

*Основна школа "ДУШАН РАДОВИЋ"
Н О В И С А Д*

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ЗА
ПРВИ И ДРУГИ ЦИКЛУС
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА ЗА ПЕРИОД
Школска 2015/16.-2018/19.година

СЕПТЕМБАР 2015.

УВОД

Школски програм Основне школе „Душан Радовић” за школску 2015/16. донет је на основу Законских регулатива садржаних у основној школи “Службени гласник Републике Србије” 62/2003, 64/2003, 58/2004, 62/2004, Закона о Основној школи и Статута школе:

- правилника о наставном плану I, II, III, IV разреда основне школе
- правилника о наставном плану за други циклус образовања и васпитања V -VIII

Основне елементе структуре и садржаја школског програма одређују пратећи важећи законски акти, као и наставни планови и програми.

Школски програм

САДРЖАЈ

1. Визија и мисија школе.....	4
2. Сврха, циљеви и задаци Школског програма.....	4
3. Начини остваривања Школског програма.....	5
4. Основни подаци о школи.....	6
5. Школа и њено окружење.....	6
6. Школски простор.....	7
I Школски програми.....	10
• I разред.....	10
• II разред.....	36
• III разред.....	55
• IV разред.....	74
• V разред.....	100
• VI разред.....	132
• VII разред.....	163
• VIII разреду	199
II Посебни програми.....	233
1. Посебне програме који се реализују кроз наставу (програм заштите и унапређења здравља и животне средине).....	234
2. Програм заштите деце/ученика од насиља, злостављања и занемаривања.....	238
3. Програм културних активности школе.....	250
4. Програм сарадње са породицом.....	251
5. Програм сарадње са друштвеном средином.....	253
6. Програм Школског маркетинга.....	254
7. Програм професионалне оријентације.....	256
8. Програм продуженог боравка.....	258
9. Програм рада ученичких организација.....	260
10. Програм слободних активности.....	266
11. Програм спортских активности школе.....	269
12. Програм социјалне заштите ученика.....	270
13. Програм подршке ученицима.....	271
14. Програм рада библиотеке.....	273
15. Праћење и евалуација школског програма.....	278

Мисија школе

Мисија наше школе је да постане центар васпитно- образовног, али и културног и духовног развоја ученика и наставника. Основни принцип је подстицање личног развоја сваког ученика и наставника. Развијање савремених процеса усвајања знања, подстицање креативности код ученика и наставника и стварање личности способних за тимски рад, са развијеним социјалним вештинама и свешћу и правима и одговорностима је наша основна тежња.

Наша школа треба да постане место перманентног усавршавања свих учесника васпитно-образовног процеса, који негује међусобно разумевање и уважавање, толеранцију и право на уважавање и право на различитост.

Визија школе

Наша школа треба да постане:

- место у коме раде стручни и креативни наставници отворени за перманентност, усавршавање и тимски рад
- место у које ученици радо долазе јер је настава у њој савремена, квалитетна и прилагођена њиховим потребама и интересовањима
- отворена за нове идеје, размену и сарадњу
- чиста, пријатног изгледа, модерна и опремљена савременим наставним средствима
- место у коме су односи културни, толерантни, сараднички и подржавајући а руковођење јавно, праведно, подстицајно

Сврха, циљеви и задаци школског програма

Школски програм се реализује у два циклуса:

- млађи школски узраст, I до IV разред
- старији школски узраст, V до VIII разред

Школовање у основној школи треба да:

- подстиче развој интелектуалног капацитета, знања и умећа која су у складу са развојним потребама и могућностима сваког појединца;
- подстиче самостално учење које ће бити основ за даље образовање;
- подстиче развој менталних, емоционалних, физичких и здравствених потенцијала детета;

Школски програм

- подстиче развијање и неговање другарства и пријатељства и индивидуалне одговорности за социјалне односе;
- развија код деце радозналост, отвореност за културу и традицију као и верске и етничке толеранције, јачање поверења међу децом и спречавање понашања које угрожава остваривање права на различитост.

Начини остваривања школског програма

Школски програм се остварују кроз редовну и изборну наставу, додатни и допунски рад и слободне активности. Садржаји свих наставних предмета и подручја који се у школи уче се међусобно повезују и прожимају у мери у којој то може да се уради. Циљеви и програмски задаци су јасно и прецизно одређени по разредима и доприносе ефикаснијој реализацији наставног сажета.

За остваривање циљева школског програма значајно је ефикасно планирање на годишњем и месечном нивоу, као и припремања наставника за свакодневну наставу. На часовима ће се користити најразличитији активни приступи рада са децом како бисмо максимално допринели развоју сваког појединца.

Начини остваривања школског програма су у тесној вези са:

- узрасним карактеристикама и могућностима ученика,
- потребама и интересовањима ученика,
- условима у којима се реализују настава и ван наставне активности,
- расположивим наставним средствима.

Увод

Школски програм Основне школе „Душан Радовић” у Новом Саду је основни радни документ који обухвата све садржаје, процесе и активности који су усмерени на остваривање циљева и исхода у обавезном основном образовању, а регулисани су на националном и посебно школском нивоу.

Циљ школског програма је да омогући учитељима, наставницима базичне професионалне ослонце у планирању, реализацији и евауацији целокупног школског живота.

Основни подаци о школи

Основна школа „Душан Радовић” у Новом Саду је једна од најстаријих у нашем граду. Прва сведочења о постојању школе на овом простору говоре да је 1926 саграђена школа на Клиси, 1932 школа на Видовданском насељу, која је радила под именом Краља Петра Првог. Године 1950 ове две школске зграде интегрисане су у једну школу под именом Ђура Јакшић. Због повећања броја становника и деце дорасле за школу 1967 саграђена је и трећа школска зграда на делу насеља Слана бара.

Од 1993 школа мења име у основну школу Душан Радовић која функционише као једна школа са три издвојена објекта.

Поред тога што је једна од најстаријих основних школа она је једна од највећих ако не и највећа. У школи имамо око 1900 ученика који су распоређени у три школске зграде, 70 одељења у три смене.

Школа се налази на простору три месне заједнице: Видовданско насеље, Слана бара, Клиса са преко 30 000 становника. Насеље које покрива школа је одвојено и физички од града а мостовима преко канала је повезано са центром града. Већ локација и место школе указују на специфичности у раду комплетног наставничког кадра.

Школа и њена околина

Школа се налази у предграђу Новог Сада доста удаљена од центра града и свих његових институција. Окружење школе није високо урбано него доминирају породичне куће које су веома често доста удаљене од школе.

Морамо напоменути да је наш терен погодан за градњу и број становника се стално повећава изградњом нових породичних кућа. Веома често градња је дивља без пратеће инфраструктуре те велики део наших ученика нема адекватне услове живота.

Нека деца долазе из удаљених делова насеља до којих нема ни асвалтног пута а до школе морају да користе градски саобраћај, линије један и пет. На путу

Школски програм

до школе велики број ученика прелази две значајне и велике саобраћајнице (Темерински пут, Сентандрејски пут) које немају потребну саобраћајну сигнализацију (семафоре и обележене прелазе) како би деца била безбедна.

У новије време је шкоа на челу са директором а уз помоћ месних заједница успела да обезбеди прелазак код две школске зграде (лежећи полицајац код школе на Клиси, семафор трепач код школе на Сланог бари). Тренутно нам је највећи проблем школска зграда Видовданском насељу где имамо само обележен пешачки прелаз непосредно уз мост а он не обезбеђује потребну безбедност за пешаке. Напомињемо да велики број ученика из школске зграде користи аутобуску линију при доласку у школу.

На целом насељу које покрива школа нема пратећих културних и спортских институција (терена, биоскопа, позоришта, књижара, библиотека, галерија) па је улога школе у креирању слободних активности за децу још одговорнија него у другим деловима града. Баш због тога можемо рећи да школа представља једино место где деца (на овако великом простору) треба да задовоље све своје потребе и интересе изван школског потребног времена.

На подручју основне школе Душан Радовић изражени је поларитет у социо – економском и образовном статусу ученичких породица. Код једног дела породице имамо средњи а ређе високи образовни ниво а исто тако и средњи и у једном делу изразито висок економски стандард, док постоји много породица, чији је статус по наведеним параметрима на веома ниско нивоу. Школа покрива део насеља који нема никакве услове за живот (вода, струја) а насељавају га расељена лица из разних делова највише са Косова. Деца из тих породица се веома тешко уклапају у школску средину и најчешће немају никаква предзнања потребна за укључивања и праћења наставе.

Школски простор

Ученици су према месту становања распоређени у три школске зграде а у ни у једној немамо све потребне услове за до краја квалитетно извођење наставе. Због тога се довијамо на разне начине, врло често деца за активности морају да иду у оне школске зграде где можемо да им понудимо жељену активност (спорт, рекреацију, информатику).

Ове школске године ће се у рад пустити и опремити нова школска зграда у Велебитској улици, са 12 учионица, фискултурном салом и канцеларијама. На тај начин ће се растеретити рад у Ченејској улици, где се настава похађа у три смене, јер ће 10 одељења прећи у нову школску зграду. Такође је предвиђено да и 10 одељења са Клисе пређу на ову локацију.

Школска зграда на Клиси има 5 учионица где има 10 одељења од I – IV разреда. Не постоји фискултурна сала али постоји лепо двориште које смо оградиле и у летњим месецима служи за извођење наставе физичког васпитања. У згради на Сланог бари имамо 22 учионице, продужени боравак, кухињу и

Школски програм

трпезарију, за почетак прошле школске године нам је завршена нова физкултурна сала тако да сада у овој школској згради имамо две сале које ће задовољити потребе наставе физичког васпитања. На Видовданском насељу имамо зграду са 8 учионица, библиотеку, а добру салу за физичко васпитање коју могу да користе. Наставу похађа 8 одељења од I до IV разреда и 8 одељења од V до VIII разреда.

**I ЦИКЛУС
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И
ВАСПИТАЊА**

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
I РАЗРЕД**

Школски програм

НАСТАВНИ ПЛАН И ФОНД ЧАСОВА ЗА I РАЗРЕД

Обавезни наставни предмети	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
1. Српски језик	5	180
2. Математика	5	180
3. Свет око нас	2	72
4. Ликовна култура	1	36
5. Музичка култура	1	36
6. Физичко васпитање	3	108
7. Енглески језик	1	72
8. Здравствено васпитање		36
укупно	20	720

Изборни наставни програм	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
1. Верска настава	1	36
2. Грађанско васпитање	1	36
3. Чуvari природе	1	36
4. Народна традиција	1	36
5. Шах	1	36
6. Часови одељенског старешине	1	36

Ученици првог разреда су се определили за изборни предмет:

- Народна традиција I_{1,2,3,4,5,6,7,8,9},

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског и књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају и оспособе да тумаче одабрана уметничка дела као и друга уметничка остварења из српске и светске баштине

Задаци наставе српског језика

- Развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- Основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- Поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- Упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- Оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- Развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- Развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- Увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- Оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- Упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- Поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- Развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- Поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- Усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- Упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- Развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- Навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- Подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- Подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);

Школски програм

- Васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- Развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци

- Усвајање правила изговарања гласова, гласовних скупова, речи и реченица;
- Савладавање технике читања и писања на ћириличном писму
- Навикавање на употребу књижевног језика у говору и писању
- Формирање навике за читко, уредно и лепо писање
- Поступно увођење у доживљавање и разумевање књижевних текстова
- Уочавање врсте књижевних дела према захтевима програма
- Усвајање основних књижевно- теоријских и функционалних појмова према захтевима програма
- Оспособљавање за усмено и писмено препричавање, причање и описивање према захтевима програма

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Говорна култура	1CJ.0.1.1 1CJ.0.1.2 1CJ.0.1.3 1CJ.0.1.4 1CJ.0.1.5 1CJ.0.1.6 1CJ.0.1.7 1CJ.0.1.8	36	10	26
2.	Вештина читања и разумевања прочитаног	1CJ.2.2.1 1CJ.2.2.2 1CJ.2.2.3	41	21	20
3.	Писано изражавање	1CJ.2.3.1 1CJ.2.3.2 1CJ.2.3.7 1CJ.2.3.8	68	26	42
4.	Граматика и лексикологија *граматика *лексикологија	1CJ.1.4.3 1CJ.2.4.8	8	3	5
5.	Књижевност	1CJ.2.5.3 1CJ.2.5.4	27	20	7
укупно:			180	80	100

Школски програм

МАТЕМАТИКА

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- препознају, разликују и исправно именују облике предмета, површи и линија;
- посматрањем и цртањем упознају тачку и дуж и стекну умешност у руковању лењиром;
- на једноставнијим, конкретним примерима из своје околине уочавају односе између предмета по облику, боји и величини;
- успешно одређују положај предмета према себи и предмета према предмету;
- уочавају разне примере скупова, припадање елемената скупу и користе речи: "скуп" и "елемент", усвајајући значење везивањем за примере из природног окружења детета;
- науче да броје, читају, записују и упоређују бројеве до 100, као и да исправно употребљавају знаке једнакости и неједнакости;
- савладају сабирање и одузимање до 100 (без прелаза преко десетице), разумеју поступке на којима се заснивају ове операције, схвате појам нуле и уочавају њено својство у сабирању и одузимању, упознају термине и знаке сабирања и одузимања; науче да правилно користе изразе "за толико већи" и "за толико мањи";
- упознају (на примерима) комутативност и асоцијативност сабирања (без употребе ових назива);
- савладају таблицу сабирања и да до нивоа аутоматизације усвоје технику усменог сабирања једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве одузимања;
- одређују непознати број у одговарајућим једнакостима искључиво путем "погађања";
- успешно решавају текстуалне задатке (с једном и две операције) у оквиру сабирања и одузимања до 100 (помоћу састављања изрази, као и обратно, да на основу датог изрази умеју да састављају одговарајуће задатке);
- упознају метар, динар и пару

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Природни бројеви и операције са њима	1.МА.1.1.1. 1.МА.1.1.4 1.МА.2.1.1 1.МА.2.1.3 1.МА.2.1.4 1.МА.2.1.5 1.МА.3.1.2	144	69	75
2.	Геометрија	1.МА.1.2.1 1.МА.1.2.2 1.МА.1.2.3 1.МА.2.2.1 1.МА.3.2.1	26	16	10
3.	Мерење и мере	1.МА.1.4.1 1.МА.2.4.1	10	5	6
укупно:			180	89	91

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да на страном језику комуницира на основном нивоу у усменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења. У исто време настава треба да:

- подстакне потребу за даљим учењем енглеског језика;
- подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика;
- олакша разумевање других и различитих култура и традиција
- стимулише машту, креативност и радозналост;
- подстиче употребу енглеског језика у личне сврхе и из задовољства.

Општи стандарди

Кроз наставу енглеског језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима енглеског језика. Поред тога, ученик уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика.

Посебни стандарди

- Разумевање говора: ученик разуме и реагује на краћа упутства и једноставна питања у вези са познатим темама.
- Усмено изражавање: ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама самостално или уз помоћ наставника.

Школски програм

- Интеракција: ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама.
- Знања о језику: Препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора-ученик треба да:

- разликује језик који учи од других језика;
- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.);
- развија способност и навику слушања са разумевањем.

Усмено изражавање-ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, акцентује речи, поштује ритам и интонацију;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује кратким и једноставним језичким структурама себе и друге у познатим ситуацијама;
- именује ствари из непосредног окружења у вези са темама које се обрађују;
- репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.

Интеракција-ученик треба да:

- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања о познатим темама;
- поставља једноставна питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у игри и комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.).

Знања о језику-ученик треба да:

- препознаје шта је ново научио;
- препознаје, на елементарном нивоу, гласовну структуру језика који учи и уочава разлику у односу на матерњи језик;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

Садржај програма

- Школа: школски прибор и простор (учионица)
- Ја и моји другови: другови и особе из непосредног окружења игре (на отвореном и у затвореном простору)
- Породица и блиско окружење: ужа породица и пријатељи
- Празници: Божић, Нова година, рођендан
- Мој дом: просторије у дому и активности у њима
- Исхрана: оброци, избор хране и пића, воће и поврће, навике и укуси у вези са храном
- Одећа: делови тела, одевни предмети у односу на временске прилике

Школски програм

- Окружење: градска (понашање на улици, у парку, у зоолошком врту) и сеоска средина (домаће животиње и пејзаж)
- Остало: годишња доба, месеци и делови дана.

СВЕТ ОКО НАС

Циљ наставног предмета свет око нас јесте да ученици упознају себе, своје окружење и развију способности за одговоран живот у њему.

Задаци наставног предмета свет око нас су:

- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- очување природне дечије радозналости за појаве у окружењу и подстицање интересовања и способности за упознавање појава кроз активне истраживачке делатности;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у систем појмова из области природе и друштва;
- стицање елементарне научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог чувања и рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање свести о потреби и могућностима личног учешћа и доприноса у заштити животне средине и одрживом развоју.

Оперативни задаци

- Развијање техника сазнајног процеса: посматрање, уочавање, упоређивање, класификовање, именовање;
- формирање елементарних научних појмова из природних и друштвених наука;
- подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу у складу са њиховим когнитивно-развојним способностима;
- подстицање и развијање истраживачких активности деце;
- подстицање уочавања једноставних узрочно-последичних веза, појава и процеса, слободног исказивања својих запажања и предвиђања;
- решавање једноставних проблем-ситуација кроз огледе, самостално и у тиму;
- развијање одговорног односа према себи и окружењу и уважавање других;
- разумевање чињенице да је човек део природе и да својим поступцима утиче на природу, као и развијање способности препознавања човековог утицаја на здравље и животну средину.

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставн е теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Жива и нежива природа	1ПД.1.1.2 1ПД.1.1.3 1ПД.1.1.4 1ПД.1.1.5 1ПД.1.1.6 1ПД.2.1.1 1ПД.2.1.2 1ПД.2.1.3 1ПД.2.1.4 1ПД.2.1.5	19	13	6
2.	Екологија	1ПД.1.2.1 1ПД.1.2.3 1ПД.2.2.3	3	1	2
3.	Материјали	1ПД.1.3.1 1ПД.1.3.2 1ПД.1.3.3 1ПД.1.1.2 1ПД.2.1.1	10	6	4
4.	Кретање и оријентација у простору и времену	1ПД.1.4.1 1ПД.1.4.2 1ПД.1.4.4 1ПД.1.4.5	11	8	3
5.	Друштво	1ПД.1.5.1 1ПД.1.5.2 1ПД.1.5.3 1ПД.1.5.4 1ПД.1.5.5 1ПД.2.5.1 1ПД.2.5.2 1ПД.2.5.3 1ПД.3.5.1	27	12	15
6.	Држава Србија и њена прошлост	1ПД.1.6.2	2	1	1
укупно:			72	40	32

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- Настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, примењују у раду и животу;
- развијати сензибилитет за лепо писање;
- развијати моторичке способности ученика.

Оперативни задаци

У првом разреду треба:

- оспособљавати ученика да се служи средствима и техникама ликовно - визуелног изражавања који су доступни његовом узрасту;
- стварати услове за креативно опажање и тумачење предвиђених садржаја у првом разреду (облике и њихове квалитете, односе у видном пољу, светло и сенку, тактилноста, цртани филм и стрип, разликовање појединих средина, дизајн, перформанс, преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем);
- мотивисати ученика да се слободно ликовно-визуелно изражава, својствено узрасту и индивидуалној способности и да маштовито представља свет око себе.

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Линије		1	0	1
2.	Играјмо се бојама		3	1	2
3.	Свет облика		5	2	3
4.	Односи у видном пољу		4	2	2
5.	Временски и просторни низови		5	2	3
6.	Светло и сенка		4	2	2
7.	Посматрам, додирујем, стварам		2	1	1
8.	Изглед употребних предмета		2	1	1
9.	Предмет као подстицај за рад		4	1	3
10.	Преобликовање материјала		4	1	3
11.	Отисак и колаж		2	0	2
укупно:			36	13	23

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ је развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности; оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања; развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свог и других народа.

Задаци:

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа;
- развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

Школски програм

- Певају по слуху
- Слушају вредна дела уметничке и народне музике
- Изводе музичке игре
- Свирају на дечјим музичким инструментима

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Развијање слуха и осећаја за ритам		19	15	4
2.	Основи музичке писмености		3	3	0
3.	Слушање музике		5	5	0
4.	Музичко изражавање и стваралаштво		9	4	5
укупно:			36	27	9

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Оперативни задаци

- Задовољавање основних дечијих потреба за играм и кретањем
- Развијање координације, глпккости, равнотеже и експлозивне снаге
- Стицање моторичких умења у свим природним облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу
- Упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела
- Стварање претпоставке за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика
- Формирање и овладавање елементарним облицима кретања (моторичко описмењавање)
- Стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Различити облици кретања		41	14	27
2.	Вежбе са реквизитима		15	3	12
3.	Вежбе на тлу и справама		17	7	10
4.	Ритмичке вежбе и народни плес		16	3	13
5.	Елементарне игре		19	3	16
укупно:			108	30	78

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Општи циљ здравственог васпитања је да ученици овладају основним знањима, вештинама, ставовима и вредностима из области здравственог васпитања, кроз учење засновано на искуству.

Учење садржаја здравственог васпитања има за циљ упознавање себе и свог окружења ради превођења онога што знамо о здрављу у жељени начин понашања, уз препознавање правих животних вредности и подстицање оптималног развоја личности.

Први разред

Оперативни задаци

- усвајање основних информација о здрављу;
- формирање жеље за упознавањем свога тела;
- усвајање основних знања о улози и значају физичке активности;
- упознавање са потребом усклађивања времена за игру, рад, одмор;
- упознавање са најчешћим ситуацијама у којима дете може да се повреди,
- стицање знања и вештина из области одржавања личне и колективне хигијене;
- упознавање са основним појмовима правилне исхране;
- упознавање са штетним ефектима појединих супстанци, са акцентом на штетне ефекте алкохола и дувана;
- прихватање оних који се од мене разликују;
- стицање основних појмова о начину самозаштите и заштите.

Садржај програма

1 Тема - Ово сам ја (8 часова)

- Упознај своје тело - дијалогском методом пружити могућност свим ученицима да именују и покажу делове свога тела. Коришћењем слика човечјег тела, учитељ ће

показати све делове тела у зависности од њиховог интересовања. Ангажовати ученике и подстаћи их да кроз покрет покажу шта све могу својим телом, како би схватили моторичку активност и еластичност организма. Нагласити значај физичке активности и физичког васпитања као предмета.

- И ја растем - кроз причу о биљкама и животињама подстаћи ученике да размишљају и износе своје интерпретације на тему растем и развијам се. Кроз различите активности упознати их са факторима од којих зависе раст и развој (наслеђе, исхрана, хигијена, физичка активност).
- Видим, чујем, осећам - обрадити чула на нивоу информисаности ученика.
Око - обрадити кроз вежбу посматрања и запажања значајних појединости на одређеним предметима. Читањем текста указати ученицима на потребу да се текст удаљи од очију и да природна и вештачка светлост треба да долазе са леве стране. Нагласити неопходност ношења наочара у ситуацији када је то потребно.
Ухо - може се реализовати на више начина: слушањем музике, шумава, разликовањем звукова и различитих тонова. Подстаћи ученике да пажљиво слушају саговорника.
Осећам - кроз истраживачке активности, експериментисање и игру са предметима и биљкама упознати ученике са основним информацијама о чулу мириса, укуса и додира. Подстицати ученике да своја знања практично примене (процена исправности намирница). Наставу учинити занимљивом кроз осмишљене разноврсне активности и стваралачке идеје ученика (мирис - цвеће, сапун; укус - чоколада, лимун; додир - меко, тврдо, топло, хладно).
- Како сам дошао на свет - За реализацију ових садржаја из здравственог васпитања укључити родитеље. Осмишљено кроз разговор са ученицима направити поређење са кућним љубимцима и домаћим животињама. Поступно, у складу са узрастом ученика, појединачно и групно испричати основне појмове о рађању, полу и полним разликама.

II Тема - Шта знам о здрављу (8 часова)

- Моје здравље - да би разумели појам "здравље", ученике треба подстаћи да размишљају и причају о свом виђењу на тему - Шта значи бити здрав, када се осећају "здрavo", шта све могу када су здрави, а шта не могу кад нису здрави.
- Ко све брине о мом здрављу - Сагледавање ко све и на који начин брине о њиховом здрављу (родитељи, старатељи, бака, дека, доктор, зубар, учитељ...).
- Шта се ради у дому здравља и болници - дијалoшкoм методом и игром "доктора" приближити ученицима важност и значај:
систематских прегледа (мерење телесне тежине и висине, држање тела, кичма, стопала, праћење развоја);
вакцинације (превенција дечјих заразних болести);
стоматолошки преглед (ницање зуба, хигијена зуба, редовне контроле, исхрана, протезе);
интервенције у хитним случајевима.
- Тражим помоћ - на основу стечених знања о здрављу, кроз разговор са ученицима и приказ њихових животних ситуација утврдити у којим околностима, када (висока температура, болови, пролив, повраћање, слабост, страх, крварење) и од кога (друг, учитељ, доктор, комшија, родитељи...) треба тражити помоћ. При реализацији ових садржаја, имати у виду различитост социјалних услова.

III Тема - Дневни ритам (4 часа)

Школски програм

- Један мој дан - подстаћи ученике да кроз вербалну комуникацију опишу дневне активности, при чему су дозвољене сугестије наставника. На овај начин афирмишемо свесну мисаону активност и учење кроз искуство - животне ситуације.
- Организација дана - израдом колаж постера, где ће сви ученици узети активно учешће, испланирати дневни ритам учења, одмора, спавања, облачења, физичке активности, игре, забаве. У зависности од могућности, и потреба ученика, принципом поступности одредити обим и дубину садржаја, имајући у виду средину у којој дете живи.

IV Тема - Хигијена (10 часова)

- Лична хигијена - кроз анализу животних ситуација са ученицима, водити дискусију о личној хигијени на забаван и интересантан начин:
прање руку (преношење болести прљавим рукама, хигијена ноктију);
хигијена усне дупље, са тежиштем на прању зуба;
купање и значај купања за здравље (у кади, под тушем, базен, отворене воде);
нега тела (кожа, коса, гимнастичке вежбе);
средства и прибор за одржавање личне хигијене (сапун, шампон, чешаљ, четкице за зубе, конач за зубе, паста за зубе, маказе).
Дијалошким методом и методом демонстрације стечена знања правилно преточити у основне навике одржавања личне хигијене. Ученике током школске године редовно подстицати на практичну примену усвојених знања.
- Хигијена простора - са ученицима урадити анализу животних ситуација на тему - Хигијена простора.
Хигијена учионице (чиста, проветрена, светла, корпа за отпатке);
школски намештај (клупе и столице одговарају узрасту, хигијенски чисте и одговарајућег материјала);
хигијена дворишта, улице, игралишта и зелених површина.
- Мој кутак - моја соба. Најбољи пут да сазнања о хигијени становања јесте начин да ученици причају о свом кутку (где и како чувам своју обућу, одећу, своје ствари, како одржавам хигијену своје собе).

Синтезу стечених знања преточити у практичну примену израдом колажа и постера.

V Тема - Исхрана и њен значај за здрав живот (6 часова)

- Правилна исхрана - упознавање ученика са основним принципима правилне исхране што подразумева заступљеност свих хранљивих материја у довољним количинама (квалитативно и квантитативно, разноврсно и планирано).
- Животне намирнице - ученици износе своја животна искуства и уз помоћ учитеља који их мотивише, праве постере животних намирница. Слаткиши, чоколада, грицкалице и брза храна (како и кад).
- Заједно за столом - дијалошким методом код ученика формирати став о потреби редовног уношења хране и културе обедовања (породични ручак, топло, хладно, жвакати храну - због лакшег варења и развоја вилице и зуба).

**ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ
I РАЗРЕД**

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе "Грађанско васпитање - Сазнање о себи и другима" јесте подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика основне школе. Овај наставни предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компонентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује себе и друге.

Оперативни задаци

- олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције - успостављање и развијање односа другарства и сарадње са вршњацима и одраслима;
- подстицање развоја сазнања о себи, сопственим осећањима и потребама, свести о личном идентитету и особености, самопоштовања и самопоуздања;
- проширивање знања и умења за решавање индивидуалних проблема, учење техника за превладавање непријатних емоционалних стања; учење видова самопотврђивања без агресивности и уз уважавање других;
- подстицање социјалног сазнања, разумевања и прихватања међусобних разлика;
- подстицање групног рада, споразумевања и сарадње;
- развијање комуникативне способности и конструктивног разрешавања сукоба са вршњацима и одраслима;
- развијање креативног изражавања;
- упознавање ученика са дечјим правима;
- подстицање и оспособљавање за активну партиципацију у животу школе при чему је битно да све што ученици раде, раде из унутрашње, позитивне мотивације, а не због принуде и послушности засноване на страху.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Олакшавање процеса адаптације на школску средину и подстицање социјалне интеграције		2	2	0
2.	Подстицање развоја сазнања о себи, о сопственим осећањима, свести о личном идентитету и особености, самопоштовања и самопоуздања		8	8	0
3.	Изражавање о комуникација		10	10	0

Школски програм

	осећања; проширивање знања и умења за решавање индивидуалних проблема, учење техника за превладавање непријатних стања				
4.	Подстицање групног рада, договарања и сарадње		2	2	0
5.	Подстицање социјалног сазнања, разумевање и прихватање међусобних разлика; учење видова самопотврђивања без агресивности и уз уважавање других		3	3	0
6.	Развијање комуникативне способности конструктивног разрешавања сукоба са вршњацима и одраслима		5	5	0
7.	Упознавање ученика са дечјим правима и подстицање и оспособљавање ученика за активну партиципацију у животу школе		4	4	0
8.	Евалуација		2	2	0
укупно:			36	36	0

ВЕРСКА НАСТАВА

Циљеви верске наставе јесу да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности Цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате Цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС-ВЕРОНАУКА

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православног поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринираној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се излагање хришћанског виђења живота и постојања света обавља у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама

Школски програм

и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све ово спроводи се како на информативносазнајном тако и на доживљајном и на делатном плану, уз настојање да се доктриниране поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Задаци православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије отвореност и однос према Богу као другој и другачијој личности у односу на нас, као и отвореност и однос према другом човеку као икони Божијој, личности, такође, другачијој у односу на нас, те да се између ове две релације оствари узајамно зависна веза (свест о заједници);
- развије способност за постављање питања о целини и најдубљем смислу постојања човека и света, људској слободи, животу у заједници, феномену смрти, односу са природом која нас окружује и друго, као и одговарање на ова питања у светлу православне хришћанске вере и искуства Цркве;
- изграде способности дубљег разумевања и вредновања културе и цивилизације у којој живе, успона и падова у историји човечанства, као и достигнућа у разним областима стваралаштва (при чему се остварује комплементарност са другим наукама);
- помогне у одговорном обликовању заједничког живота са другима, у изналажењу равнотеже између властите личности и заједнице, у остварењу сусрета са светом (са људима различитих култура, религија и погледа на свет, са друштвом, са природом) и са Богом;
- изгради уверење да свет и све што је у њему створени су завечност, да су сви створени да буду причасници вечног живота, те да из те перспективе код ученика развије способност разумевања, преиспитивања и вредновања сопственог односа према другом човеку као непоновљивом бићу и према творевини Божијој и изгради спремност на покајање.

Циљ наставе православног катихизиса у првом разреду јесте прихватање да је постојање израз заједништва личности, а да личност постоји само у заједници слободе са другом личношћу.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- уоче да се кроз слободни однос љубави према некоме или нечему тај неко или нешто конкретизује, односно да постаје за нас јединствено и непоновљиво;
- уоче да љубав човека према другим људима и природи њима даје непоновљиву вредност и постојање;
- уоче да од онога кога заволимо зависи и наше постојање;
- науче да је човек икона Божија управо због тога што може да друга бића чини непоновљивим.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова

Школски програм

1.	Увод		1	1	0
2.	Човек је икона Божија (човек има својство да љубављу чини нешто да постоји, слично као што то чини Бог јер Бог све ствара из љубави)		5	2	3
3.	Бог је заједница личности Оца и Сина и Светог Духа (биће као заједница, као љубав)		3	1	2
4.	Човек као биће заједнице		7	3	4
5.	Бог је из љубави створио свет заједно са Сином и Духом		6	3	3
6.	Исус Христос је посредник између Бога и створене природе		4	2	2
7.	Црква је заједница свих људи и целе природе кроз Христа с Богом		10	6	4
укупно:			36	18	18

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН)

Циљ наставе исламске вјеронауке (илмудин) у основном образовању и васпитању јесте да пружи ученику основни вјернички поглед на свијет, са посебним нагласком на вјернички практични живот, а такође и будући вјечни живот. То значи да дјеца, на начин примјерен њиховом узрасту, упознају властиту вјеру у њеној духовној, моралној, социјалној, мисионарској и другим димензијама. Излагање вјерског виђења и постојања свијета обавља се у отвореном и толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама. Начин приступа је исламско виђење које обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и вјерско образовање. Упознавање је истовремено информативно-сазнајно и доживљајно-дјелатно, с настојањем да се основне поставке спроведу у свим сегментима живота: однос према Богу, према свијету, према другим људима и однос према самом себи.

Циљеви наставе исламског вјеронаука у првом разреду су:

- препознавање основних начела вјере;
- упознавање са најзначајнијим датумима код муслимана;
- упознавање са важностима свакодневног учења Курана.

Оперативни задаци

Ученици треба да се:

- оспособе да отпочну сваки свој посао, онако како прописи вјере налажу и са успјехом га окончају;

Школски програм

- оспособе да препознају основна начела своје вјере и да знају цијенити своју веру и поштовати другачије од себе;
- упознају са датумима рођења и смрти Божијег Посланика, Његовим животом и Његовим односом према дјечи;
- упознају са најзначајнијим датумима који се код муслимана празнично обиљежавају;
- упознају са чињеницом да је Аллах џ. ш., Узвишени Господар, свим народима слао Посланике који су их опомињали и подстицали да чине добра;
- упознају са бројем Куранских сура и важношћу свакодневног учења Курана.

Садржај програма

УВОД (међусобно упознавање ученика и вјероучитеља, упознавање са садржајима програма Исламске вјеронауке - Илмудин)

РАББИ ЈЕСИР, ИКРЕ, СЕЛАМ

- учење кратке дове (молитве) Рабби јесир за успешан почетак;
- упознавање ученика са првим ријечима објављеним у Кур'ану (Икре - учи);
- исламски поздрав - селам

КО САМ - ШТА САМ И МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ

- назив наше вјере;
- изглед барјака;
- активност другова.

ЈЕЛО И ПИЋЕ

- шта је муслиману дозвољено а шта забрањено од хране и пића

ПОРОДИЦА

- чланови породице, њихове активности и дужности једних према другима

ШКОЛА И ДЕЦА

- обрадити кроз песмицу "Азра иде у школу" и "Ајша и птице"

БИСМИЛА

- учење бисмиле и основних постулата вјере ислама кроз питања "запамти" и "пронађи"

ПОЗДРАВ МИРА

- учење исламског поздрава - селам и његово значење

КЕЛИМЕ - И - ШЕХАДЕТ

- упознавање са првим стубом ислама којим се свједочи и очитује једноћа Створитеља и потврђује посланство Мухамеда а. с.

ДЕСНА СТРАНА

- кроз пјесмицу "Мехо љеватан" указати на предност десне стране у животу вјерника

МУСЛИМАНИ И КЊИГА

- кроз причу "Књига под јастуком" нагласити поруку обавезности дружења са књигом

МУСЛИМАНСКИ МУБАРЕК ДАНИ

- приказати Бајрам кроз песмицу и Бајрамска илахија

НА УЛИЦИ

- кроз илустрацију приказати лијепу улицу као огледало њених становника и уз обраду пјесме "Уљудно се понашај"

ЕЗАН

- упознавање ученика са историјатом езана (позив на молитву) и његовим текстом

ЕЛ - ФАТИХА

Школски програм

- учење прве суре у Кур'ану и њеног значења

РОЂЕЊЕ ВЕРОВЕСНИКА МУХАМЕДА А. С.

- упознавање ученика са домовином, породицом и временом рођења посљедњег Божијег посланика Мухамеда а. с.

САЛАВАТИ И ДОВА

- учење салавата и дове за спас на овом и будућем свијету

СУРА ЕН - НАС

- учење последње суре у Кур'ану и њено значење

БОЖИЈИ ПОСЛАНИК А. С. И УНУЦИ

- упознавање ученика са односом Мухамеда а. с. према дјечи

КРАЂА И ЛАЖ

- указивање на пороке којих се вјерник мора чувати, кроз обраду приче "Не узимај туђе" и "Лаж"

АЛАХ - СВЕМОГУЋИ СТВОРИТЕЉ

- објаснити ученицима кроз причу "Све је створио Алах" да је он Створитељ свега постојећег, видљивог и невидљивог

СУБХАНЕКЕ

- учење кратке дове са којом започиње сваки намаз (молитва)

СУРА ЕЛ - ИХЛАС

- учење кратке суре која потврђује јединство Створитеља

ИБРАХИМ А. С.

- упознавање ученика са кратким историјатом једног од одабраних Божјих посланика

СУРА ЕЛ - ФЕЛЕК

- учење суре у којој се од Алаха ц. ш. тражи заштита и уточиште од шејтана и његових сљедбеника

ЈУНУС А. С.

- обрада приче о једном од Божјих посланика која указује на потребу стрпљивости у тешким моментима

БУДУЋНОСТ ЗНА САМО АЛАХА ц. ш.

- упознавање ученика кроз причу "Ако Бог да" да сваки исход посла, поред уложеног труда, зависи од воље Божије

ЗДРАВЉЕ ЈЕ БОГАТСТВО

- кроз причу "Шта је најважније" и песмицу "Здрава дјеца" указати на важност здравља и његовог чувања

АБДЕСТ

- хигијена као саставни део вјере и начина обављања абдеста (вјерског прања) пре намаза

СУРА ЛЕХЕБ

- учење једне од последњих кур'анских сура и њено значење

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

Циљ наставе католичког вјеронаука у првом разреду је да дијете упозна Бога Оца, његову љубав, да се, родитељ и овај дивни свијет схвати као Божији дар, а затим да упозна Исуса

Школски програм

Христа, онога кога нам је Отац послао као знак своје највеће љубави. Полазимо од слике оца који воли, који је брижан, који пуно зна, који "све може", да бисмо указали на Небескога оца, који нас још више воли, који је још брижнији, који заиста све зна и који уистину све може. Он се брине о нама. Од њега је овај велики свијет, који је добар и ми смо његови. За те наставне јединице мисао водила вјеронаука: радост. Он нам је послао као највећи доказ своје љубави Сина, који нам је постао брат. Љубимо његову мајку и кроз ову годину упознајемо живот Господина Исуса. Строго следимо литургијску црквену годину (Дошашће, Божић, Коризма, Ускрс, Духови), а имамо на уму конкретан хришћански живот. Зато говоримо о Духу Светом, о Исусовој присутности међу нама, о молитви и светој миси. Циљ нам је да ученику побудимо радост и да га наведемо на то да радосно узвраћа Очево љубав.

Оперативни задаци

Ученици треба да :

- разумију и прихвате став да смо дјеца Божја и да нас Отац небески воли;
- разумију и прихвате став да нас Бог тако љуби да је Исус Крист постао наш брат;
- разумију и прихвате потребе и жеље да бисмо били Исусова браћа морамо се међусобно вољети и тако слиједити његову науку;
- разумију узајамну љубав која захтјева да се научимо одрицати и чинити добро другима;
- развију осјећаје да су молитве и богослужје начини сусретања с оним што смо учили о Богу и да изграде потребу за тим;
- спознају да њихови другови су припадници других цркава, вјера, да има оних који не вјерују, и да науче да је важно поштивати и вољети све своје другове као браћу.

Садржај програма

УВОД

- Међусобно упознавање ученика и вјероучитеља и упознавање са садржајима програма католичког вјеронаука;

МИ СМО ДЈЕЦА БОЖИЈА И ОТАЦ НЕБЕСКИ НАС ВОЛИ

- Дар смо небеског Оца (хвала за родитеље, браћу и пријатеље);
- Небески нас Отац воли (хвала што ме воли);
- Небески Отац је добар (развијање љубави према Оцу Небеском јер је према мени добар);
- Небески Отац све зна (развијање осјећања дивљења јер Небески Отац све зна);
- Небески Отац све може (развијање осјећања радости јер Небески Отац све може);
- Небески Отац је створио и невидљиви свијет (неговање осјећања како нам је добро што је Небески Отац најбогатији);
- Небески Отац се брине за свијет (развијање захвалности према Богу што се брине за нас);
- Сви су људи дјеца Божија и зато су браћа (упознати дјецу са чињеницом да су сви људи дјеца Божија и зато су браћа, развијати свјест о важности суживота и толеранције).

БОГ НАС ТАКО ЉУБИ ДА ЈЕ ИСУС КРИСТ ПОСТАО НАШ БРАТ

- Небески Отац нам је послао свога сина (развијање радости што ми је Исус брат);
- Ишчекивани Божји Син (развијање љубави према Марији јер је Исусова мајка);
- Исусово рођење - слаavimo заједно сви кршћани (развијање захвалности Богу за ту љубав, што је постао нама сличан);
- Исусови први гости (развијање осјећања свјести да ћу и ја бити Исусов гост, поход пастира и мудраца);
- Светкујемо Божић (упознати властити начин слављења као и начине других, Бог нас је

даривао и ми ћемо једни друге).

ДА БИСМО БИЛИ ИСУСОВА БРАЋА МОРАМО СЕ ВОЉЕТИ МЕЂУСОБНО И СЛИЈЕДИТИ ЊЕГОВУ НАУКУ

- Исус нас учи: љубимо једни друге у кући (навикавање на помагање родитељима);
- Исус нас учи: љубимо своје ближње (помагаћу друговима у школи);
- Исус нас учи: љубимо једни друге (помоћи ћу својим судруговима);
- Упознати Исуса онако како га прихватају и сви остали људи (Исус је особа значајна за човјечанство, шта Куран часни говори о Исусу);
- Исус нас учи да се у љубави налазимо (развијање навике пјевања у цркви).

УЗАЈАМНА ЉУБАВ ЗАХТИЈЕВА ДА СЕ НАУЧИМО ОДРИЦАТИ И ЧИНТИ ДОБРО ДРУГИМА - ИСУС ЈЕ ОТКУПИТЕЉ

- Исус је љубав трпио (развијање чврстине - ако ме нешто боли, нећу се одмах тужити);
- Исус приказује своје трпљење Оцу (развијање чврстине своје трпљење ћу сјединити с Исусовим);
- Отац је ускрисио Исуса (развијање вјере да Отац даје живот и смрт);
- Исус је жив (развијање вјере у живог Исуса);
- Прослављени Исус (развијање вјере у Божје прослављено краљевство);
- Међу нама је Дух Свети (развијање осјећања радости што ми Дух помаже доћи к Оцу);
- Исус међу нама живи (развијање поуздања у Исуса, Исус и дјеца).

МОЛИТВА И БОГОСЛУЖЕЊЕ ЈЕ НАЧИН СУСРЕТАЊА С ОНИМ ШТО СМО УЧИЛИ О БОГУ

- С Исусом заједно разговарам с Оцем (развијање осјећања задовољства што могу разговарати с Небеским Оцем);
- У гостима код Исуса (развијање навике редовног похађања свете мисе);
- Молитва код других цркава и вјера (развијање свјести да сваки човек моли по својој савјести правилно, заједничка молитва Оченаша, молитва Ислама

**ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
I РАЗРЕД**

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА

Циљ предмета јесте остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз непосредно упознавање материјалне и духовне традицијске културе свог народа и народа у ужем и ширем окружењу.

Задаци

Усвајање елементарних знања о:

- разлици између фолклорног и актуелног окружења, и то кроз:
 - упознавање са основним фолклорним текстовима (бајке, легенде, приче, песме, пословице);
 - упознавање са дечјим фолклором (игре и кратке текстуалне форме као што су загонетке, успаванке, разбрајалице итд.);
 - усвајање елементарних знања о носећим наставним мотивима (различити за сваки разред у првом циклусу);
- годишњем циклусу, и то кроз познавање:
 - основних разлика између градског и сеоског начина живота;
 - основних сезонских радова;
 - основних обичајно-обредних радњи везаних за те радове;
 - основних и општих празника;
 - обичајно-обредних радњи везаних за те празнике.

Оперативни задаци

- Упознавање основних елемената дечјег фолклора (игре и кратке текстуалне форме)
- Овладавање декоративним елементима главних (најопштијих) фолклорних празника (верских и сезонских) везаних за годишњи циклус
- Стицање елементарних знања о носећим наставним мотивима

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Питај своју баку		9	7	2
2.	Радови и празници		6	5	1
3.	Од жита до хлеба и пролећно биље		21	12	9
укупно:			36	24	12

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
II РАЗРЕД**

Школски програм

НАСТАВНИ ПЛАН И ФОНД ЧАСОВА

Обавезни наставни предмети	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
1. Српски језик	5	180
2. Математика	5	180
3. Свет око нас	2	72
4. Ликовна култура	2	72
5. Музичка култура	1	36
6. Физичко васпитање	3	108
7. Енглески језик	2	72
8. Здравствено васпитање	1	36
укупно	20	720

Изборни наставни програм	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
1. Верска настава	1	36
2. Грађанско васпитање	1	36
3. Народна традиција	1	36
4. Од играчке до рачунара	1	36
5. Часови одељенског старешине	1	36

СРПСКИ ЈЕЗИК

Оперативни задаци

- Уочавање и схватање реченице као основне језичке категорије;
- Препознавање и разумевање главних реченичних делова;
- Упознавање са фонетским и морфолошким појмовима према захтевима програма;
- Савладавање нових програмских захтева из правописа;
- Овладавање техником читања и писања латиницом;
- Мотивисање, подстицање и усмерење на читање лектире;
- Увежбавање читања наглас;
- Усавршавање читања у себи у функцији тумачења текста;
- Уочавање и тумачење битних чинилаца текста;
- Симултано усвајање књижевних и функционалних појмова;
- Овладавање основним облицима језичког изражавања и даље усавршавање и неговање језичке културе;
- Систематско и доследно реализовање програмираних и њима сличних вежбања у говорењу и писању.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Усмено изражавање	1CJ.2.2.1 1CJ.2.2.3 1CJ.2.2.7 1CJ.2.2.8 1CJ.2.2.9 1CJ.3.2.7	26	18	8
2.	Књижевност	1CJ.3.5.1 1CJ.3.5.2 1CJ.3.5.3	78	57	21
3.	Граматика	1CJ.2.4.5 1CJ.2.4.6 1CJ.2.4.7 1CJ.2.4.8 1CJ.2.4.4	27	11	16
4.	Правопис	1CJ.1.4.5 1CJ.2.4.8 1CJ.2.4.9	30	23	7
5.	Писмено изражавање	1CJ.3.3.1 1CJ.3.3.2 1CJ.3.3.5 1CJ.3.3.6	18	7	11

Школски програм

б.	Усм. и писмено изражавање		1		1
укупно:			180	80	100

МАТЕМАТИКА

Оперативни задаци

Ученици треба да :

- савладају сабирање и одузимање до 100;
- схвате множење као сабирање једнаких сабирака, упознају и користе термине и знак множења;
- упознају операцију дељења, користе термине и знак дељења;
- упознају (на примерима) комутативност и асоцијативност рачунских операција(без употребе ових назива);
- уочавају својства нуле као сабирка, чиниоца и дељеника, а јединице као чиниоца и делиоца;
- савладају таблицу множења једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве дељења (до аутоматизма);
- савладају множење и дељење у оквиру 100, упознају функцију и редослед извођења рачунских операција;
- умеју да прочитају и запишу помоћу слова збир, разлику, производ и количник, као и да знају да одреде вредност израза са две операције;
- упознају употребу слова као ознаку за непознати број(односно, као замену за неки број) у најједноставнијим примерима сабирања и одузимања;
- умеју да решавају текстуалне задатке с једном и две рачунске операције, као и једначине с једном операцијом (на основу везе између компонената операција);
- схвате појам половине;
- уочавају и стичу одређену спретност у цртању праве и дужи као и различитих кривих и изломљених линија;
- уочавају и цртају правоугаоник и квадрат на квадратној мрежи;
- упознају и примењују мере за дужину (m, dm, cm) и време (час, минут, дан, седмица и месец).

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Природни бројеви до 100	1MA.1.3.1 1MA.1.3.2 1MA.2.1.1 1MA.2.1.5 1MA.3.1.2 1MA.3.1.3 1MA.3.1.4	145	55	90
2.	Геометријска тела и фигуре	1MA.2.2.1 1MA.2.2.2	25	8	17
3.	Мерење и мере	1MA.1.4.1 1MA.1.4.4 1MA.2.4.2 1MA.2.4.5	10	3	7
укупно:			180	66	114

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Посебни стандарди

- Разумевање говора: ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама.
- Усмено изражавање: ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама самостално или уз помоћ наставника.
- Интеракција: ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама.
- Знања о језику: препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора-ученик треба да:

- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме говор наставника, кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.).

Школски програм

Усмено изражавање-ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, поштује ритам и интонацију;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује кратким и једноставном језичким структурама себе и друге у познатим ситуацијама;
- репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.

Интеракција-ученик треба да:

- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања;
- поставља једноставна питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у комуникацији (у пару, у групи, итд.);
- препознаје кад нешто не разуме, поставља питања и тражи разјашњења.

Знања о језику-ученик треба да:

- препознаје шта је ново научио;
- схвата значај познавања језика, матерњег и страног у међуљудској комуникацији.

Садржај програма

- Школа: школски простор и активности
- Ја и моји другови: нови другови и особе, нове игре (у складу са годишњим добима)
- Породица и блиско окружење: шира породица, суседи и пријатељи
- Празници: Ускрс и други важни празници
- Мој дом: просторије и делови намештаја
- Исхрана: ужина, избор хране и пића, воће и поврће по годишњим добима, навике у исхрани у земљи/ама чији се језик учи
- Одећа: одевни предмети по годишњим добима
- Окружење: место и улица где станујем, важне установе у окружењу (биоскоп, школа, позориште, пошта, музеј).
- Остало: годишња доба, месеци, дани у недељи и делови дана

СВЕТ ОКО НАС

Оперативни задаци

- развијање техника сазнајног процеса: посматрање, уочавање, упоређивање, класификовање, именовање;
- формирање елементарних научних појмова из природних и друштвених наука;
- подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу у складу са њиховим когнитивно-развојним способностима;
- подстицање и развијање истраживачких активности деце;
- подстицање уочавања узрочно-последичних веза, појава и процеса, на основу различитих параметара;
- описивање и симулирање неких појава и моделовање једноставних објеката у свом окружењу;

Школски програм

- слободно исказивање својих запажања и предвиђања и самостално решавање једноставних проблем-ситуација;
- развијање различитих социјалних вештина и прихватање основних људских вредности за критеријум понашања према другима;
- развијање одговорног односа према окружењу, интересовања и спремности за његово очување.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Где човек живи	1ПД.2.5.2 1ПД.3.5.2	15	8	7
2.	Кретање у простору и времену	1ПД.2.4.1 1ПД.2.4.5	12	8	4
3.	Људска делатност	1ПД.2.5.3 1ПД.2.3.5 1ПД.3.3.1	18	11	7
4.	Жива и нежива природа	1ПД.2.1.2 1ПД.2.1.4 1ПД.3.1.1	27	16	11
укупно:			72	43	29

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- схвате ликовно-визуелни рад као израз индивидуалног осећања, доживљаја и стваралачке имагинације;
- опажају, сећају се, објашњавају и реконструишу појаве или ситуације;
- стекну искуства о : оплемењивању животног и радног простора, контрасту облика, карактеру облика, коришћењу материјала за рад, визуелним знаковима, опажањима облика у кретању, компоновању, рекомпоновању, дејству светлости на карактер облика;
- развију навику лепог писања;
- развију осетљивост за лепо писање (ћириличка и латиничка палеографија).

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Кретање облика у простору		6	4	2

Школски програм

2.	Дејство светлости на карактер облика		4	2	2
3.	Амбијент-сценски простор		6	4	2
4.	Лепо писање са калиграфијом		16	10	6
5.	Контраст		12	8	4
6.	Паковање		6	4	2
7.	Знаци и симболи		4	2	2
8.	Једнобојна композиција употребних предмета		6	4	2
9.	Замишљања		6	4	2
10.	Преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем (везивање)		6	4	2
укупно:			72	46	26

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- изводе дечје, народне и уметничке игре.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Извођење музике		20	17	3
2.	Слушање музике		9	5	4
3.	Стварање музике		7	2	5
укупно:			36	24	12

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- Задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и игром;
- Развијање координације, гipкости, равнотеже и експлозивне снаге;
- Стицање моторичких умења у свим природним облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу: упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела;
- Стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика;
- Формирање и овладавање елементарним облицима кретања " моторичко описмењавање";
- Стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Ходање и трчање		13	6	7
2.	Скакање и прескакање		20	9	11
3.	Бацање и хватање		12	6	6
4.	Дизање и ношење		3	1	2
5.	Вучење и гурање		3	2	1
6.	Пузање ,провлачење и пењање		6	3	3
7.	Вежбање реквизитима		5	3	2
8.	Вежбе на тлу		9	4	5
9.	Игре		20	8	12
10.	Ритмичке игре и народни плесови		17	10	7
укупно:			108	52	56

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- стицање знања ,формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота
- унапређивање хигијенских и радних услова живота и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље
- остваривање активног односа и узајамне сарадње школе ,породице и заједнице на развоју,заштити и унапређењу здравља
- подстицање родитеља на активности за унапређење здравља деце
- развијање мотивације деце у односу на здравље и здрав стил живота
- мотивисање ученика за понашање које чува здравље; пораст нивоа свести о ризичном понашању као „узрочнику“ низа здравствених проблема
- развијање радозналости и еколошке свести

Садржај програма

I Тема - Шта се догађа у мом телу (6 часова)

- Растем и то се види - подстаћи мисаону активност ученика и направити поређење претходног и садашњег стања (могао сам да обучем, а сада не могу, мале ципеле, мала мајица, порастао сам, тежи сам).
- Развијам се - на примерима шта су све научили, шта све знају и умеју ученици ће схватити како се заједно са растом и развијају, постају старији - зрелији.
- Пут хране - кроз размену мисли, искуства и знања схватиће основне појмове о кретању хране у организму (уносимо, жваћемо, вари се у желуцу, избацујемо).
- Пут воде - веома је битно да ученици схвате значај уношења воде. Објаснити улогу воде у организму и развијати навику редовног уношења воде. Адекватном организацијом рада у школи омогућити ученицима обављање физиолошких потреба - хоћу у тоалет, без осећаја стида.
- И зуби се мењају - сазнања о зубима допунити новим информацијама о ницању зуба, хигијени и болестима зуба.

II Тема - Ја и моје здравље (10 часова)

- Како сачувати здравље - Интегрисањем наученог градива у првом разреду и личног искуства ученика, подстаћи их да дођу до основних фактора неопходних за очување здравља (исхрана, лична хигијена, хигијена средине, наслеђе, физичка активност.
- Шта може да наруши моје здравље - кроз причу и одређене активности упознати ученике са факторима који могу да наруше здравље.
У кући, на улици, у природи (упознавање са ознакама и симболима опасних материја, струја, вода, сунчаница, животиње - крпељ, пчела, комарац, мува, опасне животиње, температура, саобраћај, храна...).
- Ситуације у којима се могу повредити (употреба кућних апарата, купање, непримерене физичке активности...).
- Предмети који ме могу повредити (оштри предмети, оруђа, оружја...).
- Чувам се - примерима и причом из живота и искуства ученика, доћи до закључка шта све они могу чинити да би сачували своје здравље.

III Тема - Дневни ритам (4 часа)

Школски програм

- Лети и зими - направити поређење дневних активности у односу на годишња доба. Уочити разлике дневног ритма у зависности од годишњих доба. Направити поређење са домаћим животињама у циљу бољег разумевања.
- Како препознати умор - упознати ученике са основним симптомима умора и значајем смењивања динамичких и мирних активности у дану. Све психичке и физичке активности током дана ускладити са потребама и могућностима.
- Школа и здравље - зашто је потребан распуст (због одмора, временских прилика - зима, лето).

IV Тема - Лична хигијена (4 часа)

- Ученицима је потребно поставити као императив свакодневно обраћање пажње на елементе личне хигијене кроз повезивање са садржајима других предмета. Садржаје личне хигијене обрадити кроз игру, колаже, постере, позориштанце и разговор у складу са могућностима ученика.

V Тема - Исхрана (6 часова)

- Мој кувар - кроз заједничку практичну активност израде јеловника проверити усвојеност знања и умења из области здраве исхране. Проширити и систематизовати знања и искуства ученика стечена у првом разреду.
- Неправилна исхрана - поремећаји који настају услед не правилне исхране: заостајање у расту и развоју, поремећај телесне тежине, болести зуба, кичменог стуба и грудног коша.

VI Тема - Превенција злоупотребе алкохола и дувана (4 часа)

- Ја и моје одељење у борби против пушења и конзумирања алкохола - увод у активност су основне информације о алкохолу и дувану и игра - "корисно/штетно". Ангажовати све ученике да кроз прављење изложбе, плаката, постера и ликовних радова дају свој допринос борби против пушења и конзумирања алкохола.

VII Тема - Занемаривање и злостављање деце (2 часа)

- Ову тему због њене специфичности реализовати у сарадњи са стручњаком-професионалцем за питања занемаривања и злостављања деце (разговор са ученицима, родитељима, наставницима...).

**ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ
ПРЕДМЕТИ
II РАЗРЕД**

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима;
- подстицање самосвести, самопоштовања и уважавања других;
- оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност, да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге;
- развијање комуникативне способности, невербалне и вербалне комуникације, вештина ненасилне комуникације;
- оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације у решавању сукоба и вршњачком посредовању;
- развијање креативног изражавања;
- оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење и сопствено место у њему и да активно доприносе развоју школе по мери детета;
- оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању;
- развијање и неговање основних људских вредности.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Подстицање групног рада и сарадња са вршњацима		2	2	0
2.	Подстицање самосвести и уважавање других		3	3	0
3.	Осећања и потребе		7	7	0
4.	Невербална, вербална и ненасилна комуникација		4	4	0
5.	Решавање сукоба и вршњачко посредовање		4	4	0
6.	Оспособљавање ученика да активно доприносе развоју школе по мери детета		4	4	0
7.	Дечја права		6	6	0
8.	Развијање и неговање основних људских вредности		4	4	0
9.	Евалуација		2	2	0

Школски програм

укупно:	36	36	0
----------------	----	----	---

ВЕРСКА НАСТАВА

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС-ВЕРОНАУКА

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у другом разреду основне школе јесте прихватање да је постојање израз заједништва личности, а да личност постоји само у заједници слободе са другом личношћу.

Оперативни задаци

Оперативни задаци наставе православног катихизиса (веронауке) у другом разреду основне школе јесу да ученик:

- уочи да Литургија није обичан догађај;
- уочи да се на Литургији појављује Бог као заједница личности: Оца, Сина - Христа и Светог Духа;
- упозна структуру Литургије;
- разликује радње на Литургији;
- уочи да је Исус Христос, иако физички одсутан, присутан на Литургији као плод наше љубави према њему.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	0	1
2.	Бог је заједница личности Оца, Сина и Св.Духа		4	3	1
3.	Структура Литургије-Цркве		7	5	2
4.	Литургија-откривање Бога		7	5	2
5.	Литургија је и присуство Христово и ишчекивање доласка Христовог		4	2	2
6.	Постојање природе је израз љубави Бога и човека		11	5	6
7.	Бог је створио свет да са њим има вечну заједницу љубави преко човека...		2	1	1
укупно:			36	21	15

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН)

Циљеви наставе исламског вјеронаука (илмудина) у овом разреду јесу да упозна ученика са:

- основним вриједностима које треба цијенити и којима се треба окитити у своме животу;
- основним постулатима вјере ислама;
- начином обављања и саставним дијеловима намаза (дневне молитве);
- значењем поста и његовим вриједностима;
- значењем хаџа (ходочашћа Кабе), то јест петог исламског шарта;
- најважнијим вјерским установама у нашој земљи и одабраним данима које муслимани празнично обиљежавају;

Оперативни задаци наставе исламског вјеронаука (илмудина) у другом разреду основне школе су да ученик:

- уочи вриједност заједнице и сложног заједничког живљења;
- уочи вриједност вјеровања у једног Бога, Створитеља људи и Његове посланике, које је слао људима да им укажу на прави пут;
- уочи важност зеката (материјалног давања којим богати муслимани требају помоћи сиромашне);
- уочи вриједност поста (уздржавања од уношења хране и пића од зоре па до заласка сунца);
- схвати шта је пост и која је његова вриједност;
- научи који су саставни дијелови поста;
- схвати шта је хаџ (ходочашће Кабе);
- схвати шта је Каба, која је њена важност и шта она представља;
- упозна начин исламског обиљежавања празника;
- упозна најважније установе и институције муслимана на овим просторима и њихов значај;
- упозна најзначајније датуме (празнике) које муслимани обиљежавају.

Садржај програма

- **Увод:** (упознавање ученика са садржајима овог разреда, са уџбеником и начином рада).
- Јединство међу муслиманима (упознавање са вриједностима јединства и слоге међу људима који су неопходни за просперитет цијелог човјечанства).
- **Рад је ибадет** (рад је Богу драго дјело које Он цијени и награђује онога ко искрено ради, не закидајући остале око себе).
- **Божији посланик А. С. узор свим муслиманима** (упознавање са врлинама Божијег Посланика које требају бити и наше врлине).
- **Како сам дошао на овај свијет** (разјашњење дилеме око човјековог доласка на свијет).
- **Како и колико вјерујем** (начин преиспитивања нашег вјеровања и чврстине убјеђења Узвишеног Господара у којег вјерујемо).
- **Схватање предности Аллаху ц. Ш.** (упознавање кроз причу са значењем и вјеровањем у преданост Богу).
- **Човјек Аллахово ц. Ш. најљепше створење** (обрада приче која указује да је човјек најљепше

Школски програм

Аллахово створење).

- **Чување од гријеха** (уознавање кроз причу "Хоцин ђулахг" са обавезношћу чувања од гријешења и покуђеношћу гријешења).
- **Једино Аллах зна скривено** (обрада приче која указује на то да је само Аллах ц. ш. Свезнајући и да нико други не познаје оно што је скривено у човјеку).
- **Понесиш ли се својим именом** (уознавање ученика са значењима и вриједностима њихових исламских имена).
- **Чистоћа у кући и ван ње** (обрада приче која указује на важност чистоће код човјека као и његовом окружењу).
- **Исламски шарти** (обрада исламских шартова - увјета да би неко могао бити муслиман).
- **Намаски шарти** (шта је потребно извршити да би намаз молитва био исправан).
- **Узимање абдеста** (уознавање са начином узимања абдеста - вјерског прања прије намаза).
- **Окретање према кибли** (значење кибле и важност окретања према њој у намазу).
- **Саставни дијелови намаза** (уознавање са саставним дијеловима намаза као и намазима које муслиман мора обављати).
- **Постите бићете здрави** (значење и вриједности поста у мјесецу Рамазану).
- **Хаџ** (уознавање са саставним дијеловима хаџа - ходочашћа Мекке - и његовом важношћу уз обраду куранског поглавља ЕЛ -КЕВСЕР).
- **Исламски Мубарек дани** (које је то дане муслиман дужан свјечано обиљежити у току једне године, обрада куранског поглавља ЕЛ -КАФИРУН).
- **Ислам у нашој земљи** (уознавање са исламским драгоценостима у нашој земљи и другим вјерско-просвјетним установама у њој).

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

Циљ наставе вјеронаука у овом разреду јесте да дијете упозна врло обзирно морални свијет у себи.

Оперативни задаци наставе вјеронаука у другом разреду основне школе јесу да ученик:

- разумје и прихватити да морални закон који је њему још стран ипак постаје полако норматив његовога обликовања савјести;
- разумје и прихватити да је то понуђен Очев глас који је преко Исуса пријатеља попримио топли пријатељски тон;
- разумје и прихватити полако тијеком цјелогодишње наставе цијели декалог;
- разумје и прихватити позитивно и поједину заповијед као понуду која помаже остварити пријатељство са Исусом Кристом.

Садржај програма:

Увод

- Уознавање ученика са садржајима програма католичког вјеронаука за ИИ разред.

Уознајмо Божју доброту

- **Пут к небеском Оцу** (Добро је што имамо саобраћајне знаке у животу);

- **Исус нам даје примјер** (Радостан сам што ми је Исус узор);

- **Екуменска тема** (Сви смо браћа макар међу нама има и разлика).

Штовање доброга Бога

- **Молитва Исусових пријатеља** (Молит ћу сваки дан);

Школски програм

- **Поштивање Божјега имена** (Упозорит ћу непристојне и псоваче да шуте);
- **Светкујемо с Исусом** (Радостан идем на свету мису).

Бог нам се даровао по људима

- **Исус у обитељи** (Како је лијепо у назаретској обитељи);
- **Највећи Божји дар**: живот и здравље (Пазит ћу на своје здравље);
- **Исуса љубимо у сваком човјеку** (Помагат ћу друговима);
- **Божјић** - благодан љубави (Исус к нама долази да нам помогне да будемо добри).

Знакови Божје љубави по нашем тијелу

- **Бог нас је створио различитима** (Исусови пријатељи су дјечаци и дјевојчице);
- **Обитељ** - Божји план (Поштоват ћу своје родитеље).

Бог нам дарује сва земаљска добра

- **Моја материјална добра** (Бит ћу уредан);
- **Поштивање природе и туђих добара** (Нећу красти - Чуват ћу природу).

Бог нам је даровао духовна добра

- **Исусов пријатељ говори истину** (И код куће и у школи говорит ћу истину);
- **Одговорност за духовна добра** (Бит ћу марљив и цијенит ћу рад других).

Жалосна могућност издаје пријатељства с Богом

- **Невјерни пријатељ** (Нећу бити такав);
- **Исусова смрт и ускрснуће - наше помирење** (Исусе, хвала ти што нам опрашташ гријехе).

Мир с Богом - мир с браћом

- **Помирење с Исусом - Ослобођење од гријеха** (Бит ћу искрен према Богу);
- **У савезу с Богом** (Добри Исус сваком опрашта).

**ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
II РАЗРЕД**

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА

Оперативни задаци

- усвајање елементарних знања о разлици између фолклорног и актуелног окружења, и то кроз:
- упознавање са основним фолклорним текстовима,
- упознавање са дечијим фолклором
- усвајање елементарних знања о носећим наставним мотивима у годишњем циклусу, и то кроз познавање:
- основних разлика између градског и сеоског начина живота,
- основних сезонских радова, основних обичајно-обредних радњи везаних за те радове,
- основних и општих празника,
- обичајно-обредних радњи везаних за те празнике,
- усвајање знања о фолклорним празницима, биљкама и хлебовима,
- познавање разлике између отвореног и затвореног простора,
- познавање разлике између настањивог и ненастањивог простора,
- познавање различитих облика становања,
- елементарно познавање структуре традиционалне куће.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Биљке		9	6	3
2.	Кућа		18	10	8
3.	Животиње		9	4	5
укупно:			36	20	16

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
III РАЗРЕД**

НАСТАВНИ ПЛАН И ФОНД ЧАСОВА ЗА III РАЗРЕД

А) Обавезни наставни предмети	Недељно часова	Годишње часова
1. Српски језик	5	180
2. Математика	5	180
3. Свет око нас	2	72
4. Ликовна култура	2	36
5. Музичка култура	1	36
6. Физичко васпитање	3	108
7. Енглески језик	2	72
укупно	20	720

Б) Изборни наставни предмети	Недељно часова	Годишње часова
1. Верска настава	1	36
2. Грађанско васпитање	1	36
3. Часови одељенског старешине	1	36
4. Народна традиција	1	36

Школски програм

СРПСКИ ЈЕЗИК

Оперативни задаци

- Овладавање техником читања и писања на оба писма;
- Савладавање просте реченице (појам, главни делови);
- Стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима;
- Постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, радње, ликови, поруке, језичко-стилске карактеристике);
- Овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање, причање, описивање, извештавање);
- Постепено упознавање методологије израде писменог састава.

Садржај програма

Р. бр. наставн е теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Књижевност	1CJ.2.5.7 1CJ.3.5.1 1CJ.3.5.2	78	58	20
2.	Језик - Граматика - Правопис	1CJ.3.4.1	50	30	20
		1CJ.1.3.4	31	20	11
		1CJ.1.3.10	19	10	9
3.	Језичка култура	1CJ.3.2.7 1CJ.2.3.11 1CJ.3.3.1 1CJ.3.3.2 1CJ.3.3.3 1CJ.3.3.5 1CJ.3.3.6	52	32	20
укупно:			180	120	60

Школски програм

МАТЕМАТИКА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- савладају читање, писање и упоређивање природних бројева до 1000;
- упознају римске цифре (I, V, X, L, C, D, M) и принцип читања и писања бројева помоћу њих;
- успешно обављају све четири рачунске операције до 1000;
- упозната својства операција користе за рационалније (лакше) рачунање;
- упознају зависност резултата од компонената операције;
- знају да израчунају вредност бројевног израза са највише три операције;
- умеју да прочитају и запишу помоћу слова својства рачунских операција;
- знају да одреде вредност израза са словима из дате вредности слова;
- знају да решавају једноставније једначине у скупу бројева до 1000;
- упознају и правилно записују разломке чији је бројилац 1, а именилац мањи или једнак 10;
- успешно решавају текстуалне задатке;
- формирају представе о правој и полуправој;
- уочавају и умеју да цртају прав, оштар и туп угао;
- знају да цртају паралелне и нормалне праве, квадрат, правоугаоник, троугао и кружницу (помоћу лежира, троугаоника и шестара);
- стичу представе о подударности фигура (преко модела и цртања);
- знају да одреде обим правоугаоника, квадрата и троугла;
- упознају мерење масе тела и запремине течности, као и нове јединице за време (година, век).

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Блок бројева до 1000	1МА.3.1.1 1МА.3.1.2 1МА.3.1.3 1МА.3.1.4 1МА.3.1.5 1МА.3.3.1 1МА.3.3.2	138	54	84
2.	Мерење и мере	1МА.2.4.1 1МА.3.4.1 1МА.3.4.2 1МА.3.4.3	10	4	6
3.	Геометријске фигуре и њихови међусобни односи	1МА.2.2.1 1МА.2.2.2 1МА.2.2.4 1МА.3.2.2	32	12	20

Школски програм

	укупно:	180	70	110
--	---------	-----	----	-----

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Посебни стандарди

- Разумевање говора: ученик разуме и реагује на кратак усмени текст у вези са познатим темама.
- Разумевање писаног текст: ученик чита са разумевањем кратке (највише до 50 речи) писане и илустроване текстове у вези са познатим темама.
- Усмено изражавање: ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника.
- Писмено изражавање: ученик у писаној форми изражава кратке поруке (до 30 речи) према познатом узору, поштујући правила писаног кода.
- Интеракција: ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама.
- Знања о језику: препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора-ученик треба да:

- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа.

Разумевање писаног текста-ученик треба да:

- препознаје слова, написане речи и реченице у вези са познатим појмовима;
- поштује правописне знаке приликом читања;
- разуме основна значења кратких писаних и илустрованих текстова о познатим темама.

Усмено изражавање-ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује кратким и једноставним исказима себе и друге у познатим ситуацијама;
- репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.

Интеракција-ученик треба да:

- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања;
- поставља једноставна питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у заједничким активностима на часу (у пару, у групи, итд.);
- поставља питања и тражи разјашњења када нешто не разуме.

Писмено изражавање-ученик треба да:

- поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи и краће реченице у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем;
- пише личне податке (име, презиме и адресу);

Школски програм

- допуњава честитку.

Знања о језику-ученик треба да:

- препознаје шта је ново научио;
- схвата значај познавања језика;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

Садржај програма

- Школа: школски простор, активности, излети
- Ја и моји другови: дружење; спорт
- Породица и блиско окружење: шира породица, суседи и пријатељи; кућни љубимци и обавезе према њима
- Празници: Божић, Нова година, Ускрс и други важни празници
- Мој дом: обавезе у кући
- Исхрана: оброци, омиљена храна, здрава храна; навике у исхрани у земљи/ама чији се језик учи
- Одећа: одевни предмети; прикладно одевање
- Окружење: место и улица где станујем; важне установе у окружењу (биоскоп, школа, позориште, пошта, музеј, банка, болница); посете установама
- Остало: годишња доба, месеци, дани у недељи и делови дана; основни подаци о земљи/земљама чији се језик учи

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Општи циљ интегрисаног наставног предмета Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Оперативни задаци

- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних научних појмова из природних и друштвених наука;
- развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу - завичају;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- стицање елементарне научне писмености, њена функционална применљивост и развој процеса учења;
- оспособљавање за сналажење у простору и времену;
- разумевање и уважавање сличности и разлика међу појединцима и групама;
- коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у непосредном окружењу;
- развијање одговорног односа према себи, окружењу и културном наслеђу.

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставн е теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Природа - човек - друштво	1ПД.3.1.1 1ПД.3.1.2 1ПД.2.2.1 1ПД.2.2.2 1ПД.2.2.3 1ПД.2.2.4 1ПД.3.5.1 1ПД.3.5.2	27	15	12
2.	Кретање у простору и времену	1ПД.2.4.1 1ПД.2.4.2 1ПД.2.4.3 1ПД.2.4.4 1ПД.2.4.5 1ПД.3.4.1	13	9	4
3.	Наше наслеђе	1ПД.3.6.1 1ПД.2.5.1 1ПД.2.5.2 1ПД.2.5.3	6	3	3
4.	Људска делатност	1ПД.3.5.1 1ПД.3.5.2 1ПД.2.5.1 1ПД.2.5.2 1ПД.2.5.3	4	3	1
5.	Материјали и њихова употреба	1ПД.2.3.1 1ПД.2.3.2 1ПД.2.3.3 1ПД.2.3.4 1ПД.2.3.5 1ПД.2.3.5 1ПД.3.3.1 1ПД.3.3.2	22	13	9
укупно:			72	43	29

Школски програм

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- разликују и повезују дводимензионалне и тродимензионалне облике;
- граде искуства и критеријуме према захтевима програма, ликовних уметности и ликовних појава у животу;
- усвоје знања о боји, ликовним техникама и креативно практично раде са односима боја;
- ускладе ликовни рад са другим медијима (звук, покретом, литерарним изразом и сценским амбијентима);
- препознају ликовне технике.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Коришћење разних материјала за компоновање		8	6	2
2.	Композиција и покрет у композицији		22	14	8
3.	Орнаментика		12	6	6
4.	Простор (повезивање разних облика у целину)		12	8	4
5.	Одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору ученика		4	2	2
6.	Плакат, билборд, реклама		6	4	2
7.	Ликовне поруке као могућност споразумевања		8	6	2
укупно:			72	46	26

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- усвајају основе музичке писмености.

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Извођење музике са елементима музичке писмености		25	20	5
2.	Слушање музике		7	4	3
3.	Дечије стваралаштво		4	3	1
укупно:			36	27	9

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и игром;
- развијање координације, гipкости, равнотеже и експлозивне снаге;
- стицање моторичких умења у свим природним (филогенетским) облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу;
- упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела;
- стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика;
- формирање и овладавање елементарним облицима кретања - "моторичко описмењавање";
- стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Атлетика		31	15	16
2.	Вежбе на справама и тлу		39	19	20
3.	Ритмичка гимнастика и народни плес		14	8	6
4.	Основи тимских игара		9	5	4
5.	Здравствено васпитање		3	3	0
6.	Елементарне и штафетне игре		12	2	10
укупно:			108	52	56

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- стицање знања ,формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу људима
- унапређивање хигијенских и радних услова живота и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље
- остваривање активног односа и узајамне сарадње школе ,породице и заједнице на развоју,заштити и унапређењу здравља
- подстицање родитеља на активности за унапређење здравља деце
- развијање мотивације деце у односу на здравље и здрав стил живота
- подстицање ваннаставних активностиосмишљеним акцијама за унапређење здравља на нивоу локалне заједноце
- стицање нових знања о рађању, репродукцији и полним разликама
- мотивисање ученика за акционо деловање у прсавцу развоја понашања које чува здравље.

Садржај програма

I тема: Пубертет

- Значење развоја, сазревања личности у односу на физички раст са освртом на богатство различитости.
- Квалитативне промене у току биолошког сазревања.
- Психоемотивни чиниоци - развојне карактеристике у пубертету.
- Улога родитеља у стварању атмосфере одрастања и функционисања.
- Ментална хигијена и односи са особама из непосредне околине.

II тема: Сексуално васпитање - циљеви сексуалног васпитања.

- Примарне и секундарне сексуалне карактеристике.
- Сазнање о полности - сексуални идентитет.
- Односи међу половима. К
- ако сам дошао на свет.
- Традиција и здравље.
- Изграђивање хуманих односа међу половима.

III тема: Хигијена и здравље

- "Мој здравствени профил".
- Одређивање сопственог понашања у области здравља и стила живота.
- Шта за тебе значи бити здрав?
- Лична хигијена, хигијена простора и околине.
- Пuteви преношења болести - капљичне инфекције, болести прљавих руку, храна, инсекти.
- Болести које настају због лошег одржавања хигијене.

IV тема: Исхрана - Знање и ставови у вези са исхраном.

- Твоје навике у исхрани.

Школски програм

- Болести неправилне исхране - гојазност и мршавост, анорексија.
- Узимање хране у школи и око школе.
- Недеља здраве исхране.

V тема: Болести зависности - Од радозналости до зависности.

- Основни појмови о дрогама.
- Фактори ризика за настанак болести зависности.
- Понашања у ситуацији изложености ризику.
- Последице злоупотребе дрога: здравствене, правне, социјалне и финансијске.
- Превенција злоупотребе.
- Буди одлучан и сигуран у себе.
- Шта је ХИВ-инфекција? Деца, ХИВ и права.
- Све што знам о штетности никотина и алкохола.

VI тема: Повреде и стања у којима је могуће указати прву помоћ.

- Стрес у функцији заштите менталног здравља.
- Управљање љутњом. Живот без страха и панике.
- Стрес и психолошка прва помоћ.
- Моја душевна задовољства.

**ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ
ПРЕДМЕТИ
III РАЗРЕД**

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима;
- подстицање развоја самопоуздања и личне одговорности;
- оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствене потребе и потребе других, и да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге;
- развијање свести о потреби уважавања различитости и особености; уочавање и превазилажење стереотипа везаних за пол, узраст, изглед, понашање, порекло;
- оспособљавање ученика за ненасилно решавање сукоба;
- развијање појма пријатељства;
- оспособљавање ученика да разумеју неопходност правила која регулишу живот у заједници и да кроз договарање активно доприносе поштовању или мењању правила сагласно са потребама;
- оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању;
- развијање и неговање еколошке свести;
- развијање моралног расуђивања и неговање основних људских вредности;
- оспособљавање ученика да активно доприносе развоју школе по мери детета.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Подстицање групног рада		2	2	0
2.	Уважавање различитости и особености		9	9	0
3.	Пријатељство и моралне дилеме у вези са тим		5	5	0
4.	Појединац и заједница		9	9	0
5.	Заштита од насиља		3	3	0
6.	Развијање моралног расуђивања		4	4	0
7.	Развијање еколошке свести		3	3	0
8.	Евалуација		1	1	0
укупно:			36	36	0

ВЕРСКА НАСТАВА

Православни катихизис-веронаука

Оперативни задаци

Оперативни задаци наставе православног катихизиса (веронауке) у трећем разреду јесу да ученици:

- уоче да конкретни људи као и личности нису постојали пре него што су се родили;
- спознају да је Бог из љубави створио свет за вечност;
- уоче да је Бог створио свет као скуп конкретних врста;
- запазе да је Бог на крају свега створио човека као личност;
- уоче разлику између природе и личности код човека;
- уоче да се структура створеног света огледа у Литургији.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	0	1
2.	Бог је створио јединствени свет и то као многе конкретне врсте ни из чега		7	5	2
3.	Последице створености по природу и њено постојање		4	3	1
4.	Стварање човека на крају свега створеног по "икони и подобију" Божијем		6	3	3
5.	Евхаристија као свет у малом		13	7	6
6.	Стварање света и човека у православној иконографији		5	2	3
укупно:			36	20	16

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН)

Оперативни задаци наставе исламска вјеронаука (илмудин) у овом разреду јесу да ученици:
 - упознају шта треба да учине прије намаза,

- знају које су радње саставни дио намаза,
- упознају начин обављања јутарње молитве,
- упознају врсте јела и пића које муслиман смије јести,
- упознају начин понашања муслимана при јелу и пићу,
- упознају доказ да је Узвишени Аллах створио природу,
- упознају Кур'анске суре које указују на важност времена,
- упознају начин узимања абдеста.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

1. Упознавање ученика са наставним програмом овог разреда
2. Послушност родитељима је наредба Узвишеног Господара

НАМАЗ

3. Намаски шартови-припрема за намаз
4. Намаски рукнови-саставни дијелови намаза
5. Три правила о клањању дневних намаза
6. Обнављање преџеног градива
7. Сабах намаз (јутарња молитва)

ИСХРАНА МУСЛИМАНА

8. Муслимани једу здраву и чисту храну
9. Понашање при јелу и пићу
10. Обнављање преџеног градива
11. Алах џ.ш. је Створитељ природе
12. Мухамед а.с. у племену Бену Сад
13. Алах џ.ш. је створио човјека у најљепшем облику
14. Обнављање градива
15. Важност времена у животу вјерника
16. Алах џ.ш. се куне временом
17. Сваки посао има своје вријеме
18. Обнављање градива
19. Начин узимања абдеста (вјерско прање прије молитве)
20. Начин стајања у намазу
21. Начин одијевања особе која обавља намаз
22. Обнављање градива
23. Подне намаз
24. Мухамед а.с. код свог амице
25. Алах је створио дан и ноћ, сунце, мјесец и звијезде
26. Обнављање градива
27. Дужности према самом себи
28. Бог све види
29. Икиндија намаз
30. Обнављање градива
31. Муслиман је муслиману брат
32. Акшам намаз
33. Јација намаз
34. Обнављање градива
35. Обнављање градива

36. Обнављање градива

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

РАДОСТ ЗАЈЕДНИШТВА

1. УВОД

- Упознавање ученика са садржајима програма католичког вјеронаука за 3. разред.

2. ЗАЈЕДНИШТВО С ЉУДИМА

- Заједно у обитељи (Захвалан сам Богу за родитеље)
- Једно смо у вјери (Сретан сам што вјерујем у Исуса)
- Једно смо у молитви (Сретан сам што могу разговарати с Исусом)
- Помозимо једни друге (Сретан сам што могу дати)

3. ЗАЈЕДНИШТВО С БОГОМ

- У заједници с Богом (Сретан сам што могу бити заједно с Исусом)
- Исусова посљедња вечера (Захваљујем Исусу за Крух живота)
- У служби Исусу (Сретан сам што имамо апостоле и њихове насљеднике)
- С Исусом за столом (Сретан сам што имамо свету мису)
- Божја ријеч (Сретан сам што Бог са мном разговара)
- Дијалог с Исусом (Дијалог ме чини сретним и способним да прихватим друге људе)
- У миси молимо заједно (Сретан сам што молимо заједно)

4. ИСУСОВА ЖРТВА - ТЕМЕЉ ЗАЈЕДНИШТВА

- Исус Крист је приказао самога себе (Сретан сам што нас Исус толико воли)
- Исусова жртва и наша жртва (Сретан сам што сам судионик Исусове жртве)
- Узмите и једите (Сретан сам што у мени живи Исус)
- Разни начини Исусове присутности међу нама (Сретан сам што се с Исусом сусрећем осим у Олтарском Сакраменту, у читању Еванђеља, у заједници на миси, и у прихваћању других и сусрету с другима који су различити од нас.)

5. ЗАЈЕДНИШТВО С БОГОМ И С ЉУДИМА СВРХА МОГА ЖИВОТА

- Крух живота (Хвала за свагдашњи крух)
- Исус - наша попудбина (Сретан сам што ме Исус снажи и у болести)
- Служба олтару (Радо ћу министрирати, пјевати, читати - бит на литургији, али постоје и друге литургије)
- Духовна и тјелесна припрема и захвала за причест (Озбиљно се припремамо за причест)
- Честа света причест (Причешћиват ћу се сваке недјеље) Завод за унапређивање образовања и васпитања
- У заједништву с Духом Божјим (Сретан сам што ме Исус дарива својим Духом, те сам тако способан за активну љубав према другима).

**ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
III РАЗРЕД**

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА

Оперативни задаци

- развијање знања о фолклорним празницима, биљкама, хлебовима и кући – дому,
- познавање разлика између отвореног и затвореног простора (ливада – кућа),
- упознавање различитих традиционалних заната у окружењу,
- стицање елементарних знања о појединим традиционалним занатима,
- упознавање са фолклорним веровањима као пратећим формама традиционалних заната,
- упознавање карактеристичних обичајно-обредних облика понашања везаних за одређене традиционалне занате,
- упознавање типичних традиционалних заната урбаних и руралних средина,
- схватање значаја о чувању и неговању традиционалних заната.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Кућа		7	2	5
2.	Фолклорни текстови (бајке, легенде, приче, песме, пословице)		9	4	5
3.	Традиционални занати		11	6	5
4.	Биљке		6	2	4
5.	Животиње		3	2	1
укупно:			36	16	20

РУСИНСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ ПЕСТОВАНЕ РУСКОГ ЈАЗИКА З ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕЈ КУЛТУРИ ТРЕЋИ РАЗРЕД ТРЕЦА КЛАСА

Циљ настави пестовања руског језика то здобуване основней писменосци и комуникацији на руским језику (бешеда и писмо). Тиж так, циљ и же би школяр здобул основни спознання о народней и уметнићкеј књижевносци написаней на руским језику и даедних обичайох зоз рускеј традицији.

Оперативни задатки

- отверане бешеди односно основней комуникацији на руским језику,
- читане и писане на и зоз руским писмом.

СЛОВАЧКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATURAS PRVKAMI NÁRODNEJ KULTÚRY

ТРЕЋИ РАЗРЕД

III. ROČNÍK

CIEĽ

V treťom ročníku žiaci si osvojujú základné pravidlá slovenského pravopisu a získavajú zručnosť a návyk podľa osvojených pravidiel pravopisne správne písať. Získavajú zručnosť správne a plynulé čítať. Aj ďalej obohacujú svoju slovnú zásobu a pestujú kultúru vyjadrovania.

ČIASTKOVÉ ÚLOHY

Oboznamovanie žiakov o pravidlách slovenského spisovného jazyka kôli efektívnejšej ústnej a písomnej komunikácii v materinskom jazyku.

Uschopňovať žiakov pre ústne vyjadrovanie na témy z každodenného života. Obohacovanie aktívnej slovnej zásoby žiakov novými slovami a frázami. Žiaci majú svoje myšlienky vyjadrovať súvisle prostredníctvom správne zostavených viet.

V rámci spracovaných tém žiaci majú zostaviť text z 10 až 15 viet používajúc pritom aj dialóg.

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
IV РАЗРЕД**

НАСТАВНИ ПЛАН И ФОНД ЧАСОВА ЗА IV РАЗРЕД

А) Обавезни наставни предмети	Недељно часова	Годишње часова
1. Српски језик	5	180
2. Математика	5	180
3. Природа и друштво	2	72
4. Ликовна култура	2	72
5. Музичка култура	1	36
6. Физичко васпитање	3	108
7. Енглески језик	2	72
	укупно 20	укупно 756

Б) Изборни наставни предмети	Недељно часова	Годишње часова
1. Верска настава	1	36
2. Грађанско васпитање	1	36
3. Час одељенског старешине	1	36
4. Народна традиција	1	36

СРПСКИ ЈЕЗИК

Оперативни задаци

- Проширивање знања о простој реченици и њеним деловима;
- Савладавање основних појмова о променљивим и непроменљивим речима;
- Оспособљавање за изражајно читање и казивање;
- Поступно оспособљавање ученика за самостално тумачење основне предметности књижевног текста и сценских дела (осећања, фабула, радња, ликови, поруке, стилогеност сценског израза);
- Навикавање на сажето и јасно усмено и писмено изражавање према захтевима програма;
- Савладавање основа методологије израде писмених састава.

Језик

Граматика

- Обнављање и утврђивање знања усвојених у претходним разредима.
- Уочавање речи које у говору и писању мењају свој основни облик (променљиве речи) - без дефиниција и захтева за променом по падежима и временима. Уочавање речи које задржавају свој основни облик у свим ситуацијама (непроменљиве речи) без именовања врста тих речи.
- Реченица - појам глаголског предиката (лични глаголски облик); уочавање речи и групе речи (синтагма) у функцији објекта и прилошких одредаба за место, време и начин. Појам субјекта; уочавање речи у функцији атрибута уз именицу и именичког скупа речи (именичка синтагма). Ред реченичних чланова у реченици.
- Именице - збирне и градивне; род и број - појам и препознавање.
- Придеви - присвојни и градивни - уочавање значења, рода и броја у реченици.
- Заменице - личне; род и број личних заменица; лична заменица у функцији субјекта у реченици - појам и препознавање.
- Бројеви - главни (основни) и редни - појам и препознавање у реченици.
- Глаголи - појам и основна значења презента, перфекта и футура; вежбе у реченици заменом глаголских облика у времену, лицу и броју.
- Управни и неуправни говор.
- Утврђивање и систематизација садржаја обрађених од I до IV разреда.

Правопис

- Употреба великог слова у писању: имена држава и покрајина и њихових становника; имена насеља (градова, села) и њихових становника.
- Писање управног и неуправног говора (сва три модела).
- Наводници. Заграда.
- Писање присвојних придева изведених од властитих имена (-ов /-ев, -ин /-ски).
- Писање сугласника ј у придевским облицима на -ски, и у личним именима и презименима.
- Писање скраћеница типа: итд., сл., нпр. и скраћеница које означавају имена држава.

Школски програм

- Понављање, увежбавање и проверавање оспособљености ученика за примену обрађених правописних правила.

Ортоепија

- Уочавање наглашених и ненаглашених речи: вежбе у изговарању акценатских целина. Вежбе за отклањање грешака које се јављају у говору ученика.
- Изговор свих сугласника и гласовних група у складу са књижевнојезичком нормом ч, ћ, ц, ђ, х; - дс - (људских), - ио, - ао итд. Вежбе за отклањање грешака које се јављају у говору и писању ученика.
- Уочавање диференцијалне (дистинктивне) функције акцента у речима истог гласовног састава, а различитог акцента.

Књижевност

Читање текста

- Читање наглас и у себи као увод у разговор о тексту. Усмерено читање (с претходно датим задацима): откривање карактеристика ликова (поступци, речи, изглед, особине), радњи, догађаја, природних појава и описа; уочавање језичко-стилских слика.
- Читање усклађено с врстом и природом текста (лирски, епски, драмски, научно-популарни, новински итд.). Подстицање ученика на варијације у темпу, јачини и интонацији гласа и на логичко паузирање при читању.
- Усмерено читање у себи: брзо схватање садржине, тражење одговарајућих података о лику, опису, осећањима и начину њиховог приказивања.
- Казивање напамет научених поетских и прозних целина и одломака. Сценске импровизације.
- Тумачење текста
- Уочавање и тумачење песничких слика, тока радње, главних ликова и основних порука у књижевном делу. Уочавање значајних појединости у опису природе (откривање чулних дражи: визуелних, акустичких, кинетичких, тактилних, мирисних и других). Указивање на значајна места, изразе и речи којима су изазвани поједини утисци у поетским, прозним и драмским текстовима.
- Уочавање и именовање садржинских целина у прозним текстовима; стварање плана. Запажање чинилаца који у разним ситуацијама делују на поступке главних јунака (спољашње и друштвене околности, унутрашњи подстицаји - осећања, намере, жеље). Уочавање и тумачење израза, речи и дијалога којима су приказани поступци, сукоби, драматичне ситуације и њихови узроци, решења и последице.

Књижевни појмови

- Лирика-основни мотив и споредни мотиви у лирској песми; визуелни и аудитивни елементи у песничкој слици; песничка слика као чинилац композиције лирске песме; дужина стиха према броју слогова – препознавање; понављања у стиху, строфи, песми – функција; персонификација као стилско средство; сликовитост као обележје песничког језика; обичајне народне лирске песме - основна обележја; лирска песма - основна обележја.
- Епика-тема и идеја у епском делу; фабула: хронолошки редослед догађаја, елементи фабуле (увод, заплет, расплет); односи међу ликовима; основни типови (врсте) карактеризације; приповедач, приповедање; дијалог, монолог, опис у епском делу; прича и роман-разлике; роман за децу - основна обележја.
- Драма-ликови у драмском делу; ремарке (дидаскалије); драмска радња - начин развијања радње; драмски текстови за децу.

Школски програм

- Функционални појмови-подстицање ученика да схватају и усвајају појмове: главно, споредно, машта, збиља, утисак, расположење, интересовање, околност, ситуација, испољавање; подстрек, услов, поређење, процењивање, тврдња, доказ, закључак; дивљење, одушевљење, љубав (према човеку, домовини, раду, природи); привлачност, искреност, правичност, племенитост.

Језичка култура

Основни облици усменог и писменог изражавања

- Препричавање текста са променом граматичког лица. Препричавање са изменом завршетка фабуле. Препричавање текста у целини и по деловима - по датом плану, по заједнички и самостално сачињеном плану.
- Причање у дијалогској форми; уношење дијалога, управног говора у структуру казивања - по заједнички и самостално сачињеном плану. Причање према самостално одабраној теми. Настављање приче инспирисане датим почетком. Састављање приче по слободном избору мотива.
- Описивање слика које приказују пејзаже, ентеријере, портрете. Описивање сложенијих односа међу предметима, бићима и појавама.
- Извештавање о обављеном или необављеном задатку у школи или код куће - у облику одговора на питања.

Усмена и писмена вежбања

- Ортоепске вежбе: увежбавање правилног изговора речи, исказа, реченица, пословица, брзалица, загонетака, питалица, краћих текстова; слушање звучних записа, казивање напамет лирских и епских текстова; снимање казивања и читања, анализа снимка и вредновање.
- Диктати: са допуњавањем, изборни, слободни, контролни диктат.
- Лексичке и семантичке вежбе: грађење речи - формирање породица речи; изналажење синонима и антонима, уочавање семантичке функције акцента; некњижевне речи и туђице - њихова замена језичким стандардом; основно и пренесено значење речи.
- Синтаксичке и стилске вежбе: састављање и писање реченица према посматраним предметима, слици и заданим речима; састављање и писање питања о тематској целини у тексту, на слици, у филму; писање одговора на та питања.
- Преписивање реченица у циљу савладавања правописних правила.
- Коришћење уметничких, научнопопуларних и ученичких текстова као подстицаја за сликовито казивање. Вежбе за богаћење речника и тражење погодног израза. Уопштено и конкретно казивање. Промена гледишта. Уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору. Отклањање празнословља и туђица. Отклањање нејасности и двосмислености.
- Увежбавање технике израде писменог састава: анализа теме, одређивање њеног тежишта; посматрање, уочавање и избор грађе; распоређивање појединости; елементи композиције.
- Осам домаћих писмених задатака и њихова анализа на часу. Четири школска писмена задатка - по два у првом и другом полугодишту. Један час за израду и два часа за анализу задатака и писање побољшане верзије састава.

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Књижевност	1CJ.3.5.1 1CJ.3.5.2 1CJ.3.5.3	75	50	25
2.	Језик (граматика)	1CJ.3.4.1 1CJ.3.4.2 1CJ.3.4.3	31	20	11
3.	Језик (правопис)	1CJ.2.3.1 1CJ 2.3.2 1CJ 2.3.3	11	6	4
4.	Култура изражавања (усмено изражавање)	1CJ.0.1.1. 1CJ.0.1.2. 1CJ.0.1.3 1CJ.0.1.4 1CJ.0.1.5 1CJ.0.1.6 1CJ.0.1.7 1CJ 0.1.8	35	25	10
5.	Култура изражавања (писмено изражавање)	1CJ 3.3.1 1CJ 3.3.2 1CJ 3.3.3 1CJ 3.3.4 1CJ 3.3.5 1CJ 3.3.6	22	15	8
6.	Ортоепија	1CJ 2.2.1	6	4	2
укупно:			180	120	60

МАТЕМАТИКА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- успешно савладају читање и писање природних бројева у декадном бројевном систему;
- упознају скуп природних бројева;
- науче да природне бројеве приказују тачкама бројевне полуправе;
- умеју да читају и записују помоћу слова основна својства рачунских операција;
- упознају и уочавају зависност између резултата и компонената операције (на примерима);
- примењују упозната својства рачунских операција при трансформисању израза и у случају рачунских олакшица;

Школски програм

- знају да читају, састављају и израчунавају вредност израза са више операција;
- знају да решавају једноставније једначине и неједначине (узнатих облика) у скупу природних бројева;
- успешно решавају задатке дате у текстуалној форми;
- упознају разломке (наведене у програму), њихово читање, писање и значење, уз коришћење одговарајућих термина;
- знају да цртају мреже и праве моделе коцке и квадрата;
- упознају јединице за површину и примењују их при израчунавању површине квадрата, правоугаоника, квадрата и коцке.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Природни бројеви и операције са њима	1МА.3.1.1 1МА.3.1.2 1МА.3.1.3 1МА.3.1.4 1МА.3.1.5	133	50	83
2.	Геометрија	1МА.3.2.1 1МА.3.2.2 1МА.3.2.3 1МА.3.2.4 1МА.3.2.5	28	12	16
3.	Разломци	1МА.3.3.1 1МА.3.3.2	10	2	8
4.	Мерење и мере	1МА.3.4.1 1МА.3.4.2 1МА.3.4.3	9	3	6
укупно:			180	67	113

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Посебни стандарди

- Разумевање говора: ученик разуме и реагује на кратак усмени текст у вези са познатим темама.
- Разумевање писаног текста: ученик чита са разумевањем кратке (највише до 50 речи) писане и илустроване текстове у вези са познатим темама.
- Усмено изражавање: ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника.
- Писмено изражавање: ученик у писаној форми изражава кратке поруке (до 30 речи) према познатом узору, поштујући правила писаног кода.

Школски програм

- Интеракција: ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама.
- Знања о језику: препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора-ученик треба да:

- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа.

Разумевање писаног текста-ученик треба да:

- препознаје слова, написане речи и реченице у вези са познатим појмовима;
- поштује правописне знаке приликом читања;
- разуме основна значења кратких писаних и илустрованих текстова о познатим темама.

Усмено изражавање-ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује кратким и једноставним исказима себе и друге у познатим ситуацијама;
- репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.

Интеракција-ученик треба да:

- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања;
- поставља једноставна питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у заједничким активностима на часу (у пару, у групи, итд.);
- поставља питања и тражи разјашњења када нешто не разуме.

Писмено изражавање-ученик треба да:

- поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи и краће реченице у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем;
- пише личне податке (име, презиме и адресу);
- допуњава честитку.

Знања о језику-ученик треба да:

- препознаје шта је ново научио;
- схвата значај познавања језика;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

Садржај програма

- Школа: склоности према предметима, активности и теме по предметима, школски дан
- Ја и моји другови: хоби, заједничке активности, солидарност и толеранција (помоћ другу/другарици, позајмљивање ствари, ужине, подела одговорности)

Школски програм

- Породица и блиско окружење: слободно време у породици, породична путовања и излети; подела послова и обавеза у породици; опис и особине животиња; однос према животињама
- Празници: прославе и манифестације у оквиру школе и ван ње (Дан школе, такмичења, ревије...)
- Мој дом: дневни распоред активности током радних дана и викендом (учење, игре, обавезе...)
- Исхрана: оброци ван куће (ресторан, ужина у школи, куповина у супермаркету...)
- Одећа: одевни предмети за одређене прилике (формално и неформално одевање); народна ношња земаља чији се језик изучава
- Окружење: суседски односи; екологија, однос према човековој околини
- Остало: знаменитости земаља чији се језик учи; пригодна дечја прича или бајка; бројеви до 1.000; исказивање времена (детаљно); коришћење новца

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Оперативни задаци

- развијање основних научних појмова из природних и друштвених наука;
- развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу - завичају и домовини;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- развијање способности запажања основних својстава материјала, објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање елемената логичког мишљења;
- стицање елементарне научне писмености, њена функционална применљивост и развој процеса учења;
- оспособљавање за сналажење у простору и времену;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима и групама;
- коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у комуникацији и другим интеракцијским односима;
- развијање одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- чување националног идентитета и уграђивање у светску културну баштину.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Жива и нежива природа	1ПД.2.1.3 1ПД.2.1.4 1ПД.2.1.5 1ПД.2.1.6 1ПД.3.1.1 1ПД.3.1.2	8	3	5
2.	Екологија	1ПД.2.2.1 1ПД.2.2.2	11	5	6

Школски програм

		1ПД.2.2.3 1ПД.2.2.4			
3.	Материјали	1ПД.2.3.3 1ПД.2.3.4 1ПД.2.3.5 1ПД.2.3.6 1ПД.3.3.1 1ПД.3.3.2	9	6	3
4.	Кретање и оријентација у простору	1ПД.2.4.2. 1ПД.2.4.3 1ПД.2.4.4 1ПД.2.4.5 1ПД.3.4.1	4	3	1
5.	Друштво	1ПД.1.5.4 1ПД.1.5.5 1ПД.2.5.1 1ПД.2.5.2 1ПД.2.5.3 1ПД.3.5.1 1ПД.3.5.2	13	6	7
6.	Држава Србија и њена прошлост	1ПД.2.4.4 1ПД.2.6.2 1ПД.2.6.3 1ПД.2.6.4 1ПД.2.6.5 1ПД.2.6.6 1ПД.2.6.7 1ПД.3.4.1 1ПД.3.6.1	27	14	13
укупно:			72	37	35

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- разликују и повезују дводимензионалне и тродимензионалне облике;
- граде искуства и критеријуме према захтевима програма, ликовних уметности и ликовних појава у животу;
- усвоје знања о боји, ликовним техникама и креативно практично раде са односима боја;
- ускладе ликовни рад са другим медијима (звуком, покретом, литерарним изразом и сценским амбијентима);
- препознају ликовне технике.

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Линија, површина, волумен, боја, простор		18	7	11
2.	Свет боја (основне и изведене боје)		11	9	2
3.	Сликама (сликарски материјали и технике)		9	8	1
4.	Моја машта може свашта (колаж, фротаж, деколаж и асамблаж)		13	7	6
5.	Обликујем (везивање облика у тродимензионалном простору и у равни)		9	2	7
6.	Амбијент – Сценски простор		12	10	2
укупно:			72	43	29

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- певају песме солмизацијом;
- обраде просте и сложене тактове; усвајају основе музичке писмености;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- импровизују мелодије на задани текст; упознају звуке разних инструмената;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Развијање слуха и осећаја за ритам		10	5	5
2.	Основи музичке писмености		15	9	6
3.	Слушање музике		7	6	1
4.	Музичко изражавање и стваралаштво		4	1	3
укупно:			36	21	15

Школски програм

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
- естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- усвајаше етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Стројеве вежбе		1	0	1
2.	Атлетика		18	6	12
3.	Гимнастика		3	1	2
4.	Вежбе на справама и тлу		22	10	12
5.	Народна игра		6	3	3
6.	Основи спортских игара		8	3	5
7.	Такмичења		14	0	14
укупно:			72	23	49

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- стицање основних медицинских знања и њихово повезивање ради развијања психички и физички здраве личности, одговорне према сопственом здрављу,
- стварање позитивног односа и мотивације за здрав начин живљења,
- васпитавање ученика за рад и живот у здравој средини,
- стицање знања, умења, ставова и вредности ради очувања и унапређења здравља,
- промовисање позитивних социјалних интеракција ради очувања здравља,
- подстицање сазнања о себи, свом телу и сопственим способностима,

Школски програм

- мотивисање и оспособљавање ученика да буду активни учесници у очувању свог здравља,
- развијање навика код ученика за очување и неговање своје околине,
- развијање одговорног односа према себи и другима,
- укључивање породице на плану промовисања здравља и усвајања здравог начина живота,
- развијање међусобног поштовања, поверења, искрености, уважавања личности, једнакости и отворене комуникације,
- усвајање и прихватање позитивних и сузбијање негативних облика понашања значајних за очување здравља,
- упознавање најосновнијих елемената здравог начина живота,
- упознавање протективних фактора за здравље, као што су: физичка активност и боравак у природи,
- стицање нових сазнања о рађању, репродукцији и полним разликама.

Садржај програма

I Тема - Исхрана - врсте хранљивих материја

- Подела, особине, улога масти, беланчевина, витамина, угљених хидрата, минерала, воде.
- Болести које се преносе путем хране.
- Опасности од неконтролисане примене дијета.

II Тема - Значај рекреације и спорта

- Зашто се бавимо спортом? Врсте и значај рекреације и појединих спортова.
- Правилна рекреација - надзор, исхрана, хидратација.

III Тема - Пубертет

- Осврт на усвојено градиво у трећем разреду. Допунити знања новим садржајима.
- Анатошке и физиолошке промене у пубертету.
- Акне у пубертету.
- Односи међу половима, са освртом на значај продужетка врсте и здравог потомства.
- Болести ендокриног система.

IV Тема - Болести дечјег доба

- Извор инфекције, путеви ширења и улазно место инфекције.
- Зоонозе - хигијена и нега у дому са кућним љубимцима.
- Однос деце у сеоским срединама према домаћим животињама - угроженост од болести које се преносе са животиња на људе.
- Болести респираторног тракта - прехлада, грип, бронхитис.
- Болести дигестивног тракта - орална хигијена, болести зуба, алиментарне инфекције, паразити, значај редовног узимања хране.
- Болести локомоторног система - деформитети кичменог стуба, спуштена стопала.
- Дечје заразне болести.
- Замке и опасности од тетоваже и пирсинга.

V Тема - Прва помоћ

- Прва помоћ код крварења, сунчанице, колапса.
- Прва помоћ код тровања, алкохолизма, повраћања.
- Стрес - последице стреса и превенција у циљу подизања психичке кондиције и спречавања настанка болести.

VI Тема - Болести зависности

Школски програм

- Пушење, алкохолизам, наркоманија - знања усвојена у трећем разреду основног образовања допунити и проширити у складу са могућностима ученика четвртог разреда. У реализацији програмских садржаја свих предмета наћи могућности да ученици схвате штетно дејство алкохола, никотина и психоактивних супстанци.

**ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ
ПРЕДМЕТИ
IV РАЗРЕД**

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

Задаци који се односе на разумевање, усвајање следећих најважнијих појмова:

- дечја и људска права и слободе- познавање својих права, препознавање најважнијих категорија дечјих и људских права, упознавање Конвенције о дечјим и људским правима, разумевање односа између људских права, демократије, мира и развоја;
- идентитет- разумевање појма идентитет, препознавање својих потреба и жеља, схватање себе у друштвеном контексту, схватање разлике између појединачног и групног, мањинског и грађанског идентитета; друштвена одговорност- разумевање појма одговорности, схватање разлике између одговорности према себи, другим људима, заједници; различитост култура - познавање најважнијих обележја своје културе и схватање утицаја своје културе на лично понашање, разумевање узрока културних разлика и подстицање схватања да је различитост култура темељ богатства света, разумевање односа између културних разлика, људских права и демократије, препознавање и превазилажење стереотипа и предрасуда;
- једнакост- познавање појма једнакости у контексту расних, културних, националних, верских и других разлика;
- право и правда- разумевање значења појмова права и правде, схватање односа између права и правде; познавање улоге права у осигурању појединачне и друштвене сигурности, познавање основних последица непоштовања правних норми;
- мир, сигурност и стабилност- разумевање значења појмова мир, схватање улоге коју сарадња и мирно решавање сукоба има за лични, национални и глобални развој, познавање неких основних поступака мирног решавања сукоба;
- демократија - познавање основних обележја демократског процеса и разумевање односа између демократије и дечјих и људских права.

Задаци који се односе на вештине и способности:

- примена појмова- примерена употреба појмова у комуникацији; критичко мишљење- преиспитивање утемељености информација, поставки и ставова;
- јасно и разговетно исказивање личних ставова;
- самостално доношење одлука и извођење закључака - одговорност у просуђивању и тумачењу;
- саосећајна комуникација- изношење својих осећања, потреба, мишљења и слушање, разумевање и и уважавање туђих;
- истраживање- избор, прикупљање, критичка анализа и провера података из више извора као начин решавања проблема;
- тимски рад- прилагођавање свога мишљења групи ради изналажења заједничког решења;
- ненасилно решавање сукоба- дијалог, преговарање, аргументовано излагање, који су усмерени према заједничким циљевима; руковођење - одговорно управљање групом према критеријуму опште добробити;
- учешће- укључивање у процес одлучивања од заједничког интереса.

Задаци који се односе на ставове и вредности:

Школски програм

- приврженост демократским начелима и поступцима - дечја и људска права, једнакост, правда, друштвена одговорност, плурализам, солидарност, приватност;
- приврженост мирољубивом, партиципативном и конструктивном решавању проблема;
- спремност на заступање и заштиту својих и туђих права;
- спремност на преузимање јавне одговорности за своје поступке; заинтересованост за свет око себе и отвореност према разликама; спремност на саосећање са другима и помоћ онима који су у невољи; спремност на супротстављање предрасудама, дискриминацији и неправди на свим нивоима.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима		2	0	2
2.	Универзално важење дечјих права		8	5	3
3.	Заједно стварамо демократску атмосферу у нашем разреду и школи		10	5	5
4.	Живим демократију, демократска акција		11	6	5
5.	Међузависност и развијање еколошке свести		3	2	1
6.	Евалуација		2	0	2
укупно:			36	18	18

ВЕРСКА НАСТАВА

Православни катихизис-веронаука

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у IV разреду јесте да ученици стекну знања о томе да постојање света има свој циљ. Тај циљ је есхатолошка као литургијска аједница: јединство свих створених бића међу собом и на крају с Богом, преко Богочовека Исуса Христа. Циљ због којег је све створено и зашто је створено на овај начин, откривен нам је као Црква, односно као конкретна литургијска заједница.

Оперативни задаци

Задаци православног катихизиса (веронауке) су да ученик:

- изгради свест о томе да Бог општи са светом кроз човека Христа;
- уочи да је Христос корпоративна личност;
- запази да у Цркви нико не може да постоји сам за себе, без заједнице са свима;
- стекне појам о бићу као заједници;

Школски програм

- схвати да је извор сваког греха егоизам, индивидуализам.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	/	1
2.	Циљ због кога је Бог створио свет		3	2	1
3.	Црква је конкретна литургијска заједница		2	1	1
4.	Литургија је заједница многих људи и природе са Богом Оцем преко једног човека- Христа		4	3	1
5.	Структура Литургије		2	1	1
6.	Црква као икона будућег века		6	3	3
7.	Одбијање Адама да сједини створену природу са Богом		13	7	6
8.	Црква у хришћанској архитектури		5	2	3
укупно:			36	19	17

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН)

Циљ наставе исламске вјеронауке (илмудин) у четвртном разреду јесте да ученике упозна са чињеницом да су они друштвена бића која знају цијенити основне вриједности у животу на овоме свијету, те да у пракси Посланика Мухамеда а.с. налазе одговор за своје проблеме и узор за свој однос према ономе што их окружује.

Задачи наставе исламске вјеронауке (илмудин) су да код ученика:

- развија свијест о Богу као Створитељу и људима као најсавршенијим створењима;
- развија способност о вредновању културе и цивилизације у којој живе, те схватање разлога успона и падова у историји човјечанства;
- развије способност за одговорно обликовање заједничког живота са другима.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА ПОРОДИЦА И ДРУШТВО

- улога и важност породице у исламу;
- однос према родитељима;
- однос према браћи и сестрама;
- однос према осталим члановима родбине;
- однос према сирочадима (дјеци која су без родитеља);
- однос према заједници у којој се живи;
- какав је био однос Мухамеда а.с. према својој породици;

- какви су били унуци Мухамеда а.с;
- које су основне дужности родитеља према дјечи.

ЖИВОТ ПОСЛАНИКА МУХАМЕДА А.С.

- у каквим приликама је рођен и гдје је живио Посланик а.с;
- шта је довело до иселавања првих муслимана у Абесинију;
- која је вриједност и улога стрпљења у позивању на пут спаса;
- зашто је један период у животу Посланика а.с. прозван "године туге";
- шта је хиира (пресељење из Меке у Медину) који је њен значај, порука и поука;
- како су становници Медине прихватили ислам и муслимане;
- шта је довело до првог отвореног сукоба муслимана и идолопоклоника из Меке на Бедру;
- други сукоб на Ухуду, и шта је разлог негативном исходу на Ухуду;
- договор на Худејбији;
- писма Мухамеда а.с. владарима;
- ослобођење Меке;
- опростни хаџ Посланика а.с;
- које су главне поруке са опротног хаџа;
- пресељење Посланика а.с. на ахирет;
- какав је био Мухамед а.с. као личност;
- шта кажу велики мудри људи о Мухамеду а.с.

НАМАЗ (МОЛИТВА)

- шта је цума намаз, кад и како се она обавља;
- кад и како се обавља теравија намаз;
- како се обавља бајрам намаз;
- шта квари намаз;
- која је вриједност заједничког обављања намаза;
- како се обавља цена за намаз;
- шта је сехви сеџда и како се она обавља.

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

Циљ наставе католичке вјеронауке у основном образовању и васпитању је увођење у вјеру која је за кршћане темељна, а то је изградња црквене заједнице. Црква се не темељи на институцији као таквој него на догађајима спасења. Догађаји спасења су у животу кршћанина у сакраментима. Сакраменти су, дакле, окосница ове године. Они су као литургијско догађање за дјецу тајновити, занимљиви, пуни симбола и динамике. Зато смо и ставили поднаслов: "Љубити Цркву". Сваки сакрамент на свој начин задржава cjелоспасењски догађај чега је средиште Крист и заједница вјерника гдје се догађа то спасење. Еухаристију као сакрамент средишњег догађања ћемо и ове године, али на други начин, обрадити. Дјеца воле говор симбола, па ћемо и у настави покушати предавајући и чинити да поједине симболе сами раде и израђују да им тако ти симболи постају блиски, а литургијски језик разумљив и прихватљив. Дакле, мисао водиља наставе вјеронаука четвртог разреда основне школе јесте изградња заједништва литургијског типа гдје дјеца Цркву приближава као мјесто не неких мистичних обреда, него мјесто догађаја спасења у ријечи и знаку. Циљ је да и она дјеца, која евентуално не практикују сакраменте, ипак знају што се то "догађа" са њиховим пријатељима који воле Цркву.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

ЉУБИТИ ЦРКВУ (САКРАМЕНТИ)

УВОД

- Упознавање ученика са садржајима програма католичког вјеронаука за IV разред.

ЦРКВА ЈЕ МЈЕСТО СУСРЕТА

- Црква као мјесто светог догађања (Исус установљује Цркву);
- Ријеч и знак (Говор симбола);
- Милост као знак љубави (Бог нас жели имати у милости);
- Ријечи које милост дају (Значење сакраменталних ријечи);
- Крштење (Залиха за крштење);
- Милост крштења (Дијете Божије и члан Цркве);
- У заједници Божијег народа (Црква као заједница браће и сестара).

ЦРКВА ЈЕ ХРАМ ДУХА СВЕТОГА И БОРАВИШТЕ БОЖЈЕ У НАМА

- Храм Духа Светога (Божија жеља да борави у човјеку);
- Печат дара Духа Светога (Бити посланик);
- Сусрет са заједницом ученика (Обред кризмања);
- Старозавјетна гозба Савеза (Савезник с Богом);
- Исусова жртва (Жртва је знак љубави);
- С Исусом за столом (Исусов сам ученик).

СЛАВИТИ БОГА У ЗАЈЕДНИЦИ

- Славимо благодане причешћу (Црквена година);
- Човјек је позван на слободу (Дивим се Божјем повјерењу према мени);
- Исус опрашта гријехе (Захвалан сам за његово пријатељство);
- Помирење (Одлука чинити добро);
- Исус воли болеснике (Племенитост бриге за болеснике);
- Помаст опрашта и лијечи (Љепота духовне скрби за болеснике).

СВЕЋЕНИЧКИ РЕД У СЛУЖБИ ЗАЈЕДНИЦЕ

- Свећенички облик служења Богу (Свећенички народ);
- Новозавјетно свећеништво Исуса Христа (Трострука свећеничка служба);
- Изабран и послан (Обред рођења);

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
IV РАЗРЕД

Школски програм

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА

Оперативни задаци

- продубљивање знања о фолклорним празницима, биљкама, кући, занатима;
- стицање елементарних знања о традиционалним облицима транспорта и транспортним средствима и њиховом значају за живот људи на селу и у граду;
- упознавање различитих народних музичких инструмената и њихове улоге у традицијској култури;
- упознавање са носиоцима народне традиције (усменим, писаним и материјалним);
- схватање важности чувања и неговања народне традиције.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Традиционални облици транспорта и транспортна средства		20	15	5
2.	Народни музички инструменти		9	3	6
3.	Носиоци народне традиције		7	5	2
укупно:			36	23	13

РУСИНСКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

Циљ настави пестовања руског језика то здобување основней писменосци и комуникацији на руским језику (бешед и писмо). Тиж так, циљ и же би школяр здобул основни спознання о народней и уметницкеј књижевносци написаней на руским језику и даедних обичайох зоз рускеј традицији.

Оперативни задатки

- отверане бешеди односно основней комуникацији на руским језику,

- читане и писане на и зоз руским писмом.

КУЛТУРА УСНОГО И ПИСАНОГО ВИСЛОВИОВАЊА

Приповедане - о дожицох и зявеньох.

Преприповедоване - о подійох з правдивим и вимененим змистом. Докончоване приповедки по власним виборе, пременка часцох змисту, додаване нових елементох фабули, преширйоване и скрацоване приповедки.

Описоване - зявеньох, людзох, подійох, простору - зоз заменьованьом словох, гледане синонимох, пренешеного значеня, толковане стайомних фразох, розликоване буквалного и пренешеного значеня, буквалного и фигуративного, хасноване словох у новим контексту и обачоване розлики у значеню и ниянсох, замерковане обсягу значеня слова.

Словник - обачоване словох странского походзеня, словох з другог језика, пожичених, локалних виразох, архаїзموх.

Висловйоване - точносци прибіжносци, неодредзеносци у рижних контекстох.

Школски програм

Меноване - звукох и тонох, фарбох и ниянсох, одношеня количества и велькосцох, места, часу (шицко то у розличних контекстох понеже ше з тим меня значене зоз шицкима модалитетами точносци, приближносци, неодредзеносци.

Розумене же слово функционує лем у виреченю.

Лексични и семантични вежби. Ришоване задаткох типа крижальки, дописоване, дополньоване, заменьоване.

Писане составох. Дописоване. Писане вистки за школски новини.

Читане наглас и у себе. Кажде читане виразне читане.

РОБОТА НА КНІЖОВНИМ ТЕКСТУ

На прикладох уметніцких текстох на руским язичу замерковац опис места, часу, простору, подоби, ситуациї, зявеня. Замерковац пренешене значене словох, фигуративне и буквалне, реалне и задумане, розликовац животну реалносц од стварносци кнїжовного діла. Замерковац характеристични слова и вирази, слова котри ше вяжу за одредзени животни ситуациї, формовани поетични слики.

Одкриване и толковане нових значеньох, порученьох, пренешеного искуства през кнїжовне діло.

Замерковйоване рядошлїду, логичносци хронології або окремносц поступка писателя.

З розгварку доходзиц до обачованя причинох и пошлїдкох, условеносци места, часу, людзох, подїйох, природних зявеньох, чувствох и подобне. Завод за унапређивање образовања и васпитања

СЛОВАЧКИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

ЦІЕЛ

Ћиаци мају досиагнућ таку ступењ розвоја комуникативних зрућности в рамци предписанећ ућива, абы в швртном роћнику ћиаци си освојуюћ закландне правидла словенскећ правопису а зискаваяћ зрућност а навік подла освојеных правидел правописне справне писат. Зискаваяћ зрућност справне а пlynulé ћитат. Ај д'алеј обоначуюћ своју словну засобу а пестуюћ культуру выјадрованя.

ЇАСТКОВЕ УЛОХУ

Улоху 4. роћника је прехлбоване а розшироване рећовых зрућности зисканых в предхадза -јучих роћниках. Ћиаци мају зискат вадјушу похотовост, самостатност а истоту в тематичких а obsahovo охранићеных прејавох.

З рећовых зрућности во vyuћовани преватује устны прејав, котры је стымулованы поћуваним а ћитаним. Писомны прејав је менеј заступены. Systematically са упевнујуюћ навікы справнеј выслownosti.

Уschopћovat ћиakov абы vedeli:

- самостатне одповедат на отазкы а ај сами vedeli tvorit једнодуће отазкы;

справне реаговат на partnerovu repliku;

самостатне opisat знамы obrázok а лебо situáciu;

formulovat hlásenie, prosbu, ospreadlнение, poďakovanie;

aktivne а справне vyućit освојену словну засобу;

ћасто са запаят до рећовеј ћinnosti, до dialógov i súvislých прејавов а kvalitativna úroveň týchto са ма звыћит.

КУЛТУРА УСТНЕНО А ПИСОМНЕНО ВУЈАДРОВАНЯ

Rozprávanie - о заћиткох, о том то videli, то бы си priali. Tvorenie skupiny slov pre urćenú téму.

Tvorenie viet zo zoskupených slov. Мају vediet vyjadrit svoj názor о preћitanom texte (то са ми páћilo

a preťo). Majú sa vedieť predstaviť, poďakovať sa za pomoc. Majú vedieť samostatne rozprávať o ťlenoch rodiny a svojich priateľoch, o ťivote v škole, vyzozprávať nejakú udalosť alebo pomocou daných slov ťinnosť (napr. Jarné práce v záhrade. Boli sme na prechádzke atď.)

Reprodukcia - poťutého textu pomocou otázok alebo samostatne. Memorovať mikrodialógy. Opísať obrázok, reprodukovať rozprávku alebo postupný dej podľa ťlenenej ilustrácie. Vedieť hovoriť krátkymi vetami o deji detského filmu, divadelnej scény alebo slávnosti.

Opis - exteriéru a enteriéru, ľudi, zvierat, prírodných javov.

Dialóg - rozprávanie o udalosti prostredníctvom vynechania slov opisu; priama a nepriama reť. Majú povedať samostatne a súvislé 5 - 6 viet o obrázku, precvičenej téme a viesť dialóg.

Dávať dôraz na interpunkciu (bodka, ťiarka, výkričník, otáznik)

Dramatizácia - textu podľa výberu alebo ako reprodukcia udalosti; ťitanie podľa úloh a striedanie úloh.

Rozhovor - témy z kaťdodenného ťivota, slovník obvyklej konverzácie, obohacovanie aktívnej slovnej zásoby, frazeológia. Frekventné vety z kaťdodenného ťivota. Rozlítné tvary vyjadrovania, vznachádzavosť, dôvtip. Cviťenia so zmenou a dopľňaním viet.

Slovník - neznámých a menej známych slov a výrazov, obmena cudzích slov slovami materinského jazyka, kalk, vysvetľovanie významu slov v kontexte. Rozlítnosť významu slov vyplývajúceho z kontextu; synonymá, homonymá, antonymá. Obohacovanie slovnej zásoby ťiakov prostredníctvom didaktických hier z jazyka. Písanie vlastného slovníka menej známych slov a výrazov.

**II ЦИКЛУС
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И
ВАСПИТАЊА**

Школски програм

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик _____језик ¹	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Српски језик ²	3	108	3	108	3	108	2	68
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
6.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
8.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
11.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
12.	Техничко и информатичко образовање	2	72	2	72	2	72	2	68
13.	Физичко васпитање	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: А		23-26*	828-936*	24-27*	864-972*	26-29*	936-1044*	26-28*	884-952*
Ред. број	Б: ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска Настава/Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Страни језик ⁴	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Физичко васпитање – изборни спорт	1	36	1	36	1	36	1	34
УКУПНО: Б		4	144	4	144	4	144	4	136
УКУПНО: А + Б		27-30*	972-1080*	28-31*	1008-1116*	30-33*	1080-1188*	30-32*	1020-1088*
Ред. број	Ц: ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Чувари природе	1	36	1	36	-	-	-	-
2.	Свакодневни живот у прошлости	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Цртање, сликање и вајање	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Хор и оркестар	1	36	1	36	1	36	1	34
5.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
6.	Матерњи језик са елементима националне културе	2	72	2	72	2	72	2	68
7.	Шах	1	36	1	36	1	36	1	34
8.	Домаћинство	-	-	-	-	1	36	1	34

¹ Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

² Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
V РАЗРЕД**

Школски програм

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА V РАЗРЕД

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик _____језик ¹	5	180
2.	Српски језик ²	3	108
3.	Страни језик	2	72
.	Ликовна култура	2	72
5	Музичка култура	2	72
6.	Историја	1	36
7.	Географија	1	36
8.	Физика	-	-
9.	Математика	4	144
10.	Биологија	2	72
11.	Хемија	-	-
12.	Техничко и информатичко образовање	2	72
13.	Физичко васпитање	2	72
УКУПНО: А		23-26*	828-936*

Ред. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска Настава/Грађанско васпитање ³	1	36
2.	Страни језик ⁴	2	72
3.	Физичко васпитање – изборни спорт	1	36
УКУПНО: Б		4	144
УКУПНО: А + Б		27-30*	972-1080*
Ред. број	Ц: ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Чувари природе	1	36
2.	Свакодневни живот у прошлости	1	36
3.	Цртање, сликање и вајање	1	36
4.	Хор и оркестар	1	36
5.	Информатика и рачунарство	1	36
6.	Матерњи језик са елементима националне културе	2	72
7.	Шах	1	36
8.	Домаћинство	-	-

Остали облици образовно васпитног рада у V разреду		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1 - 2 дана	
3. □	Екскурзија	1 - 3 дана	

Школски програм

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Оперативни задаци

- Проверавање и систематизовање знања стечених у претходним разредима;
- овладавање простом реченицом и њеним деловима;
- појам сложене реченице;
- увођење ученика у појам променљивости и непроменљивости врста речи;
- стицање основних знања о именицама, значењима и функцијама падежа;
- стицање основних знања о именичким заменицама и бројевима;
- стицање основних знања о глаголима (видовима и функцијама);
- оспособљавање ученика за уочавање разлике у квантитету акцента;
- савладавање елемената изражајног читања и казивања текстова, одређених програмом;
- увођење ученика у тумачење мотива, песничких слика и изражајних средстава у лирској песми;
- увођење ученика у структуру епског дела, с тежиштем на књижевном лику и облицима приповедања;
- увођење ученика у тумачење драмског дела, са тежиштем на драмској радњи и лицима;
- оспособљавање ученика за самостално, планско и економично препричавање, причање, описивање, извештавање, те за обједињавање разних облика казивања (према захтевима програма).

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Књижевност/лирика	CJ.2.4.5	14	14	0
2.	Књижевност/епика	CJ.2.4.6	37	33	4
3.	Књижевност/драма	CJ.2.4.7	6	3	3
4.	Књижевност/научнопопуларни текстови	CJ.2.4.4	5	5	0
5.	Језик/граматика	CJ.3.3.6	53	26	27
6.	Језик/правопис	CJ.2.2.5.	12	6	6
7.	Језик/ортоепија	CJ.2.1.1	12	1	11
8.	Језичка култура/писмено изражавање	CJ.2.2.2	20	0	20
9.	Језичка култура/усмено изражавање		20	0	20

Школски програм

10.	Остали часови		1	0	1
укупно:			180	88	92

СТРАНИ ЈЕЗИК-ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Оперативни задаци на нивоу језичких вештина

Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходних разреда.

Разумевање говора-ученик треба да:

- разуме краће дијалоге (до 7 реплика / питања и одговора), приче и песме о темама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих и прилагођених текстова после 2-3 слушања;
- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру или неку групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.).
- Разумевање писаног текста
- Ученик треба да:
- разуме краће текстове (до 80 речи), који садрже велики проценат познатих језичких елемената, структуралних и лексичких, а чији садржај је у складу са развојним и са знајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика;
- разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, распоред часова, биоскопски програм, ред вожње, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом.

Усмено изражавањ-ученик треба да:

- усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;
- поред информација о себи и свом окружењу описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- препричава и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове (допадање, недопадање, итд.), користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре).

Интеракција-ученик треба да:

- у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику);
- учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд.).

Школски програм

Писмено изражавање- ученик треба да:

- пише реченице и краће текстове (до 50 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем;
- издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао;
- користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, и сл.).

Доживљај и разумевање књижевног текста

- Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (цртежи, моделирање, глума).

Знања о језику и стратегије учења - Ученик треба да:

(Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употреби у датој комуникативној ситуацији.)

- препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом;
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима;
- уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи;
- разуме значај употребе интернационализама;
- примењује компезационе стратегије и то тако што:
 1. усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме;
 2. покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника, итд);
 3. обраћа пажњу на речи / изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднаслове у писаним текстовима;
 4. обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика, итд. у усменим текстовима; илустрације и други визуелни елементи у писменим текстовима);
 5. размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку која постоји у матерњем језику;
 6. тражи значење у речнику;
 7. покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр. аутомобил уместо возило);
 8. покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним гестом / мимиком;
 9. уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција, инференција и позитивни трансфер)

Садржај програма

Теме и ситуације по доменима употребе језика:

- Приватно-заједничке активности и интересовања у школи и ван ње (изласци, договори, преузимање одговорности у договореној ситуацији); договор и узајамно поштовање међу члановима породице; приватне прославе (рођендан, годишњице и др.); припрема, планирање, организација, подела послова; обавезе у кући, уређење простора у којем се живи, промене у сопственом кутку (постери, нове боје...).

Школски програм

- Јавно-развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима; традиција и обичаји у културама земаља чији се језик учи (карневал...); оброци (сличности и разлике са исхраном у земљама чији се језик учи); стамбена насеља – како станујемо (блок, насеље, кућа); типични квартави у великим градовима (у земљама чији се језик учи); куповина одеће (величина, боје, мода, стилови и трендови); развијање критичког става према негативним елементима вршњачке културе (нетолеранција, агресивно понашање итд.).
- Образовно-тематске целине и повезаност садржаја са другим предметима; сналажење у библиотеци/медиотеци; употреба информација из медија.

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Почетна тема - опис предмета из учионице, опис живих бића, појава и предмета		2	0	2
2.	Интересовања – хобији, интересовања, писање имејла		9	3	6
3.	Град – опис места или града, делови света, информације везане за путовања		8	3	5
4.	Свет – опис различитих земаља, народа и језика, чињенице и свакодневне активности, изражавање допадања и недопадања, писање текста о својој земљи		10	2	8
5.	Животињски свет – дивље животиње, угрожене врсте, изражавање тренутне радње, писање чланка о некој животињи		8	3	5
6.	Школа – предмети које изучавају ученици, распоред часова, активности после школе, живот и рад у школама са интернатом, начини исхране, упућивање, прихватање и одбијање позива, писање имејла о својој школи		7	3	4
7.	Имена и места – послови и занимања, историја имена, догађаји из прошлости, писање чланка о граду и његовој прошлости		9	2	7
8.	Игре – спортови и спортски догађаји, видео игре, писање		6	2	4

Школски програм

	профила неке особе				
9.	Обавезе – обавезе и правила понашања, способности		5	1	4
10.	Путовања – план и опис неке експедиције, авантуристичке приче, планови и намере и изражавање предвиђања, опис временских прилика		8	3	5
укупно:			72	24	48

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Циљеви и задаци

Настава ликовне културе има задатак да:

- развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- развијање памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварање услова да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовног и визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијање ученикових потенцијала у области ликовности и визуелности, те помагање у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијање љубави према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- стварање интересовања и потребе за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да ученици осетљивост за ликовне и визуелне вредности које стичу у настави, примењују раду и животу;
- развијање сензибилности за лепо писање;
- развијање моторичких способности ученика.

Школски програм

Оперативни задаци

- поступно развијање способности ученика за визуелно памћење и предочавање;
- поступно оспособљавање ученика за артикулисано ликовно изражавање упознавањем слободног ритмичког компоновања ликовних елемената: линија, облика, боја;
- поступно оспособљавање ученика за ликовно изражавање у стварању колажа, светлинских објеката и у обликовању и преобликовању употребних предмета;
- даље развијање способности ученика за конструисање, комбинаторику и обликовање;
- проширивање сазнања и искуства ученика у коришћењу различитих материјала и средстава за рад у процесу ликовног изражавања;
- мотивисање ученика на активан однос према актуелним питањима које се односе на заштиту и унапређивање човекове природне и културне средине.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Визуелно споразумевање	Л.К.3.2.1 Л.К.2.2.2 Л.К.3.3.4	6	3	3
2.	Слободно ритмичко компоновање	Л.К.1.1.2 Л.К.3.2.1 Л.К.3.1.1 Л.К.1.3.3	8	4	4
3.	Линија	Л.К.3.1.1 Л.К.3.2.2 Л.К.2.2.1 Л.К.1.3.1	18	7	11
4.	Облик	Л.К.2.2.1 Л.К.3.2.2	18	8	10
5.	Орнамент	Л.К.2.3.1 Л.К.3.1.1 Л.К.3.2.2	8	4	4
6.	Светлински објекти и колаж	Л.К.3.1.1 Л.К.3.3.2	6	2	4
7.	Обликовање и преобликовање употребних предмета	Л.К.3.2.1 Л.К.3.2.2 Л.К.3.2.3 Л.К.3.2.4 Л.К.3.3.2 Л.К.3.3.4	8	4	4
укупно:			72	32	40

Школски програм

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ предмета музичка култура је:

- развијање интересовања, музикалности и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем музичке традиције и културе свога и других народа.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- обраде просте и сложене тактове;
- усвајају нове елементе музичке писмености;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- импровизују мелодије на задани текст;
- упознају звуке нових инструмената;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике.

Садржај програма

Р. бр. наставн е теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	Извођење музике певањем и свирањем	МК.1.1.2 МК.2.1.1 МК.1.3.2 МК.3.3.1	53	26	27
2.	Основи музичке писмености	МК.1.1.1 МК.3.1.1	8	4	4
3.	Слушањем упознајемо нова дела и композиторе	МК.2.1.3 МК.1.2.4	8	6	2
4.	Музичко стваралаштво	МК.1.4.4 МК.3.4.2	3	3	0
укупно:			72	39	33

Школски програм

ИСТОРИЈА

Циљ изучавања наставног предмета Историја је културни напредак и хуманистички развој ученика. Циљ наставе историје је и да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног, европског и светског идентитета и духа толеранције код ученика.

Оперативни задаци

- Разумевање појма прошлости;
- упознавање начина и значаја проучавања прошлости;
- разумевање основних одлика праисторије и старог века;
- примењивање временских одредница (деценија, век, миленијум);
- оспособљавање за коришћење историјске карте;
- стицање знања о личностима које су обележиле епоху старог века;
- упознавање основних одлика античке културе.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод	ИС.1.1.1 ИС.1.1.2 ИС.1.1.3 ИС.1.1.4 ИС.1.1.5 ИС.1.2.1 ИС.1.2.2 ИС.2.1.2 ИС.2.2.2 ИС.3.1.1 ИС.3.2.1	4	2	2
2.	Праисторија	ИС.1.1.1 ИС.1.1.2 ИС.1.1.3 ИС.2.1.3 ИС.2.2.1 ИС.2.2.2 ИС.3.1.1 ИС.3.2.1	3	2	1
3.	Стари век	ИС.1.1.1 ИС.1.1.2 ИС.1.1.3 ИС.1.1.4 ИС.1.1.5 ИС.1.1.6	29	14	15

Школски програм

		ИС.1.1.8 ИС.1.1.9 ИС.1.1.10 ИС.1.2.1 ИС.1.2.2 ИС.1.2.3 ИС.1.2.4 ИС.1.2.5 ИС.1.2.6 ИС.1.2.7 ИС.1.2.8 ИС.2.1.1 ИС.2.1.3 ИС.2.1.4 ИС.2.1.5 ИС.2.1.6 ИС.2.2.1 ИС.2.2.2 ИС.2.2.3 ИС.2.2.5 ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.5			
		укупно:	36	18	18

ГЕОГРАФИЈА

Циљ наставе географије је усвајање знања о природногеографским и друштвеногеографским објектима, појавама и процесима и њиховим међусобним везама и односима у геопростору. Настава географије треба да допринесе стварању реалне и исправне слике о свету као целини и месту и улози наше државе у свету.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- упознају предмет проучавања, поделу и значај географије као наставног предмета и науке уопште;
- стекну најосновнија знања о васиони и васионским телима и њиховим основним својствима;
- стекну основна знања о Сунчевом систему;
- стекну основна знања о Земљи-планети, њеном постанку, облику и величини;
- стекну основна знања о Земљиним кретањима и њиховим последицама;

Школски програм

- стекну основна знања и вештине из картографије и да се оспособе за коришћење географске карте као извора информација и оријентације;
- схвате унутрашњу грађу Земље и да разумеју данашњи распоред копна и мора и изглед рељефа;
- разумеју антропогене утицаје на рељеф;
- стекну основна знања о структури и саставу атмосфере;
- стекну основна знања о времену и метеоролошким елементима, клими, климатским факторима и основним типовима климе на Земљи;
- разумеју потребу очувања и заштите атмосфере;
- се оспособе за коришћење географске литературе, Интернета и различитог илустративног материјала у сврху лакшег савлађивања наставног градива;
- развијају способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	0	1
2.	Васиона и Земља	ГЕ.1.2.2 ГЕ.2.2.1 ГЕ.3.2.1	6	4	2
3.	Географска карта	ГЕ.1.2.3 ГЕ.2.1.4 ГЕ.3.1.1	8	6	2
4.	Планета Земља (Земљина кретања, унутрашња грађа Земље, атмосфера)	ГЕ.1.2.3 ГЕ.2.2.2 ГЕ.3.2.2	21	13	8
укупно:			36	23	13

Школски програм

МАТЕМАТИКА

Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Оперативни задаци

Ученике треба оспособити да:

- умеју да формирају и графички приказују скупове и њихове подскупове;
- изводе скуповне операције и правилно употребљавају одговарајуће ознаке;
- схватају смисао речи „и”, „или”, „не”, „сваки”, „неки”;
- схвате познате геометријске објекте (права, дуж, полуправа, раван, кружница, круг, угао и др.);
- упознају углове уз трансверзалу паралелних правих, углове с паралелним крацима и њихова својства, као и да умеју да цртају праву паралелну датој правој;
- упознају дељивост природних бројева и основна правила дељивости;
- умеју да одређују најмањи заједнички садржалац и највећи заједнички делилац;
- схвате појам разломка, умеју да га записују на разне начине и врше прелаз с једног начина на други;
- умеју да упоређују разломке и да их представљају на бројевној правој;
- стекну довољну увежбаност у извођењу основних рачунских операција с разломцима (у оба записа);
- могу да читају, састављају и рачунају једноставније бројевне изразе;
- умеју да реше једноставније једначине и неједначине с разломцима;
- увиђају математички садржај у текстуалним задацима и изражавају га математичким језиком;
- упознају осну симетрију и њена својства, као и да умеју да конструишу симетрале дужи, симетрале угла и нормале на дату праву кроз дату тачку.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Скупови	МА.1.1.1 МА.2.1.4 МА.3.1.3 МА.3.5.2	12	7	5
2.	Основни геометријски објекти	МА.1.3.1 МА.1.3.3	11	5	6
3.	Дељивост бројева	МА.1.1.5 МА.2.1.3 МА.3.1.2	14	7	7
4.	Угао	МА.3.3.1 МА.2.3.1	20	10	10

Школски програм

5.	Разломци I део	МА.1.1.1 МА.1.1.2 МА.1.1.3 МА.2.1.1 МА.2.1.4	32	15	17
6.	Осна симетрија		13	5	8
7.	Разломци II део	МА.1.1.4 МА.1.2.1 МА.2.1.4	30	11	19
8.	Писмени задаци		8	0	8
9.	Понављање градива /уводни час		2	0	2
10.	Иницијални тест. Завршни тест		2	0	2
укупно:			144	60	84

БИОЛОГИЈА

Циљ наставе биологије у основној школи је да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основне појмове о живом свету, његовом историјском развоју и законитостима које у њему владају.

Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете и навике, запажања, способности критичког мишљења, објективност и логичко расуђивање, љубав према природи и осећање дужности да чувају и заштите природу, да развијају хигијенске навике и здравствену културу.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- схвате појам биологије као науке значајне за напредак човечанства и одрживог развоја;
- буду оспособљени за руковање једноставним лабораторијским прибором, лупом или микроскопом, као и да умеју да израде једноставне привремене препарате;
- упознају основну јединицу грађе живих бића;
- упознају разноврсност живих бића;
- схвате појам ботанике као научне области биологије;
- упознају и знају да објасне основну спољашњу грађу вегетативних биљних органа;
- знају да објасне грађу и улогу цвета, плода и семена;
- схвате процесе и начине опрашивања и оплођења;
- упознају царство биљака и најзначајније групе;
- упознају основне елементе заштите и степен угрожености биљака делатностима човека у природи;
- развију интересовање за проширивање знања у одговарајућим институцијама (ботаничка башта, природњачки музеј, библиотеке);

Школски програм

- упознају царство гљива и њихове основне карактеристике

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод	БИ.1.1.2 БИ.1.1.3 БИ.3.1.1	6	3	3
2.	Особине живиј бића и разноврсност живог света	БИ.1.1.1 БИ.2.1.1 БИ.3.1.3	12	7	5
3.	Царство биљака – грађа и животни процеси	БИ.2.2.1 БИ.2.2.2 БИ.3.2.5	31	17	14
4.	Разноврсност биљака, значај и заштита	БИ.1.1.4 БИ.2.4.9 БИ.3.2.2	17	9	8
5.	Царство гљива	БИ.2.2.3	6	3	3
укупно:			72	39	33

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Циљ наставе техничког и информатичког образовања у основној школи јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку, техничку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатиом ситуација, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, азвију мотивосаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се ученици упознају са техничко – технолошки развијеним окружењем, стекну основну техничку и информатичку писменост, развију техничко мишљење, техничку културу рада.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- се упознају са техником, техничким достигнућима и значајем техничког и информатичког образовања;
- се упознају са програмом техничког и информатичког образовања;
- се упознају са организацијом рада у кабинету за техничко и информатичко образовање и мерама заштите;
- упознају пут од идеје до реализације;
- упознају прибор за техничко цртање и развију вештину његовог коришћења;
- упознају основне елементе техничког цртања: формат, врсте линија, приказивање предмета (скица, цртеж), котирање и размеру;
- науче приказивање своје идеје помоћу скице и техничког цртежа;

Школски програм

- науче да нацртају једноставан технички цртеж помоћу рачунара;
- науче да реализују своју идеју уз примену конструкторских комплекта и готових елемената;
- науче како се врши избор материјала за реализацију своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала;
- науче да израде једноставније статичке и динамичке моделе и макете од делова из конструкторског комплекта и готових елемената, према одговарајућим упутствима и својим идејама;
- науче самостално да израде једноставније предмете по својој идеји помоћу одговарајућег прибора и ручног алата, применом основних радних операција од лако обрадивих материјала и готових елемената;
- знају називе и функцију основних и допунских уређаја рачунара;
- науче да укључе рачунар и знају функцију тастатуре, упознају неке могућности употребе рачунара са готовим програмима;
- науче да користе рачунар за исписивање текста и за једноставније техничке цртеже без програмирања;
- упознају врсте и карактеристична својства лако обрадивих материјала: дрво, папир, текстил, кожа, пластичне масе;
- упознају основне принципе механичке обраде материјала;
- науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала;
- науче да разраде технолошки поступак;
- се упознају са значајем, врстама и основним изворима енергије;
- упознају могућности коришћења енергије сунца, ветра и воде;
- се навикавају на штедњу енергије;
- стекну представу о четири основна вида саобраћаја: друмски, железнички, водени и ваздушни;
- стекну знање о начинима регулисања друмског саобраћаја;
- упознају основна правила и прописе кретања пешака и бицикла у јавном саобраћају;
- упознају хоризонталну, вертикалну и светлосну сигнализацију у саобраћају.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		4	4	0
2.	Графичке комуникације		8	6	2
3.	Информатичке технологије		16	8	8
4.	Од идеје до реализације		8	2	6
5.	Материјали и технологије		12	6	6
6.	Енергетика		4	4	-
7.	Саобраћај		8	6	2

Школски програм

8.	Конструкторско моделовање - модули		12	0	12
укупно:			72	36	36

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Циљ физичког васпитања јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно–образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Атлетика	3.1.3. 3.1.5.	22	8	14
2.	Спортска гимнастика	3.1.6. 3.1.14.	22	8	14
3.	Спортске игре - рукомет	3.1.1. 3.1.2.	22	7	15
4.	Ритмичка гимнастика	3.1.1. 3.1.2.	3	1	2
5.	Плес	3.1.17.	3	1	2
укупно:			72	25	47

**ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ
ПРЕДМЕТИ
V РАЗРЕД**

Школски програм

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Општи **циљ** предмета је оспособљавање ученика за активно учешће у животу школе и локалне заједнице, проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Оперативни задаци

- подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређивање услова школског живота кроз праксу;
- упознавање школских правила и процедура;
- разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела;
- упознавање права и одговорности свих актера на нивоу школе;
- развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргумендовање ставова и изражавање мишљења;
- обучавање техникама групног рада;
- развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и делања.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Упознавање основних елемената програма		6	6	0
2.	Сагледавање услова школског живота		4	4	0
3.	Избор проблема на коме ће се радити		1	1	0
4.	Сакупљање података о изабраном проблему		8	8	0
5.	Активизам и партиципација – план акције		12	12	0
6.	Јавна презентација плана акције		1	1	0
7.	Осврт на научено – евалуација		4	0	4
укупно:			36	32	4

Школски програм

ВЕРСКА НАСТАВА

Циљеви верске наставе јесу да се њоме посведоче садржај вере и духовно искуство традиционалних цркава и религијских заједница које живе и делују на нашем животном простору, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности Цркве или заједнице којој историјски припадају, односно чување и неговање сопственог верског и културног идентитета. Упознавање ученика са вером и духовним искуствима сопствене, историјски дате Цркве или верске заједнице треба да се остварује у отвореном и толерантном дијалогу, уз уважавање других религијских искустава и филозофских погледа, као и научних сазнања и свих позитивних искустава и достигнућа човечанства.

ПРАВОСЛАВНИ КАТИХИЗИС-ВЕРОНАУКА

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод	/	1	/	1
2.	Припрема света за долазак Сина Божијег у свет	/	2	1	1
3.	Избор Аврама и његових потомака као почетак Цркве	/	4	3	1
4.	Аврам и јеврејски народ као праслика Христа и Цркве	/	6	3	3
5.	Десет Божијих заповести	/	18	11	7
6.	Старозаветни мотиви у православној иконографији	/	5	3	2
укупно:			36	21	15

ИСЛАМСКА ВЕРОНАУКА (ИЛМУДИН)

Циљеви и задаци

Циљ наставе исламске вјеронауке у основном образовању и васпитању је да пружи ученику основни вјернички поглед на свет, са посебним нагласком на вјернички практични део, а такође и будући вјечни живот.

Циљ наставе исламске вјеронауке у петом разреду јесте да ученике упозна са основним постулатима (темељним дужностима) вјере ислама, те да ученике упозна са важношћу и садржајем намаза (молитве) и његовом улогом у животу сваког појединца и заједнице у цјелини. То значи да дјеца на начин примјерен њиховом узрасту упознају властиту вјеру у њеној духовној, моралној, социјалној, мисионарској и другим димензијама.

Излагање вјерског виђења и постојања света обавља се у отвореном и толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама.

Начин приступа је исламско виђење које обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и вјерско образовање.

Школски програм

Задачи наставе исламска вјеронауке:

- познавање основних принципа вјере ислама;
- познавање вриједности молитве;
- познавање саставних дијелова молитве;
- упознавање међусобних права и дужности појединца и заједнице;
- развијање свијести о Богу као Створитељу и однос према људима као најсавршенијим божјим створењима,
- развијање способности (на начин примјерен узрасту ученика) за постављање питања о цјелини и најдубљем смислу постојања човјека и свијета, о људској слободи, животу у заједници, смрти, односу с природом која нас окружује, као и за размишљање о тим питањима у свијетлу вјере ислама,
- развијање способности за одговорно обликовање заједничког живота са другима, за налажење равнотеже између властите личности и заједнице, за остваривање сусрета са свијетом (са људима различитих култура, религија, погледа на свијет, с друштвом, природом) и с Богом, у изграђивање увјерења да је човеков живот на овом свијету само припрема за вјечност, да су сви створени да буду судионици вјечног живота, да се из те перспективе, код ученика развија способност разумијевања, преиспитивања и вриједновања властитог односа према другом човјеку као божјем створењу и изгради спремност за покајање.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

ТЕМЕЉНЕ ИСЛАМСКЕ ДУЖНОСТИ (исламски шарти)

- келимеи-шехаде, садржај и значење

Имански шарти:

- први имански шарт, обрада пјесме "Аллах";
- други и трећи имански шарт;
- четврти, пети и шести имански шарт.

НАМАЗ (молитва)

- појам, значење и важност намаза;
- како треба, а како не треба обављати намаз;
- посљедице напуштања намаза;

Основни увјети за исправност намаза:

1. чистоћа тијела, одијела и мјеста гдје ће се клањати;
 2. абдест (вјерско прање прије намаза-молитве);
- намаз и хигијена;
 - месх, гусул и тејемум.
3. прописна одјевеност у намазу.
 4. намаско вријеме, езан и икамет.
 5. и 6. намаски шарт;
- обрада Кур'анског поглавља ел-Фелек.

Саставни дијелови намаза:

- почетни текбир, стајање и учење у намазу;
- руку' (прегибање), сеџда и посљедње сједење у намазу.
- Ет-техијат и салавати;
- обрада кур'анских сура ел-Ихлас и ел-Лехеб;
- Сабах намаз - упознавање броја реката и начина обављања;
- Подне намаз - упознавање броја реката и начина обављања;
- Икиндија и акшам намаз - упознавање начина обављања;
- Јација намаз - упознавање броја реката и начина обављања;
- Значај намаза са физичког гледишта;

Школски програм

- Намаз у различитим приликама;
- обрада поглавља Ен-Нас;
- завршавање намаза (зикр и тесбих);
- Намаски ваџиби (радње које се не смију изостављати у току намаза);
- намаски сунети (радње које је Посланик а.с. практикује у току намаза);
- намаски мустехаби (радње које је лијепо практикује у намазу);
- радње које утичу на исправност намаза;
- заједничко обављање намаза и приспијевање у џемат;
- важност џамије.

ДУЖНОСТИ МУСЛИМАНА ПРЕМА СЕБИ И ПОРОДИЦИ

- чување здравља и живота;
- алкохола и других нечисти муслиман се мора клонити;
- међусобна права и дужности дјете и родитеља;
- дужности према комшијама и околини;
- дужности према исламској заједници;
- склапање брака (женидба и удаја);
- рад и привређивање.

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

ВЕЛИКИ БИБЛИЈСКИ ЛИКОВИ (БИБЛИЈА - СТАРИ ЗАВЈЕТ)

1. УВОД

Упознавање ученика са садржајима програма католичког вјеронаука за 5. разред.

2. БОГ ЈЕ ПРОГОВОРИО У ПОВИЈЕСТИ - ПРАОЦИ

Бог нам говори (Како је добар Бог кад с нама разговара)

Стигла нам је писана порука (Праобјава и Објава)

Праотац наше вјере (Желим вјеровати као Абрахам)

Човјек у Божјем плану (Поуздајем се у Бога)

У земљи ропства (И у тешким тренуцима Бог је с нама)

Из воде извађени (Мојсије)

Божји противници (Примам Божји план)

Прва Пасха (Дивим се Божјој вјерности)

3. КРАЉЕВИ ИЗАБРАНОГ НАРОДА

Савез с Богом (Бит ћу вјеран Савезу)

Божји народ стиже кући (Моја домовина је Црква)

Божји повјереници у заједници (Имам поуздање у Божје повјеренике)

Праведни краљ - Давид и Шаул (Мој узор у доброти)

Покорнички краљ - Давид (Не желим остати у гријеху)

Мудри краљ - Саломон (Марљиво ћу учити)

Подијељена држава (Моја задаћа у слози)

4. ПРОРОЧКА СЛУЖБА У ЗАЈЕДНИЦИ

Пророк Самуел (Желим слиједити Божји позив)

Бранилац Божјих права Илија (Храбро ћу издржати уз Бога)

"Пети еванђелиста" - Изаја (Дивим се величини пророка)

Тјешитељ прогоњених - Јеремија (Тјешит ћу у невољи)

Пророк Духа - Езекијел (Вјерујем у дјело Духа светога)

Пророк наде - Данијел ("Ако је Бог са мном, тко ће против мене!")

5. ЖЕНЕ У СТАРОМ ЗАВЈЕТУ И МУДРОСНА КЊИЖЕВНОСТ

Жена у служби Божјег народа -- Јудита и Естера (Сватко има властити задатак)

Изнава подигнути храм (Стрпљиво ћу чекати Божје одлуке)

Храбри мужеви Макабејци (Увијек ћу бити на Божјој страни)

Мудрост у Божјем народу (Мудросне књиге)

6. СВЕТЕ КЊИГЕ ДРУГИХ ВЈЕРСКИХ ЗАЈЕДНИЦА

Свете књиге других вјерских заједница - Бог говори народима на разне начине и у разна времена.

Школски програм

ИЗБОРНИ СТРАНИ ЈЕЗИК-РУСКИ ЈЕЗИК

Уочавање релације слово-глас и разликовање гласова и слова у руском језику. (рецептивно)
Основна обележја сугласничког и самогласничког система руског језика: изговор гласова који се бележе словима *ж, ш, ч, щ, л*; изговор и бележење

Слагање субјекта (именица) и **простог глаголског предиката** (лични глаголски облик): *Вова читает. Миша читал.* (и рецептивно и продуктивно).

Глагол у функцији простог глаголског предиката - презент глагола прве и друге коњугације, перфекат: *я читаю, ты читаешь, я люблю, ты любишь, он говорил, она писала, они рассказывали...* (и рецептивно и продуктивно).

Именице у функцији именског дела предиката: *Я ученица. Мама - врач.* (и рецептивно и продуктивно).

Слагање именица и придевских речи: *красный свет, Новый год, зеленая доска, большая елка, вкусное яблоко, синее пальто.* (и рецептивно и продуктивно).

Облици личних заменица у функцији субјекта: *Я читаю книгу. Ты пишешь письмо. Меня зовут Аня. Как тебя зовут? Мне одиннадцать лет. Ему десять лет.* (и рецептивно и продуктивно).

Идентификација: *Это Миша. Это дом. Вот книга. Тут Вова и Анна.* (и рецептивно и продуктивно).

Исказивање питања: *Кто это? Что это? Кто он? Что тут? А дом? И двор ваш?* (и рецептивно и продуктивно).

Исказивање посесивности: *У меня есть... У меня нет...* (и рецептивно и продуктивно).

Исказивање просторних (правац и место) и **временских односа:** *куда, где, когда; к врачу, на улицу, в автобус; у парты, на кухне; в городе; налево, направо, прямо; вчера, летом, утром.* (и рецептивно и продуктивно)

Исказивање императивности (2. лице једнине и множине): *читай, читайте; скажи, скажите; познакомьтесь !..* (рецептивно)

Конструкције с основним глаголима кретања: *Я иду в школу. Куда идет этот автобус? Ты едешь на автобусе. Куда едут Миша и Саша?* (рецептивно).

ИЗБОРНИ СТРАНИ ЈЕЗИК-ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

1. Именице

а) Бројиве именице (чланови породице, домаће животиње, делови тела, одећа, школски прибор, дом итд).

б) Небројиве именице: *rain, lait, beurre, jus.*

в) Једнина и множина именица (*la chaise, les chaises, un ami, des amis*).

г) Мушки и женски род именица (*un élève, une élève, le frère, la soeur, un étudiant, une étudiante*)

д) Изражавање припадања:

- *C'est le livre de Sophie;*

- *C'est à moi.*

2. Члан

а) Неодређени члан

- у првом помињању: *C'est une boulangerie. Elle est à côté.*

- у значењу броја један: *Je peux prendre une orange, s'il vous plaît?*

б) Одређени члан: *La fille de ma voisine s'appelle Xénia. J'aime le chocolat, la musique et les voyages.*

Школски програм

в) Партитивни члан: *Je voudrais du jus d'orange, s'il vous plaît. Tu fais du sport?*

3. Заменице

- Заменица *on*: *On va au cinéma? En Suisse, on parle allemand, français et Italie.*

4. Остали детерминанти испред именице

а) Показни.

б) Присвојни.

в) Бројеви: основни (до 100) и редни (до 20).

г) Неодређене речи: *tout, chaque, quelques.*

5. Придеви

а) Најфреквентнији описни придеви (величина, облик, боја),

б) Придеви за изражавање припадања некој нацији, мушки и женски род: *Serbe, Français/e, Belge, Suisse, Italien/ne, Anglais/e.*

6. Глаголи

а) Презент индикатива глагола прве групе и најфреквентнијих неправилних глагола.

б) Заповедни начин глагола прве групе и најфреквентнијих неправилних глагола.

в) Сложени перфект - само одређени број најфреквентнијих глагола, и рецептивно и продуктивно, као комплетне фразе (без граматичких објашњења уколико ученици на њима не инсистирају): *J'ai fini! J'ai oublié mon cahier. Je suis allé(e) chez ma grand-mère, j'ai nagé, il a fait beau.*

г) Блиски футур: перифраза *aller + infinitiv*: *Demain nous avons un contrôle en maths; ce soir, je vais regarder un film à la télé.* Изражавање блиске будућности помоћу презента: *Je suis chez toi dans un quart d'heure.*

д) Основни глаголски изрази: *avoir faim/soif/sommeil/chaud/froid/peur/envie de ...*

ђ) Конструкције са инфинитивом (најчешћи модални глаголи): *pouvoir, devoir, savoir, aimer. Est-ce que je peux sortir? Nous devons rentrer: Il ne sait pas nager. J'aime dessiner.*

е) Кондиционал презента глагола *pouvoir* и *vouloir*: *Je voudrais un kilo de pommes, s'il vous plaît. Est-ce que tu pourrais me prêter ton portable?*

7. Прилози за време, место, начин, количину: *avant, après, aujourd'hui, hier, demain, toujours, ici, là, devant, derrière, bien, mal, vite, doucement, gentiment, beaucoup, moins, plus.*

8. Предлози и сажети чланови: *J'habite à Kragujevac, en Serbie. Nous allons passer nos vacances en Belgique. Nous sommes allés au zoo. Il rentre du stade/de l'école à quelle heure? Il y a un petit chat dans la rue, il est sous la voiture, je vais le mettre sur la fenêtre. c'est pour toi.*

9. Везници: *et, ou, mais.*

10. Реченица

а) Ред речи у простој реченици.

б) Тотално питање интонацијом и помоћу формуле *est-ce que* и кратки потврдни и одрични одговори.

в) Парцијално питање са упитним речима *qui, où, quand, pourquoi.*

г) Униперсонални глаголи и конструкције: *Il faut faire vite! Il y a 25 élèves dans ma classe. il pleut. il fait beau.*

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ-ИЗАБРАНИ СПОРТ

Циљ физичког васпитања – изабрани спорт је да се разноврсним и систематским спортским обучавањем и вежбањем допринесе остваривању циља физичког васпитања као интегралног

Школски програм

дела васпитно-образовног система у целини, а да се, при том, задовоље индивидуалне потребе ученика, његова радозналост и жеља за достигнућима у изабраном спорту.

Садржај програма-одбојка

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Савладавање елемената технике		10	3	7
2.	Основна правила игре		2	1	1
3.	Колективна игра		8	2	6
4.	Игра са применом правила		10	2	8
5.	Такмичења		6	1	5
укупно:			36	9	27

Садржај програма-кошарка

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Савладавање елемената технике		10	3	7
2.	Основна правила игре		2	1	1
3.	Колективна игра		8	2	6
4.	Игра са применом правила		10	2	8
5.	Такмичења		6	1	5
укупно:			36	9	27

**ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
V РАЗРЕД**

Школски програм

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.

Оперативни задаци

- упознавање ученика са графичким радним окружењем оперативног система;
- упознавање ученика са организацијом дискова, датотека и директоријума;
- упознавање ученика са подешавањем околине за рад на српском језику;
- упознавање ученика са инсталацијом додатних уређаја и програма;
- упознавање ученика са радом у програму за обраду текста;
- упознавање ученика са основним програмима за рад у мултимедији;
- оспособљавање ученика за самостално коришћење рачунарских програма.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Оперативни системи		14	8	6
2.	Рад са текстом		14	9	5
3.	Увод у мултимедију		8	5	3
укупно:			36	22	14

ХОР И ОРКЕСТАР

Општи **циљ** наставе овог изборног предмета је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.

Остали циљеви и задаци су:

- да код ученика развија музичке способности и жељу за активним музицирањем/певањем и суделовањем у школским ансамблима;
- да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање;
- да развија навике слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука;
- да подстиче стваралачко ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- да развија критичко мишљење.

Задаци:

Школски програм

- неговање способности извођења музике (певање/свирање)
- подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музике
- подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, истраживање и стварање музике)
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности
- припремање програма за културну и јавну делатност школе
- упознавање занимања музичке струке

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- Певају и свирају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске);
- упознају основне појмове из музичке писмености
- развијају стваралачке способности.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Извођење музике певањем и свирањем. уметничка и народна музика		18	10	8
2.	Дечје стваралаштво, ритам на задату мелодију		18	10	8
укупно:			36	20	16

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

Циљ васпитно-образовног рада овог изборног предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: цртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.

Ова изборна настава такође:

- омогућава и подстиче развој учениковог спонтног и креативног мишљења у областима ликовне културе;
- омогућава и подстиче ученике на савладавање технолошких поступака ликовног рада у оквиру одређених средстава и медијума;
- мотивише ученике на упознавање основних елемената и закономерности ликовног језика;

Школски програм

- развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- ствара услове да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да креативним изражавањем боље упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развија способности ученика за визуелно памћење, за повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење;
- развија већу осетљивост за ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;
- континуирано подстиче и прати интересовања за посећивањем музеја, изложби и јача потребе код ученика за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- ствара услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућа разумевање позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја уметности;
- развија способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Задаци су:

- развијање способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- развијање памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварање услова да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовног и визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијање ученикових потенцијала у области ликовности и визуелности, те помагање у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијање љубави према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- стварање интересовања и потребе за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да ученици осетљивост за ликовне и визуелне вредности које стичу у настави, примењују раду и животу;
- развијање сензибилности за лепо писање;
- развијање моторичких способности ученика.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова

Школски програм

1.	Цртање		12	6	6
2.	Сликање		12	5	7
3.	Вајање		12	4	8
укупно:			36	15	21

МАТЕРЊИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ РУСИНСКИ ЈЕЗИК **РУСКИ ЈАЗИК**

Циљ настави пестованя руского языка то здобуване основней писменосци и комуникациї на руским языке (бешед и писмо). Тиж так, циљ и же би школяр здобул основни спознаня о народней и уметнїцкей кнїжовносци написаней на руским языке и даедних обичаюх зоз рускей традициї.

ПИЯТА КЛАСА

Оперативни задатки

- отверане бешеди односно основней комуникациї на руским языке,
- читане и писане на и зоз руским писмом.

КУЛТУРА УСНОГО И ПИСАНОГО ВИСЛОВЇОВАНЯ

Приповедане - о правдивих и задуманих зявеньох. Виношене власного дожица даедного збуваня, свойого попатрунка або розуменя завеньох; толковане и обгрунтоване причинох и пошлїдкох, намирох, жаданьох, поступкох, условийох, заключеньох. Розликоване обяшненя од оправданя.

Преприповедоване - збуваньох у трох часових димензийох зоз правдивим або задуманим законченьом, правдиву або задуману фабулу, моделоване фабули спрам своєї идеї.

Описоване - пейзажу, подобох и особох, ситуацийох, нукашнього и вонкашнього простору, зявеньох, околносцох, причинох и пошлїдкох.

Лексика - гледане, обачоване, хасноване лексики за рижни подруча работи, дожицох, чувствох; алати, ремесла, средства работи, продукти (услуги, транспорт, польодїлство, будовательство, каждодньови живот и работа у обисцу и подобне).

Лексични и семантични вежби.

Комуникация - слова, конструкциї, стаємни фразеологийни вирази характеристични за виражоване подзековносци, радосци, незадовольства, подозривосци, смутку, гледаня, молби; привитованеодпитоване, поставяне питаня, гледане информаций, потвердзуюци и одрекаюци форми; бон-тон, винчованки, виражоване добрих жаданьох и дзеки, процивене, протест, сочувствие.

Диялог и драматизация.

Информоване, вистка, звит, плаката, поволанка, винчованка.

Бешед - характеристичне нагромоздоване прикметнїкох, заменовнїкох, дїєсловох. Виражоване точносци, приближносци и неодредзеносци зоз числами и словами у виражованю часу, количества, простору, места, чувствох.

Директна и индиректна бешед.

РОБОТА НА КНЇЖОВНИМ ТЕКСТУ

Обробок вибраних текстох з народней и уметнїцкей прози и поезиї на руским языке.

Обрацане уваги на характеристични часци о прешлосци и сучасним живоце Руснацох, опис обичаюх и историйних подїюх.

Школски програм

Замерковйованє лирских сликох витворених зоз стилскимa висловнимa средствaми (специфични епитети, поровнaня, персонификациї, гиперболи); рефрен у народних писньох.

Народни присловки, загадки, анегдоти.

ГРАМАТИКА И ПРАВОПИС

Премєнлїви и непремєнлїви слова у руским язикy, препознаванє, мєнованє.

Деклинация премєнлївих файтох словох и указованє на одклон од стандарду под уплївом язика окруженя.

Правопис - писанє словох з характеристикнимa премєнками на контакту складох.

Фонетични и морфологийни елементи правописа.

МАТЕРЊИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ **SLOVENSKÝ JAZYK**

Ciele a úlohy

Uschopniť ťiakov na konverzáciu v slovenskej reči, vypestovať v maximálne moťnej miere kultúru ústneho vyjadrovania, vyvinúť schopnosti a spôsobilosti ťitania a písania v slovenskej reči. Dávať dôraz na komunikačnú funkciu jazyka. Sprostredkovať deťom základné pravidlá slovenského jazyka, ktoré im umožnia ťo efektívnejšiu slovnú a písomnú komunikáciu v slovenčine. Pestovať ťiateteľské návyky, predovšetkým smerom k slovenskému tlaťenému словu vo Vojvodine (Zornička, Vzlet, Hlas ľudu, Rovina, Evanielický hlásnik, knižná produkcia), ale i k príleħavým publikáciám zo Slovenskej republiky, tieť návyky sledovania slovenských elektronických masovokomunikačnych prostriedkov (celovojvodinské a lokálne TV a rozhlasové stanice, tieť dostupné TV vysielania zo Slovenskej republiky). Motivovať ich k zapajaniu sa do mimotriednej ťinnosti v slovenskej reči a do záujmovej ťinnosti v slovenských kultúrnomeleckých a iných spolkoch a inštitúciách v lokálnom prostredí. Nevtieravým a vekuprimeraným spôsobom pestovať národnú a kultúrnu identitu slovenských deťi, etnickú sebaúctu a zoznamovať ich s prvkami tradície, kultúry, zvykov a obyťajov slovenského národa vcelku a slovenskej vojvodinskej komunity zvlášť, tieť uschopňovať ich pre multikultúrne spolunaťivanie vo vojvodinskom ale i širšom štátnom a regionálnom kontexte. Zoznámiť deťi so súčasnými kultúrnymi a vzdelávacími organizáciami a inštitúciami slovenskej menšiny vo Vojvodine a v Srbsku a motivovať ich k d'álšiemu školeniu v slovenskej reči (gymnázium, fakulta). Uschopňovať ich pre súčasné, demokratické a multikultúrne vzťahy medzi etnickými skupinami, pestovať zmysel pre zachovávanie svojho etnického a jazykového povedomia, uctievanie iného a rozdielneho, tieť zmysel a spôsobilosti pre toleranciu a nenásilnú medzietnickú komuniukáciu.

ČIASTKOVÉ ÚLOHY

Úlohou vyuťovovania slovenčiny v 5. roťníku je preħlbovanie a rozširovanie reťových zruťností získaných v predchádzajúcich roťníkoch. Ťiaci majú získať väčšiu pohotovosť, samostatnosť a istotu v tematických a obsahovo oħraniťených prejavoch.

Z reťových zruťností vo vyuťovaní prevaťuje ústny prejav, ktorý je stymulovaný poťúvaním a ťitaním.

KULTÚRA ÚSTNEHO A PÍSOMNÉHO VYJADROVANIA

Rozprávanie Reprodukcia .Opis Dialóg

Dávať dôraz na interpunkciu (bodka, ťiarka, výkriťník, otáznik).

Dramatizácia - textu podľa výberu, záťitku alebo udalosti z kaťdodenného ťivota (situáciu v knižnici, v obchode, na pošte, u školského pedagóga...); ťitanie podľa úloh a striedania úloh.

Rozhovor - prihliadať na rozvoj slovníka kaťdodennej konverzácie, oħnacovanie aktívnej slovnej zásoby, frazeológia. Frekventné vety z kaťdodenného ťivota. Rozliťné tvary vyjadrovania, vynachádzavosť, dôvtip. Cviťenia so zmenou a dopľňaním viet.

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
VI РАЗРЕД**

Школски програм

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА VI РАЗРЕД

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	шести РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик _____језик ¹	4	144
2.	Српски језик ²	3	108
3.	Страни језик	2	2
4.	Ликовна култура	1	36
5.	Музичка култура	1	36
6.	Историја	2	72
7.	Географија	2	72
8.	Физика	2	72
9.	Математика	4	144
10.	Биологија	2	72
11.	Хемија	-	-
12.	Техничко и информатичко образовање	2	72
13.	Физичко васпитање	2	72
УКУПНО: А		24-27*	936-1044*

Ред. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска Настава/Грађанско васпитање ³	1	36
2.	Страни језик ⁴	2	72
3.	Физичко васпитање – изборни спорт	1	36
УКУПНО: Б		4	144
УКУПНО: А + Б		27-30*	972-1080*
Ред. број	Ц: ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Чувари природе	1	36
2.	Свакодневни живот у прошлости	1	36
3.	Цртање, сликање и вајање	1	36
4.	Хор и оркестар	1	36
5.	Информатика и рачунарство	1	36
6.	Матерњи језик са елементима националне културе	2	72
7.	Шах	1	36

Остали облици образовно васпитног рада у VI разреду		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1 - 2 дана	
3.	Екскурзија	1 - 3 дана	

Школски програм

Српски језик

Оперативни задаци

- увођење ученика у грађење речи;уознавање гласовних алтернација, њихово уочавање у грађењу и промени речи;
- утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица;
- стицање основних знања о грађењу и значењима глаголских облика (футур 2, имперфекат,плусквамперфекат,императив.потенцијал,трпни глаголски придев и глаголски прилози).
- Оспособљавање ученика за уочавање разлике између дугих акцената.
- проширивање знања о сложеној реченици;
- оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;
- развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту;
- постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања према захтевима програма.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Језик -граматика	CJ.3.3.5 CJ.3.3.2 CJ:3.3.4	50	30	20
2.	Књижевност-епика	CJ.3.4.1 CJ.3.4.2 CJ.3.4.3 CJ.3.4.6	30	18	12
3.	Књижевност-лирика	CJ.3.4.5 CJ.3.4.4	20	15	5
4.	Књижевност-драма	CJ.3.4.2 CJ.3.4.1 CJ.3.4.3 CJ.3.4.6	3	3	0
5.	Књижевност-научнопуларни текстови	CJ.3.4.2	5	3	2
6.	Језик-правопис	CJ.3.2.5	4	3	1
7.	Језик-ортоепија	CJ.2.3.1	2	0	2
8.	Језичка култура –писмено изражавање	CJ.3.2.1	20	0	20

Школски програм

9.	Језичка култура – усмено изражавање		10	0	10
укупно:			144	72	72

СТРАНИ ЈЕЗИК-ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Оперативни задаци на нивоу језичких вештина

Оперативни задаци по језичким вештинама се постепено проширују и усложњавају. Истовремено се континуирано примењују и оперативни задаци из претходних разреда.

Разумевање говора -ученик треба да:

- разуме дијалоге (до 10 реплика/питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама, садржајима и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
- разуме општи садржај и издвоји кључне информације из прилагођених текстова после 2–3 слушања;
- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.).

Разумевање писаног текста -ученик треба да:

- разуме текстове (до 150 речи), који садрже претежно познате језичке елементе, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика;
- разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипови, ТВ програм, распоред часова, биоскопски програм, ред вожње, специјализовани часописи, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом.
- проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби) и из краћих књижевних форми (при поветке, поезија, драмски текстови) примерених узрасту и интересовању ученика;
- може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свако дневног живота.

Усмено изражавање-ученик треба да:

- усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације;
- поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о лицима, догађајима и активностима у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);
- препричава, упоређује и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме, садржаје и комуникативне функције предвиђене наставним програмом, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре);

Школски програм

- у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове у складу са предвиђеним комуникативним функцијама, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре).

Интеракција-ученик треба да:

- стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова
- према стварима, појавама, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику);
- учесгује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд).
- да одговори на директна питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.

Писмено изражавање-ученик треба да:

- пише реченице и краће текстове (до 70 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем;
- издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао;
- користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, и сл.).

Медијација

У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да:

- усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи;
- писмено преноси једноставне поруке и објашњења.

Доживљај и разумевање књижевног текста

- Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (илустрације и израда наменских реквизита, глума).

Знања о језику и стратегије учења- Ученик треба да:

(Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употреби у датој комуникативној ситуацији.)

- препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом;
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима;
- уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи;
- разуме значај упатребе интернационализма;
- примењује компензационе стратегије и то тако што:
 1. усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме;
 2. покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника, итд.);
 3. обраћа пажњу на речи / изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднасловне у писаним текстовима;
 4. обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика, итд. у усменим текстовима; илустрације и други визуелни елементи у писменим текстовима);
 5. размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку која постоји у матерњем језику;

Школски програм

6. тражи значење у речнику;
7. покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр. аутомобил уместо возило);
8. покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним гестом / мимиком;
9. уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција и позитивни трансфер).

Садржај програма

Теме и ситуације по доменима употребе језика:

- Приватно-заједничке активности и интересовања у школи и ван ње (изласци, договори, преузимање одговорности у договореној ситуацији); договор и узајамно поштовање међу члановима породице; приватне прославе (рођендан, годишњице идр.); припрема, планирање, организација, подела послова; обавезе у кући, уређење простора у којем се живи, промене у сопственом кутку (постери, нове боје...); изражавање обавезе, забране, недостатака.
- Јавно-развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (описивање времена, прогноза); традиција и обичаји у културама земаља чији се језик учи (карневал...); оброци (сличности и разлике са исхраном у земљама чији се језик учи), наручивање хране, савети о хигијени у кухињи; стамбена насеља – како станујемо (блок, насеље, кућа); споменици и знаменитости у великим градовима (у земљама чији се језик учи); куповина на једном месту (велике робне куће, олакшице); развијање критичког става према негативним елементима вршњачке културе (нетолеранција, агресивно понашање итд.).
- Образовно-тематске целине и повезаност садржаја са другим предметима; сналажење у библиотеци/медијатеци; употреба информација из медија; образовни систем у другим земљама.

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Комуникативне функције		30	15	15
2.	Граматички садржаји		30	15	15
3.	Писмено изражавање		12		12
укупно:			68	28	40

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљеви и задаци

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;

Школски програм

- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- развијају ликовно-естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљављају дела ликовних уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;
- оспособљавају се за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја и тако развијају интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају способности за креативно и апстрактно мишљење;
- развијају способности сарадње и самопоуздања у тимском раду;
- развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената на примерима националног и светског ликовног уметничког наслеђа.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Текстура	Л.К.3.1.1 Л.К.3.2.2 Л.К.3.2.3 Л.К.3.2.4 Л.К.3.3.1	10	5	5
2.	Визуелно споразумевање	Л.К.3.1.1 Л.К.2.2.1 Л.К.3.2.2 Л.К.3.2.3 Л.К.3.2.4 Л.К.1.3.1 Л.К.3.3.1 (модиф.)	10	5	5

Школски програм

3.	Боја	Л.К.2.2.1 Л.К.3.1.2 Л.К.3.2.2 Л.К.3.3.1 (модиф.)	3	1	2
4.	Свет уобразиље	Л.К.3.1.1 Л.К.3.1.2 Л.К.3.2.2 Л.К.3.2.4	5	2	3
5.	Слободно ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама, облицима и волуменом	Л.К.3.1.2 Л.К.3.2.1 Л.К.3.2.2 Л.К.2.3.1 Л.К.3.2.4	6	3	3
6.	Светлина	Л.К.3.2.1 Л.К.3.3.1 Л.К.3.3.4	2	1	1
укупно:			36	17	19

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају по слуху и са нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске);
- упознају основне појмове из музичке писмености
- упознају музичка дела уз основне информације о делу и композитору;
- развијају стваралачке способности.ж

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Извођење музике певањем и свирањем са елементима музичке писмености	МК.1.3.2 МК.3.3.1	26	16	10
2.	Слушањем упознајемо нова дела и композиторе	МК.1.2.4 МК.2.2.2 МК.3.2.3	8	5	3
3.	Музичко стваралаштво	МК.1.4.4 МК.3.4.2	2	2	0

Школски програм

укупно:	36	20	16
----------------	----	----	----

ИСТОРИЈА

Оперативни задаци

- разумевање појма „средњи век” и основних одлика тог историјског периода;
- разумевање основних одлика феудалног друштва;
- стицање знања о најзначајнијим државама средњевијековне Европе
- стицање знања о личностима које су обележиле средњи век у општој и националној историји;
- стицање знања о улози религије у друштву средњег века;
- упознавање културних и техничких достигнућа средњевијековне Европе;
- упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку;
- коришћење историјских карата за период средњег века.;
- подстицање ученика на коришћење историјских извора;
- развијање критичког односа према историјским изворима.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7	4	2	2
2.	Европа и Средоземље у раном средњем веку	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5	12	7	5
3.	Срби и њихово окружење у раном средњем веку	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1	11	6	5

Школски програм

		ИС.3.2.4 ИС.3.2.5			
4.	Европа у позном средњем веку	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5	14	8	6
5.	Срби и њихово окружење у позном средњем веку	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5	21	12	9
6.	Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7	10	4	6
укупно:			72	39	33

ГЕОГРАФИЈА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- упознају основне појаве, процесе и феномене у хидросфери и географски размештај хидрографских објеката, као и њихове одлике;
- схвате значај вода за живот на Земљи;
- упознају биљни и животињски свет, утицај природних фактора и човека на њихов развој, хоризонтални и вертикални распоред, као и међусобну условљеност и значај;
- упознају људске активности које утичу на квалитет животне средине и схвате неопходност њеног очувања, унапређивања и заштите;
- упознају основне појмове из географије становништва и насеља, схвате значај и улогу природних, друштвених и привредних чинилаца и њихово јединство;
- схвате појмове природне и географске средине и појам географске регије;

Школски програм

- стекну основна знања о привреди, њеној подели и факторима развоја;
- упознају најважније међународне организације и интеграцијске процесе у Европи и свету, као и њихов значај за политички, економски и културни развој;
- разумеју значај и домете међународних организација у очувању мира и безбедности и развијању пријатељских односа међу народима;
- упознају најважније природне, друштвене и економскогеографске одлике Европе и специфичности њених регија и држава;
- самостално користе географску карту као извор географских информација у процесу стицања нових знања и истраживања и у свакодневном животу;
- се оспособе за коришћење географске литературе и различитог илустративног материјала ради лакшег савлађивања наставног градива и оспособљавања за самостални рад;
- поседују осећање социјалне припадности и привржености сопственој породици, нацији и култури, познају традицију и учествују у њеном очувању;
- познају и поштују традицију и идентитет других народа, заједница и социјалних група.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Општи програмски садржаји		1	0	1
2.	Елементи опште физичке географије	ГЕ.1.2.3 ГЕ.2.2.2 ГЕ.3.2.2	10	5	4
3.	Екумена	ГЕ.1.3.1 ГЕ.2.3.1 ГЕ.3.3.1	6	3	2
4.	Географска средина и људске делатности	ГЕ.1.3.2 ГЕ.2.3.2 ГЕ.3.3.2	3	2	1
5.	Европа	ГЕ.1.4.2 ГЕ.2.4.2 ГЕ.3.4.3	54	33	21
укупно:			72	49	29

МАТЕМАТИКА

Оперативни задаци

Ученике треба оспособити да:

- схвате потребу увођења негативних бројева, упознају структуре скупова целих и рационалних бројева, појмове супротног броја, реципрочног броја и апсолутне вредности броја;

Школски програм

- упознају и савладају основне рачунске операције у скуповима Z и Q и потпуно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава;
- могу да читају и састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову бројевну вредност;
- упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева;
- разумеју процентни начин изражавања и умеју да тај рачун примењују у пракси;
- упознају класификацију троуглова и четвороуглова и знају њихова основна својства;
- схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу основних конструкција троугла и четвороугла;
- схвате једнакост површина геометријских фигура и науче правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова;
- примењују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима;
- усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање тврђења; правилно коришћење свих везника „и”, „или”, а нарочито „ако ... онда ...”, и „ако и само ако”; осете потребу за извођењем доказа и умеју да то раде у једноставнијим случајевима).

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Цели бројеви	МА.3.1.1 МА.3.1.3	23	9	14
2.	Рационални бројеви	МА.2.2.5 МА.3.1.1 МА.3.1.3 МА.3.4.2 МА.3.5.4	43	15	28
3.	Троугао	МА.3.3.2 МА.3.3.6	30	11	19
4.	Четвороугао	МА.3.3.2 МА.3.3.6	20	8	12
5.	Површина троугла и четвороугла	МА.3.3.2 МА.3.3.6	17	6	11
6.	Писмени задаци		8	0	8
укупно:			144	49	95

Школски програм

ФИЗИКА

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- кроз већи број занимљивих и атрактивних демонстрационих огледа, који манифестују појаве из различитих области физике, схвати како физика истражује природу и да је материјални свет погодан за истраживање и постављање бројних питања
- уме да рукује мерилима и инструментима за мерење одговарајућих физичких величина: метарска трака, лењир са милиметарском поделом, хронометар, мензура, вага, динамометар
- само упозна појам грешке и значај релативне грешке, а да зна шта је апсолутна грешка и како настаје грешка при читавању скала мерних инструмената
- користи јединице SI система за одговарајуће физичке величине: m, s, kg, N, m/s, Pa....
- усвоји основне представе о механичком кретању и зна величине које карактеришу равномерно праволинијско кретање и средњу брзину као карактеристику променљивог праволинијског кретања
- на основу појава узајамног деловања тела схвати силу као меру узајамног деловања тела која се одређује интензитетом, правцем и смером
- усвоји појам масе и тежине и прави разлику између њих
- уме да одреди густину чврстих тела и густину течности мерењем њене масе и запремине
- усвоји појам притиска, схвати преношење спољњег притиска кроз течности и гасове и разуме Паскалов закон.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод	ФИ.1.7.1 ФИ.2.7.2 ФИ.3.7.1 ФИ.1.7.2 ФИ.2.7.3 ФИ.3.7.2	2	1	1
2.	Кретање	ФИ.1.2.1 ФИ.2.4.3 ФИ.3.7.1 ФИ.1.2.2 ФИ.2.2.2 ФИ.3.7.2 ФИ.1.2.3 ФИ.2.6.1 ФИ.3.4.1 ФИ.1.4.4 ФИ.2.6.2 ФИ.1.7.1 ФИ.2.6.3 ФИ.1.7.2	14	5	9

Школски програм

		ФИ.2.7.1 ФИ.2.7.2 ФИ.2.7.3			
3.	Сила	ФИ.1.1.1 ФИ.2.1.1 ФИ.3.7.2 ФИ.1.7.2 ФИ.2.1.2 ФИ.3.7.1 ФИ.1.7.1 ФИ.2.6.1 ФИ.1.1.2 ФИ.2.6.2 ФИ.2.6.3 ФИ.2.7.1 ФИ.2.7.2 ФИ.2.7.3	14	5	9
4.	Мерење	ФИ.1.4.1 ФИ.2.4.1 ФИ.3.4.3 ФИ.1.4.2 ФИ.2.4.2 ФИ.3.7.1 ФИ.1.4.3 ФИ.2.4.3 ФИ.3.7.2 ФИ.1.4.5 ФИ.2.4.4 ФИ.3.4.1 ФИ.1.7.1 ФИ.2.6.1 ФИ.1.7.2 ФИ.2.6.2 ФИ.1.4.6 ФИ.2.6.3 ФИ.2.7.1 ФИ.2.7.2 ФИ.2.7.3	15	5	10
5.	Маса и густина	ФИ.1.4.5 ФИ.2.6.1 ФИ.3.4.1 ФИ.1.4.6 ФИ.2.1.5 ФИ.3.4.3 ФИ.1.7.2 ФИ.2.6.2 ФИ.3.7.1	15	5	10

Школски програм

		ФИ.1.7.1 ФИ.2.7.1 ФИ.3.7.2 ФИ.2.7.2 ФИ.2.7.3 ФИ.2.6.3			
6.	Притисак	ФИ.1.1.3 ФИ.2.1.6 ФИ.3.1.4 ФИ.1.7.2 ФИ.2.4.1 ФИ.3.1.3 ФИ.1.7.1 ФИ.2.4.3 ФИ.3.7.1 ФИ.2.6.1 ФИ.3.7.2	12	4	8
укупно:			72	25	47

БИОЛОГИЈА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- уоче потребу за класификовањем живог света због његове велике разноврсности;
- уочавају сличности и разлике у грађи и начину живота биљака, гљива и животиња;
- упознају основне појмове о природном систему животиња;
- упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај праживотиња;
- упознају животни простор, начин живота, спољашњу грађу и основе унутрашње грађе, разноврсност и значај сунђера, дупљара, црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца;
- схвате улогу инсеката у природи;
- упознају болести које изазивају или преносе животиње, начин преношења и превенцију;
- упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара;
- схвате значај бриге о потомству птица и сисара;
- схвате значај одговорног односа према животињама;
- сазнају основне научне чињенице о току и развоју живота на Земљи и етапе земљине историје;
- знају да живот на Земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака (записа);
- разумеју еволуцију живог света и схвате њен значај у формирању савременог биолошког мишљења.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова

Школски програм

1.	Увод	БИ.1.1.4 БИ.3.1.4	3	1	2
2.	Праживотиње	БИ.1.1.3 БИ.3.1.3	9	4	5
3.	Царство животиња	БИ.1.2.7. БИ.2.2.9 БИ.3.2.6	48	25	23
4.	Угроженост и заштита животиња	БИ.1.4.6 БИ.2.4.9	6	3	3
5.	Увод у еволуцију живог света	БИ.1.3.8 БИ.1.3.9	6	3	3
укупно:			72	36	36

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- упознају врсте грађевинских објеката и њихове намене;
- упознају технике грађења;
- упознају карактеристике грађевинског техничког цртања и основне грађевинске симболе;
- науче да читају и користе једноставније грађевинске цртеже - документацију за изградњу, адаптацију и уређење стана, одговарајуће проспекте;
- науче да користе готове једноставне софтверске алате за цртање;
- науче како се користи CD ром, флеш меморија и штампач;
- упознају основне врсте, карактеристике и примену грађевинских материјала;
- стичу навике за рационално коришћење материјала и енергије;
- стичу и развијају културу становања у савременим условима;
- упознају функционисање кућне инсталације (водоводне, топлотне и канализационе);
- стекну представу о функционисању и организацији саобраћаја у саобраћајним објектима;
- стекну знања о примени и битним карактеристикама грађевинских машина;
- упознају основне процесе у пољопривредној производњи;
- науче да примењују једноставније техничке цртеже у пројектовању модела или макета према сопственом избору: грађевинских или саобраћајних објеката; грађевинских или пољопривредних машина и уређаја; детаља из уређивања стана и др.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод у архитектуру и грађевинарство		4	4	0
2.	Техничко цртање у грађевинарству		8	8	0
3.	Информатичке технологије		16	10	6

Школски програм

4.	Грађевински материјали		4	4	0
5.	Енергетика		4	4	0
6.	Техничка средства у грађевинарству		4	4	0
7.	Саобраћајни системи		2	2	0
8.	Култура становања		4	2	2
9.	Конструкторско моделовање - модули		22	0	22
10.	Техничка средства у пољопривреди		4	2	2
укупно:			72	40	32

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Атлетика	3.1.3. 3.1.5.	22	4	18
2.	Спортска гимнастика	3.1.6. 3.1.14.	22	8	14
3.	Спортске игре - кошарка	3.1.1. 3.1.2.	22	10	12
4.	Ритмичка гимнастика	3.1.1. 3.1.2.	3	2	1
5.	Плес	3.1.17.	3	2	1
укупно:			72	26	46

**ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ
ПРЕДМЕТИ**

VI РАЗРЕД

Школски програм

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- Подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу локалне заједнице;
- разумевање функционисања нивоа и органа власти;
- упознавање мера власти;
- упознавање права и одговорности грађана на нивоу заједнице;
- развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења;
- обучавање за тимски начин рада;
- развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Упознавање основних елемената програма		6	5	1
2.	Уочавање проблема у заједници		4	4	0
3.	Избор проблема		1	1	0
4.	Сакупљање података о изабраном проблему		8	8	0
5.	Израда студије		12	12	0
6.	Јавна презентација студије		1	1	0
7.	Осврт на научено		4	0	4
укупно:			36	31	5

Школски програм

ВЕРСКА НАСТАВА

Православни катихизис-веронаука

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- уоче да је слобода кључни елеменат у разумевању Тајне Христове;
- науче да се слобода поистовећује с личношћу, односно да се личност поистовећује с љубављу према другој личности;
- запазе разлику између приказивања живота Христовог у православној иконографији и западној ренесансној уметности.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	0	1
2.	Тајна Христова- јединство Бога и човека (Литургија као Тајна Христова)		4	3	1
3.	Рођење Христово "од Духа Светог и Марије Дјеве"		3	2	1
4.	Христос је Син Божији који је постао човек, нови Адам, да би сјединио створену природу с Богом (Васељенски сабори, Символ вере)		9	5	4
5.	Улога Бога у спасењу света		3	2	1
6.	Улога човека у спасењу света		3	2	1
7.	Христово страдање и васкрсење		6	3	3
8.	Христов живот у православној иконографији		7	3	4
укупно:			36	20	16

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА

Задаци наставе исламске вјеронауке:

- познавање основних принципа вјере ислама;
- познавање вриједности молитве;
- познавање саставних дијелова молитве;
- упознавање међусобних права и дужности појединца и заједнице;
- развијање свијести о Богу као Створитељу и однос према људима као најсавршенијим божјим створењима,
- развијање способности (на начин примјерен узрасту ученика) за постављање питања о цјелини и најдубљем смислу постојања човјека и свијета, о људској слободи, животу у заједници, смрти, односу с природом која нас окружује, као и за размишљање о тим питањима у свијетлу вјере ислама,
- развијање способности за одговорно обликовање заједничког живота са другима, за налажење равнотеже између властите личности и заједнице, за остваривање сусрета са свијетом (са људима различитих култура, религија, погледа на свијет, с друштвом, природом) и с Богом, у изграђивање увјерења да је човеков живот на овом свијету само припрема за вјечност, да су сви створени да буду судионици вјечног живота, да се из те перспективе, код ученика развија способност разумијевања, преиспитивања и вриједновања властитог односа према другом човјеку као божјем створењу и изгради спремност за покајање.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

ИСЛАМ

- значење ријечи ислам
- суштина ислама
- нека од начела исламског вјеровања
- циљ ислама
- природа невјерства
- благодати ислама
- вјера, шта то значи
- вјера у невидљиво и непознато

ВРИЈЕДНОСТ НАМАЗА (молитве)

зашто обављамо намаз

вањска форма намаза

вриједност ценазе намаза (намаз који се клања умрлој особи)

вриједност цуме намаза (седмичне молитве која се обавља петком)

вриједност добровољних намаза

вриједност теравих намаза (намаз који се клања у току мјесеца рамазана)

СВРХА НАМАЗА

- намаз човјека чини срећним
- намаз је брана на путу лоших дјела
- намаз појачава љубав према другоме

РАМАЗАНСКИ ПОСТ

- како треба провести мјесец рамазан
- неки прописи о посту

Школски програм

- пост као строга вјерска дужност
- важност и користи рамазанског поста
- пост као морални фактор
- пост као социјални фактор
- пост као здравствени фактор
- материјална давања везана за мјесец рамазан - садекату-л-фитр
- посебни ибадети (Аллаху ц.ш. драга дјела) у рамазану - и'тикаф

РАМАЗАНСКИ ОБИЧАЈИ

- дочек рамазана
- оглашавање почетка и завршетка поста
- учење Кур'на (мукабела)
- рамазански дерсови
- учење салевата и илахија
- рамазански ифтари и сијела

НЕКЕ ОД ОСОБИНА ВЈЕРНИКА

- вјерник чува еманет (извршава повјерене обавезе)
- вјерник води бригу о својим поступцима
- вјерник је стрпљив у тешкоћама
- вјерник је скроман и умјерен
- вјерник се богати знањем
- вјерник као супружник и родитељ
- однос вјерника према родитељима и родбини
- однос вјерника према комшијама и заједници

ПОСЛАНСТВО

- историјат и сврха посланства
- Мухамед а.с. као Посланик
- коначност Мухамедовог а.с. посланства

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

Циљ наставе вјеронаука је упознавање особе Исуса Христа. Истина да је цјелокупни досадашњи вјеронаук бесмислен ако у сваком годишту не би био у средишту проматрања Исус Крист. Међутим ученик шестога разреда мора већ носити у себи тежњу покушати Исуса и насљедовати. Стога смо изабрали оне теме из Исусова живота које надахњују и потичу на насљедовање. Грађа је тако распоређена да Исуса проматра у разним ситуацијама живота и гледа се какав је став према појединим датостима заузео Исус. Ослањајући се на његов примјер и ријеч, желимо га у томе и насљедовати. Зато је мисао водиља: насљедовање.

Дакле, мисао водиља наставе вјеронаука шестог разреда основне школе су оне вјерске истине које воде ученика по Исусовом животном путу да га насљедује.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

НОВИ ЧОВЈЕК ОСТВАРЕЊЕ ИСУСА КРИСТА (НАСЉЕДОВАЊЕ КРИСТА)

УВОД

Упознавање ученика са садржајима програма католичког вјеронаука за VI. разред.

ИСУС КРИСТ - СИН БОЖЈИ - ПОСТАЈЕ БРАТ ЧОВЈЕКУ

Почетак бољег свијета (Поуздајмо се у Бога, који је пријатељ људи).

Школски програм

Бог који је човјеком постао (Поштујем Марију, као посредницу спасења).
Бог ступа у нашу повијест (Радостан сам што је Бог постао пријатељ - човјек).
Сусрет с Оцем (Вјерујем да ми је Божји Син пријатељ).
Исус Назарећанин (Узор ми је Исус из Назарета).
Исуса признају све кршћанске Цркве својим Господином - екуменска тема
Понављање.

ИСУС ЈЕ ВРХОВНИ УЧИТЕЉ ВЈЕРЕ

Глас вапијућег у пустињи (Бит ћу свједок Исусов).
Очево свједочанство о Исусу (Захвалност за крштење, по којем сам брат и дијете Божје).
У име Божје (Бит ћу марљив у вршењу својих дужности).
Крстова ријеч чини човјека новим (Одржат ћу Исусову науку).
Исус поучава у присподобама (Бит ћу послушан Божјим надахнућима).
"Ви сте свјетло свијета" (Помоћи ћу сваком да упозна Исусову науку).
Заједничко научавање о Исусу код свих кршћанских Цркава - екуменска тема.
Понављање.

Закључивање оцјена.

ИСУС ПОМАЖЕ ЉУДИМА

Исус је господар природе (Како је велики мој пријатељ, у свему му се покоравам).
"Жао ми је народа" (Помоћи ћу болесницима).
Код Бога није ништа немогуће (Вјерујем у Божје краљевство).
Понављање.

ИСУС ЈЕ ЗА НАС УМРО И УСКРСНУО - НАЈВЕЋИ ЧИН ЉУБАВИ

Сам се предао за нас (Дивим се Исусовој љубави).
"Жалосна је душа моја до смрти" (Нећу очајавати у невољама).
"Убројен би међу разбојнике" (И у невољама ћу се поуздавати у Исуса).
"Жено, ево ти сина" (Поуздање у Марију).
"Свршено је..." (Тако ћу живјети да могу и ја рећи ову ријеч).
Побиједио је смрт (Знам да смрћу није све завршено).

Исус је жив (Вјерујем у живот вјечни и ускрснуће).

ИСУС И ДАНАС МЕЂУ НАМА ДЈЕЛУЈЕ СНАГОМ СВОЈЕГА ДУХА

Небески Отац је прославио Исуса (Знам да ћу Исуса видјети).
Послушни Духу (Не занимају ме само материјална, него и духовна добра).
Исусов други долазак (Настојат ћу бити Исусу с десне стране).
Крстови свједоци у свијету (Папа, бискупи и свећеници су представници).
Крстови вјерници у свијету (Бит ћу вјеран Исусу).
Црква и Цркве, јединство у различитости.

Понављање.

Закључивање оцјена.

ИЗБОРНИ СТРАНИ ЈЕЗИК- РУСКИ ЈЕЗИК

Ученици треба да разумеју и користе:

1. Обележја сугласничког и самогласничког система руског језика: изговор гласова који се бележе словима *ж, ш, ч, џ, л*; писање самогласничких слова после сугласника *к, г, х, ж, ш, ч, џ*; изговор и бележење парних тврдих и меких, звучних и безвучних сугласника

Типови упитне интонационе конструкције (рецептивно и продуктивно).

2. Слагање субјекта (именица, заменица) и сложеног глаголског предиката: *Олег начинает рисовать. Я умею играть на гитаре.* (рецептивно и продуктивно)
3. Основни појмови о употреби глаголског вида: *Мальчик всю ночь читал книгу, и наконец ее прочитал.* (рецептивно)
4. Употреба облика простог и сложеног будућег времена: *Я напишу тебе. Что ты сегодня будешь делать?* (рецептивно)
5. Употреба садашњег и прошлог времена глагола *петь, пить, мыть*, у функцији предиката: *Аня прекрасно поет. Миша пил сок. Ты моешь руки перед едой?* (рецептивно и продуктивно)
6. Слагање броја и именице: *один дом, два (три, четыре) дома, пять домов; одна парта, две (три, четыре) парты, пять парт; один год, два (три, четыре) года, пять лет* (рецептивно).
7. Исказивање посесивности: *мой (твой, наш, ваш) дом, моя (твоя, наша, ваша) мама* (рецептивно и продуктивно); *тетрадь Ани, мамина блузка* (рецептивно); *его (ее, их) дом* (рецептивно).
8. Исказивање временских односа: *Который час? Ровно час; пять минут второго; половина второго; без пяти два.* (рецептивно).
9. Исказивање допадања и недопадања: *я люблю... я не люблю...; мне нравится... мне не нравится...* (рецептивно).
10. Исказивање просторних односа: *на столе, над столом, под столом, за столом.* (рецептивно).
11. Конструкције са основним глаголима кретања: *Я иду домой. Вова каждый день ходит в школу. Мы едем на машине за город. Мы часто ездим на море.* (рецептивно)

ИЗБОРНИ СТРАНИ ЈЕЗИК-ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Ученици треба да разумеју и користе:

1. Презентативе *c'est/ce sont; voici/voilà; il y a: C'est ma soeur. Ce sont mes parents. Voici Miki, notre chien. Voilà nos chats. Il y a cinq chats.*

2. Средства која указују на лице:

а) личне заменице у функцији субјекта (и испред глагола који почињу самогласником): *J'habite Novi Sad. Nous avons des amis en France. Ils ont des jeux de société. Le jeu qu'elles adorent, c'est...*

б) наглашене личне заменице (усамљене): *Qui veut effacer le tableau? - Moi! Qui a trouvé ce chaton? - Elles!*

в) личне заменице у функцији директног и индиректног објекта (ненаглашене личне заменице за прво и друго лице): *Tu m'écoutes? Et les vous connaissent bien. Je te donnerai mon devoir.*

(за треће лице): *Tu l'aimes beaucoup? Vous pouvez le dire à Marta? Nous les voyons souvent. Il lui fait des misères, puis il lui donne des bonbons! Je leur écris tous les jours.* квантификаторе): *Le pays où nous avons passé nos vacances, c'est la Suisse. C'est un très beau pays. Il y a des lacs et des montagnes. Sur cette photo,*

4. Модалитете реченице: афирмацију, негацију, интерогацију (која садржи афирмацију и негацију, као и потврдни одговор *si*): *ne/n'... pas/personne/jamais/rien*, зубљење *ne/n'* у фамилијарном говору): *On va au cinéma ce soir. Je t'invite Je ne veux pas venir avec toi/Je veux pas ... Je n'aime pas tes amis/ J'aime pas... Je ne vois personne... Ils ne font jamais ce que je midi ? Si! Est ce que vous connaissez X? Savez-vous où je peux trouver X, s'il vous plaît? Quand est-ce qu'il revient? Pourquoi partez-vous si tôt*
Средства за исказивање просторних односа: *ici/là/là-bas; en haut/en bas; à gauche/à droite/en face/tout droit.*

6. Квалификацију

- помоћу компаратива супериорности и суперлатива: *Je suis plus fort que toi! C'est ma meilleure amie,*
- помоћу компаративног *comme*: *Je suis comme toi!*

Детерминацију помоћу релативних реченица: релативне заменице

qui, que, où: *Le village que nous avons visité s'appelle... ; le village qui se trouve au bord du Danube s'appelle...; le village où est né mon père s'appelle....*

7. Средства за исказивање временских односа:

- временске индикаторе *hier, demain, en ce moment/à ce moment-là; aujourd'hui/ce jour-là*
- везнике *quand, lorsque* и везички израз *pendant que*.

8. Глаголске начине и времена:

- презент, сложени перфект, имперфект, футур први индикатива, као и перифрастичне конструкције: блиски футур, блиска прошлост: *Je lis beaucoup; ce roman, je viens de le finir; cette BD, je vais la lire pendant les vacances;*

- презент субјунктива глагола прве групе (после *il faut que*): *Il faut que tu racontes ça à ton frère*, као и рецептивно: *Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/ que tu écrives;*

- презент кондиционала (у изражавању сугестије/савета): *On pourrait lui montrer ma bibliothèque!*
- императив *sois, soyez.*

9. Личне глаголске облике и безличне глаголске облике са инфинитивном допуном, директним и препозиционалном: *Ils veulent aller au cinéma. Il faut travailler plus. Je dois travailler. Je peux travailler. Il apprend à parler français.*

Употребу глаголских израза *avoir la permission de, avoir le temps de*: *Nous avons la permission de rester jusqu'à minuit! Je n'ai pas le temps de ranger ma chambre, je suis en retard.*

Глаголе који уводе комплетивну реченицу са везником *que*: *Il pense que c'est trop loin. Il dit que c'est très loin.*

10. Средства за исказивање логичких односа:

- узрок: *Pourquoi tu ne viens pas avec nous? Parce que je n'ai pas fini mon travail. Il part car il est fatigué. J'ai compris cette phrase grâce à ta mère!*

- последица: *Il ne fera pas beau, il faut donc organiser la fête dans un restaurant.*

- опозиција: *Je sais chanter, mais pas danser.*

Школски програм

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ-ИЗАБРАНИ СПОРТ

Садржај програма-одбојка

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Савладавање елемената технике		8	2	6
2.	Основна правила игре		1	0	1
3.	Колективна игра		10	2	8
4.	Игра са применом правила		10	2	8
5.	Такмичења		7	1	6
укупно:			36	7	29

Садржај програма-кошарка

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Савладавање елемената технике		8	2	6
2.	Основна правила игре		1	0	1
3.	Колективна игра		10	2	8
4.	Игра са применом правила		10	2	8
5.	Такмичења		7	1	6
укупно:			36	7	29

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
VI РАЗРЕД

Школски програм

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Оперативни задаци

- упознавање ученика са радом са табелама у програму за обраду текста;
- упознавање ученика са применом рачунара у области информација и комуникација;
- упознавање ученика са основним елементима програма за графику и анимацију;
- упознавање ученика са основним елементима програмирања;
- упознавање ученика са различитим образовним софтверима.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Рад са текстом		10	7	3
2.	Интернет		4	3	1
3.	Графика		10	7	3
4.	Анимација		3	3	0
укупно:			36	24	12

ХОР И ОРКЕСТАР

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске);
- упознају основне појмове из музичке писмености;
- упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору;
- развијају стваралачке способности.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Извођење музике певањем и свирањем. уметничка и народна музика		18	10	8
2.	Дечје стваралаштво, ритам на задату мелодију		18	10	8
укупно:			36	20	16

Школски програм

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- развијају ликовно-естетски сензибилитет за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности;
- развијају љубав према ликовном наслеђу;
- се оспособе за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења;
- развијају свест да ће знања користити у даљој професионалној оријентацији и унапређивању опште културе.
- развијају стваралачки однос према околини и веће компетенције визуелног мишљења;
- развијају осетљивост за проблеме у коришћењу ликовно-техничких средстава.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Цртање		12	6	6
2.	Сликање		12	6	6
3.	Вајање		12	6	6
укупно:			36	18	18

МАТЕРЊИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ РУСИНСКИ ЈЕЗИК РУСКИ ЈАЗИК

КУЛТУРА УСНОГ И ПИСАНОГ ВИСЛОВЊОВАЊА

Приповедане - о дожицох и зявеньох з хасновањом нарастаня дїї, пошвидшаня, спомалшованя, пременки дїї або законченя. Власни приступ розумену зявеньох.

Творче преприповедоване - хасноване нових словох, синоними, антоними, гомоними.

Описоване - рух у природи (животині у рушаню, природни зявеня - виторбура, габи и под.).

Описоване зоз звекшованьом интензитету руху, гледане и хасноване нових словох до активного словніка школярох.

Школски програм

Лексика - слова и вирази за звекшоване, преувеличоване, зменшоване. Виразоване иронии зоз словами и интонацију. Виразоване довирия и недовирия.

Поровнаня характеристични за руски язык.

Меноване - дїї, роботи, сцелосци.

Писане - литерарни состав, новинарска вистка, дописоване, винчованка, телеграм.

Два школски писмени задатки рочно.

Преглибйоване елементох култури висловйованя наведзених у предходних класох.

РОБОТА НА КНЇЖОВНИМ ТЕКСТУ

Обробок текстох з народней и уметницкей творчосци на руским языку.

Приповедка - описани виринок зоз живота, главна подоба, тема, причина и пошлїдок, морални и други дилеми як пренешене искусство.

Басна и присловка - швет поукох о живоце

ЕЛЕМЕНТИ НАЦИОНАЛНЕЙ КУЛТУРИ

Историйни околносци у старим краю пред досельоване Руснацох на простор южней Панонии.

Преселене перших фамилийох и познейше селене векших групох.

Околносци у котрих ше приселенци нашли у новим краю. Условија за живот и роботу, законски одредзены контракту зоз царским двором, дружтвени околносци, организованосц приселенцох, културни обставини, просвитна работа, духовни живот.

Школяре треба же би у заедничких активносцох:

- патрели голем едну театралну представу на руским языку,
- научели шпивац вецей народни або компоновани писни,
- научели танцовац голем еден народни танец и еден класични танец,
- уключели ше до роботи културно-уметничкого дружтва у своім месце,
- провадзели часописи, радио и ТВ емисиї за дзеци на руским языку и упознавали ше з процесом наставаня тих емисийох и активно у них участвовали спрам индивидуалних способносцох.

ГРАМАТИКА И ПРАВОПИС

Дїєсловни форми.

Розличносц виразованя часу.

Пременики гласох (консонанти к,г,х, едначене по дзвонкосци у бешеди и писаню, непостояне о,е, у позичених словах - а).

Вежби за утврдзоване правописних навикнуцох.

ЛЕКТИРА

Дюра Папгаргаї: Конец швета (приповедки по вибору)

МАТЕРЬИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ **SLOVENSKÝ JAZYK**

Ciele a úlohy

Uschopniť žiakov pre konverzáciu v slovenjkej reči, vypestovať v maximálne možnej miere kultúru ústneho vyjadrovania, vyvinúť schopnosti a spôsobilosti čítania a písania v slovenskej reči. Dávať dôraz na komunikačnú funkciu jazyka. Sprostredkovať deťom základné pravidlá slovenského jazyka, ktoré im umožnia čo efektívnejšiu slovnú a písomnú komunikáciu v slovenčine. Pestovať čítateľské návyky, predovšetkým smerom k slovenskému tlačenému slovu vo Vojvodine (Zornička, Vzlet, Hlas ľudu, Rovina,

Evanjelický hlásnik, knižná produkcia), ale i kmasovokomunikatných prostriedkov (celovojvodinské a lokálne TV a rozhlasové stanice, tiež dostupné TV vysielania zo Slovenskej republiky). Motivovať ich k zapájaniu sa do mimotriednej činnosti v slovenskej reči a do záujmovej činnosti v slovenských kultúrno-umeleckých a iných spolkoch a inštitúciách v lokálnom prostredí. Nevtieravým a vekuprimeraným spôsobom pestovať národnú a kultúrnu identitu slovenských detí, etnickú sebaúctu a zoznamovať ich s prvkami tradície, kultúry, zvykov a obyčajov slovenského národa vcelku a slovenskej vojvodinskej komunity zvlášť, tiež uschopňovať ich pre multikultúrne spolunačítanie vo vojvodinskom, ale i širšom štátnom a regionálnom kontexte. Zoznámiť deti so súčasnými kultúrnymi a vzdelávacími organizáciami a inštitúciami slovenskej menšiny vo Vojvodine a v Srbsku a motivovať ich k ďalšiemu školeniu v slovenskej reči (gymnázium, fakulta). Uschopňovať ich pre súčasné, demokratické a multikultúrne vzťahy medzi etnickými skupinami, pestovať zmysel pre zachovávanie svojho etnického a jazykového povedomia, uctievanie toho, čo je odlišné, rozdielne, tiež zmysel a spôsobilosti pre toleranciu a nenásilnú medzietnickú komunikáciu.

6. ročník

Ciel: Ľiaci majú dosiahnuť taký stupeň rozvoja komunikatívnych zručností v rámci predpísaného učiva, aby vedeli samostatne uplatniť osvojené rečové zručnosti v štandardných i odborných komunikatívnych situáciách (v súlade s tematickým minimom).

V 6. ročníku si osvojujú základné pravidlá slovenského pravo pí su a získavajú zručnosť a návyk podľa osvojených pravidiel pravopisne správne písať. Získavajú zručnosť správne a plynule čítať. Aj ďalej obohacujú svoju slovnú zásobu a pestujú kultúru vyjadrovania.

ĽIASTKOVÉ ÚLOHY

Úlohou vyučovania slovenčiny v 6. ročníku je prehľbovanie a rozširovanie rečových zručností získaných v predchádzajúcich ročníkoch. Ľiaci majú získať väčšiu pohotovosť, samostatnosť a istotu v tematických a obsahovo ohraničených prejavoch.

Z rečových zručností vo vyuovaní prevažuje ústny prejav, ktorý je stimulovaný počúvaním a čítaním. Písomný prejav je menej zastúpený. Systematicky sa upevňujú návyky správnej výslovnosti. Dôležité je uschopňovať ľiakov, aby vedeli:

- samostatne odpovedať na otázky, aby aj sami vedeli tvoriť otázky;
- správne reagovať na partnerovu repliku;
- samostatne opísať obrázok, situáciu alebo svoj zážitok;
- formulovať hlásenie, prosbu, ospravedlnenie, poďakovanie;
- aktívne a správne využiť svoj u slovnú zásobu a prehľbovať ju poučijúc slovník, učebnice, encyklopédie...
- často sa zapájať do rečovej činnosti, do dialógov a súvislých prejavov a kvalitatívna úroveň týchto sa má zvýšiť.

KULTÚRA ÚSTNEHO A PÍSOMNÉHO VYJADROVANIA

Rozprávanie - o zážitkoch, o tom čo videli, čo by si priali. Tvorenie skupiny slov pre určenú tému a viet zo zadaných slov. Majú vedieť vyjadriť svoj názor o prečítanom texte (čo sa mi páčilo a prečo), jeho názov, autora, ústrednú postavu a jej vlastnosti. Majú sa vedieť poďakovať, požiadať o pomoc. Majú samostatne porozprávať niekoľko viet o svojom súrodencovi, priateľovi, spoluľiakovi, o čivote v škole, porozprávať svoj zážitok, nejakú udalosť, v ktorej brali účasť...

Reprodukcia - počutého a prečítaného textu alebo rozprávky za pomoci osnovy alebo samostatne. Opísať obrázok alebo postupný dej pomocou ťlenenej ilustrácie. Vedieť reprodukovať za pomoci osnovy sledovaný slovenský film, rozprávku alebo detské divadelné predstavenie, scénu alebo oslavu.

Opis - enteriéru a exteriéru, ľudí, zvierat, prírodných javov.

Dialóg - rozprávanie o udalosti prostredníctvom vynechania slov opisu; priama a nepriama reč. Majú povedať samostatne a súvisle najmenej 8 viet o obrázku, precvičenej téme a viesť dialóg

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
VII РАЗРЕД**

Школски програм

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	седми РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик _____језик ¹	4	144
2.	Српски језик ²	3	108
3.	Страни језик	2	2
4.	Ликовна култура	1	36
5.	Музичка култура	1	36
6.	Историја	2	72
7.	Географија	2	72
8.	Физика	2	72
9.	Математика	4	144
10.	Биологија	2	72
11.	Хемија	72	72
12.	Техничко и информатичко образовање	2	72
13.	Физичко васпитање	2	72
УКУПНО: А		24-27*	936-1044*

Ред. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	Нед.	Год.
1.	Верска Настава/Грађанско васпитање ³	1	36
2.	Страни језик ⁴	2	72
3.	Физичко васпитање – изборни спорт	1	36
УКУПНО: Б		4	144
УКУПНО: А + Б		27-30*	972-1080*
Ред. број	Ц: ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Чувари природе	1	36
2.	Свакодневни живот у прошлости	1	36
3.	Цртање, сликање и вајање	1	36
4.	Хор и оркестар	1	36
5.	Информатика и рачунарство	1	36
6.	Матерњи језик са елементима националне културе	2	72
7.	Шах	1	36
8.	Домаћинство	1	36

Остали облици образовно васпитног рада у VII разреду		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1 - 2 дана	
3.	Екскурзија	1 - 3 дана	

Школски програм

СРПСКИ ЈЕЗИК

Оперативни задаци

- систематизација и проширивање знања о врстама речи и граматичким, категоријама променљивих речи о значењу и употреби падежа, о врстама глагола
- систематизација и проширивање знања реченичним члановима,
- напоредни односи међу реченичним члановима,
- појам синтагме и састав именичке синтагме,
- појам актива и пасива,
- систем независних предикатских реченица,
- напоредни односи међу независним предикатским реченицама у оквиру
- комуникативне реченице
- конгруенција,
- разликовање кратких акцената и реченични акценат,
- основни појмови о старословенском језику,
- осамостаљивање за анализу лирских, епских и драмских дела,
- усвајање књижевних и функционалних појмова према захтевима програма,
- излагање (експозиција), опис и приповедање,
- технички и сугестивни опис, техничко и сугестивно приповедање,
- рад на некњижевном тексту,
- информативно читање и упућивање ученика у читање „с оловком у руци” (подвлачење, обележавање, записивање).

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Књижевност/лирика	CJ.3.4.6 CJ.3.4.1 CJ.3.4.3 CJ.3.4.4 CJ.3.4.5 CJ.3.4.7 CJ.3.4.2	19	17	2
2.	Књижевност/епика	CJ.3.4.1 CJ.3.4.2 CJ.3.4.3 CJ.3.4.4 CJ.3.4.6 CJ.3.4.7	34	26	8
3.	Књижевност/драма	CJ.3.4.1 CJ.3.4.2 CJ.3.4.3 CJ.3.4.6 CJ.3.4.7	6	3	3

Школски програм

4.	Књижевност-научнопопуларни и информативни текстови	CJ.3.4.1 CJ.3.4.2 CJ.3.4.3	2	2	0
5.	Језик-граматика	CJ.3.3.1 CJ.3.3.2 CJ.3.3.5 CJ.3.3.6 CJ.3.3.4	36	24	12
6.	Језик-ортоепија	CJ.3.3.3	4	2	2
7.	Језик-правопис	CJ.3.2.5	7	2	5
8.	Језичка култура-усмено изражавање		10		10
9.	Језичка култура-писмено изражавање	CJ.3.2.1 CJ.3.3.7 CJ.3.3.8 CJ.3.2.2 CJ.3.2.4	22		22
10.	Историја језика	CJ.1.3.17 CJ.1.3.18	4	3	1
укупно:			144	69	75

СТРАНИ ЈЕЗИК-ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Оперативни задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора-ученик треба да:

- разуме краће дијалоге (до 15 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа
- разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих аутентичних текстова из свакодневног живота после 1-2 слушања (обавештења са разгласа на станици, аеродрому, у супермаркету или у школи)
- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.)
- разуме краће рекламе, радио и ТВ емисије о темама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста-ученик треба да:

- разуме краће текстове (до 200 речи), који садрже већи проценат познатих језичких елемената, интернационализама, структуралних и лексичких, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика

Школски програм

- разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, биоскопски програм, ред вожње, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом
- проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби, огласи, плакати, каталози)
- може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота
- разуме краће текстове у вези са градивом других предмета, ослањајући се на општи смисао текста и предходно стечена знања.

Усмено изражавање-ученик треба да:

- усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације
- поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о догађајима и активностима (познату радњу или ситуацију) у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре)
- препричава и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом као и на теме из других наставних предмета користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре)
- у неколико реченица изражава своја осећања, мишљење и ставове аргументујући их (допадање, недопадање, противљење, итд.), користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре)
- једноставним речима описује лица, догађаје, ситуације и предмете из окружења и упоређује их са другима из области свог интересовања као и из одређених садржаја других наставних предмета.

Интеракција-ученик треба да:

- у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама из домена њиховог интересовања, свакодневног живота и живота младих, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику)
- учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд)
- да одговори на ограничен број непосредних питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.
- Писмено изражавање
- Ученик треба да:
 - пише реченице и краће текстове (до 100 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем
 - записује кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао
 - користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, пише лична писма и сл.)
 - у кратким формалним писмима (обавештење професорима, суседима, тренеру) примењује облике обраћања, молбе, поздрава и захваљивања
- записује планове, задатке и друге захтеве који му се усмено саопштавају.

Медијација

У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да:

- усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи
- писмено преноси једноставне поруке и објашњења
- препричава садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције
- започиње краћи разговор о познатим темама., одржава континуитет и завршава га.

Доживљај и разумевање књижевног текста

- може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (цртежи, моделирање, глума)
- препознаје у тексту елементе културе земаља чији језик учи.

Знања о језику и стратегије учења-ученик треба да:

- препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом (на пример: препознаје и користи глаголске облике који изражавају садашњост, прошлост и будућност, употребљава прилоге и придеве)
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине (на пример: познаје и употребљава везнике за координацију)
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости)
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима
- уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи
- разуме значај употребе интернационализма
- примењује компезационе стратегије и то тако што:
 1. усмерава пажњу, пре свега, на оно што разуме;
 2. покушава да одгонетне значење на основу контекста и проверава питајући неког ко добро зна (друга, наставника, итд)
 3. обраћа пажњу на речи / изразе који се више пута понављају, као и на наслове и поднаслове у писаним текстовима
 4. обраћа пажњу на разне невербалне елементе (гестови, мимика, итд. у усменим текстовима; илустрације и други визуелни елементи у писменим текстовима)
 5. размишља да ли одређена реч коју не разуме личи на неку која постоји у матерњем језику тражи значење у речнику
 6. покушава да употреби познату реч приближног значења уместо непознате (нпр. аутомобил уместо возило)
 7. покушава да замени или допуни исказ или део исказа адекватним гестом / мимиком
 8. уз помоћ наставника континуирано ради на усвајању и примени општих стратегија учења (генерализација, индукција, дедукција, инференција и позитивни трансфер).

Садржаји програма

Теме и ситуације:

- Приватно-заједничке активности и интересовања у школи и ван ње (изласци, договори, преузимање одговорности у договореној ситуацији); договор и узајамно поштовање међу члановима породице као и према другим особама; изражавање обавезе, забране, недостатака; вршњачка комуникација и људска права (толеранција – интеркултурна, интернетичка и интеррасна)

Школски програм

- Јавно-развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (описивање времена, прогноза, загађивање/заштита човекове околине); традиција и обичаји у културама земаља чији се језик учи (карневал...); оброци (савети о хигијени у кухињи, развијање свести о правилној исхрани); стамбена насеља – како станујемо (предности живота у селу и у граду); споменици и знаменитости у великим градовима (у земљама чији се језик учи); знаменити људи и њихова дела (у земљама чији се језик учи)
- Образовно-тематске целине и повезаност садржаја са другим предметима; сналажење у раду с компјутером; употреба информација из медија и јачање медијске писмености; образовни систем у другим земљама

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Почетна тема – свет око себе, свакодневне радње у садашњости, тренутне радње		2	0	2
2.	Телевизија и вести – радња у пошлости, писање кратке вести		9	3	6
3.	Екологија – еколошке навике, тражење и нуђење помоћи, домаћинство		8	3	5
4.	Спорт – опис спорта и спортисте, путовања		10	2	8
5.	Интернет – сајбер свет, употреба интернета на веб страници		8	3	5
6.	Слава – опис славне особе – изглед и особине, писање биографије, креативна школа		7	3	4
7.	Школа – правила понашања код куће и у школи, живот у школи, траже и дају савете		9	2	7
8.	Будућност – планови за будућност, протести, кампање, бацање хране		6	2	4
9.	Филм и фикција – историја филма, филмски и књижевни жанрови, омиљени филм и књига		5	1	4
10.	Природне појаве – елементарне непогоде (поплаве)		1	0	1
11.	Уметност – уметници и уметничка дела, културно-уметнички догађај		7	3	4
укупно:			72	24	48

Школски програм

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљеви и задаци

Стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе ликовне културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе предмета ликовна култура буду у пуној мери реализовани развијању ученикове способности за:

- коришћење свих ликовних елемената
- ликовни стваралачки рад
- коришћење различитих материјала и медијума
- усвајање естетских критеријума за креативно мишљење
- доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине за препознавање савремених кретања у уметности свог и другог народа
- визуелну перцепцију и аперцепцију
- критичко мишљење
- оплемењивање животног радног простора
- активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине
- активно естетско унапређивање своје околине и очување природе и баштине завичаја и домовине
- неговање укупних људских достигнућа
- будућа занимања, професионалну оријентацију
- еманципацију личности ученика
- културу рада.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- прошире искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука;
- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора;
- се оспособе да повезују ликовни рад с литерарним сценским изразом, звуком и покретом – упознају вредности споменика културе и културну баштину у завичају.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Композиција и простор	Л.К.3.1.1 Л.К.3.1.2 Л.К.3.2.2 Л.К.3.2.3 Л.К.3.2.4 Л.К.3.3.1 Л.К.3.3.2	20	14	6

Школски програм

		Л.К.3.3.3 Л.К.3.3.4			
2.	Арабеска	Л.К.2.2.1 Л.К.3.2.2 Л.К.3.2.3 Л.К.3.3.1 Л.К.3.3.3	3	2	1
3.	Пропорције	Л.К.3.2.2 Л.К.3.2.4	5	3	2
4.	Фотографија	Л.К.3.1.1 Л.К.3.2.2 Л.К.2.2.1	4	2	2
5.	Покрет, игра, звук	Л.К.3.1.1 Л.К.3.2.4 Л.К.3.3.1 Л.К.3.3.2 Л.К.3.3.4	4	1	3
укупно:			36	22	14

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Оперативни задаци

Оперативни задаци су:

- певање и свирање, по слуху и из нотног текста; песме и теме из познатих композиција
- упознавање музике праисторије, античке епохе, средњег века, ренесансе, барока и класицизма кроз сагледавање друштвене функције музике, видова музицирања, карактеристичних жанрова, облика и инструмената епохе, као и најистакнутијих стваралачких личности
- утврђивање појмова из основа музичке писмености
- обрада мелодијског мола, обрада акорада на главним ступњевима, појам каденце
- обрада мешовитих тактова (7/8, 5/8 – на примерима народних песама)
- утврђивање и обрада појмова мелодија, ритам, метар, темпо, динамика, хармонија, полифонија, хомофонија, фактура.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Извођење музике певањем и свирањем са елементима музичке писмености	МК.1.3.2 МК.3.3.1 МК.1.1.2 МК.2.1.1 МК.3.1.2	14	10	4
2.	Музички инструменти и нова музичка дела	МК.1.2.3 МК.2.2.1 МК.3.1.3 МК.2.1.1	8	5	3

Школски програм

3.	Музичко стилска раздобља и нова музичка дела	МК.1.1.2 МК.2.1.2 МК.3.2.1	12	7	5
4.	Музичко стваралаштво	МК.1.4.4 МК.3.4.2	2	2	0
укупно:			36	22	14

ИСТОРИЈА

Оперативни задаци

- разумевање појма „нови век“ и основних одлика тог историјског периода;
- стицање знања о личностима које су обележиле период од краја 15. века до 1878. године у општој и националној историји;
- стицање знања о настанку и развоју модерне српске државе до 1878. године;
- упознавање културних и научних достигнућа у периоду новог века;
- упознавање културних и научних достигнућа Срба у периоду новог века;
- коришћење историјских карата за период новог века.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Успон Европе (Европа од краја 15. до краја 18. века)	ИС.1.1.1. ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС.2.1.1. ИС.2.1.3. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.3. ИС.3.2.5.	12	7	5

Школски програм

2.	Српски народ под страном влашћу од 16.до 18.века	ИС.1.1.5. ИС.1.1.7. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.1.2.7. ИС.2.1.1. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.5. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.3. ИС.3.2.4. ИС.3.2.5. ИС.3.2.6.	13	8	5
3.	Доба револуција (Европа и свет од краја 18.до 70-их година 19.века	ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.5. ИС.1.2.7. ИС.2.1.1. ИС.2.1.3. ИС.2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3.	17	10	7

Школски програм

		ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.4. ИС.3.2.5.			
4.	Нововековне српске државе Србија и Црна Гора	ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС.2.1.1. ИС.2.1.2. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.3. ИС.3.2.4. ИС.3.2.5. ИС.3.2.7.	23	13	10
5.	Српски народ под страном влашћу од краја 18.века до 70-их година 19.века	ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7. ИС.1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.1. ИС.1.2.2. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС.2.1.1.	7	3	4

Школски програм

		ИС.2.1.2. ИС.2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5. ИС.3.1.1. ИС.3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.3.1.5. ИС.3.1.6. ИС.3.2.1. ИС.3.2.3. ИС.3.2.4. ИС.3.2.5. ИС.3.2.7.			
		укупно:	72	41	31

ГЕОГРАФИЈА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- стекну знања о битним природногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава
- стекну знања о друштвеногеографским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава
- се оспособе за праћење и разумевање економских и друштвених активности и промена у савременом свету и њиховом доприносу општем развоју и напретку човечанства
- упознају регионалне разлике и комплементарност савременог света;
- разумеју проблеме у савременом свету (пренасељеност, неједнак привредни развој, недостатак хране, воде, енергије, минералних сировина, еколошки проблеми, болести, ратови и друго)
- развијају национални идентитет и упознају значај толеранције у мултиетничким, мултијезичким и мултикултуралним срединама у свету;
- упознају различите културе континената, њихових регија и држава и кроз то развијају општу културу
- развијају жељу и стичу потребу за даље образовање и самообразовање са циљем да се што успешније укључе у даље стручно оспособљавање
- кроз рад у настави географије проширују знања из картографије и оспособе се за самостално коришћење географске карте у стицању нових знања и у свакодневном животу

Школски програм

- оспособе за самостално коришћење географске литературе и различитог графичког и илустративног материјала у циљу лакшег савладавања наставног градива и оспособљавања за самостални рад.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	0	1
2.	Географска обележја Азије	ГЕ.1.4.2 ГЕ.2.4.2 ГЕ.2.1.2 ГЕ.3.4.3	23	14	9
3.	Географска обележја Африке	ГЕ.1.4.2 ГЕ.2.4.2 ГЕ.2.1.4 ГЕ.3.4.3	15	9	6
4.	Географска обележја Америке	ГЕ.1.4.2 ГЕ.2.4.2 ГЕ.2.1.4 ГЕ.3.4.3	21	14	7
5.	Аустралија и Океанија	ГЕ.1.4.2 ГЕ.2.4.2 ГЕ.2.1.4 ГЕ.3.4.3	5	3	2
6.	Поларне области	ГЕ.1.4.2 ГЕ.2.4.2 ГЕ.2.1.4 ГЕ.3.4.3	3	2	1
7.	Свет као целина	ГЕ.1.3.1 ГЕ.2.3.1 ГЕ.3.3.1	3	2	1
8.	Годишња систематизација		1	0	1
укупно:			72	44	28

МАТЕМАТИКА

Оперативни задаци

Ученике треба оспособити да:

- схвате појам квадрата рационалног броја и квадратног корена;
- умеју да одреде приближну вредност броја \sqrt{a} ($a \in \mathbb{Q}$ $a > 0$);
- упознају скуп реалних бројева као унију скупа рационалних и скупа ирационалних бројева;
- упознају појам степена и операције са степенима (изложилац степена природан број);

Школски програм

- умеју да изводе основне рачунске операције са мононимима и полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза (назначене у програму);
- упознају правоугли координатни систем и његову примену;
- добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практичне примене;
- знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих изучаваних геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао;
- познају најважнија својства многоугла и круга;
- умеју да врше приближну конструкцију ма којег правилног многоугла и геометријску конструкцију појединих правилних многоуглова (са 6, 8 и 12 страница);
- знају најважније обрасце у вези са многоуглом и кругом и да их могу применити у одговарајућим задацима;
- схвате појам размере дужи и својства пропорције;
- схвате појам сличности троуглова и умеју да је примене у једноставнијим случајевима;
- могу да преведу на математички језик и реше једноставније текстуалне задатке;
- користе елементе дедуктивног закључивања (изводе једноставније доказе у оквиру изучаваних садржаја).

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Реални бројеви	МА.3.1.1 МА.3.1.3 МА.3.2.2 МА.3.4.2	16	7	9
2.	Питагорина теорема	МА.3.3.2 МА.3.2.2	16	5	11
3.	Рационални алгебарски изрази	МА.3.2.3 МА.3.2.2	46	16	30
4.	Многоугао	МА.3.3.2	13	6	7
5.	Зависне величине и графици	МА.3.5.1 МА.3.5.2 МА.3.5.3 МА.3.5.4 МА.3.2.4	20	8	12
6.	Круг	МА.3.3.3	15	6	9
7.	Сличност	МА.3.3.6	10	3	7
8.	Писмени задаци		8	0	0
укупно:			144	53	83

Школски програм

ФИЗИКА

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу од оних које су дефинисане интензитетом, правцем и смером (време, маса, температура, рад, брзина, убрзање, сила...)
- користи, на нивоу примене, основне законе механике - Њутнове законе
- стекне појам о гравитацији и разликује силу теже од тежине тела (безтежинско стање)
- упозна силу трења
- разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи
- трансформацију енергије у рад и обрнуто
- на нивоу примене користи законе одржања (масе, енергије)
- прави разлику између температуре и топлоте
- уме да рукује мерним инструментима
- користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Сила и кретање	ФИ.1.7.1 ФИ.2.2.1 ФИ. 3.2.1 ФИ.1.7.2 ФИ.2.2.2 ФИ.3.4.1 ФИ.2.4.1 ФИ.3.7.1 ФИ.2.4.3 ФИ.3.7.2 ФИ.2.1.4 ФИ.2.6.1 ФИ.2.6.2 ФИ.2.6.3 ФИ.2.7.1 ФИ.2.7.2 ФИ.2.7.3	25	9	16
2.	Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења	ФИ.2.2.1 ФИ.2.1.2 ФИ.2.4.3 ФИ.3.4.1 ФИ.1.7.1	12	4	8

Школски програм

		ФИ.2.6.1 ФИ.3.7.1 ФИ.1.7.2 ФИ.2.6.2 ФИ.3.7.2 ФИ.2.6.3 ФИ.2.7.1 ФИ.2.7.2 ФИ.2.7.3			
3.	Равнотежа тела	ФИ.1.7.1 ФИ.2.1.1 ФИ.3.1.1 ФИ.1.7.2 ФИ.2.1.2 ФИ.3.1.2 ФИ.2.1.3 ФИ.3.4.1 ФИ.2.4.3 ФИ.3.7.1 ФИ.2.6.1 ФИ.3.7.2 ФИ.2.6.2 ФИ.2.6.3 ФИ.2.7.1 ФИ.2.7.2 ФИ.2.7.3	11	4	7
4.	Механички рад и енергија. Снага	ФИ.2.4.1 ФИ.3.5.1 ФИ.1.7.1 ФИ.2.4.3 ФИ.3.7.1 ФИ.1.7.2 ФИ.2.6.1 ФИ.3.7.2 ФИ.2.6.2 ФИ.2.6.3 ФИ.2.5.1 ФИ.2.5.3 ФИ.2.7.1 ФИ.2.7.2	15	5	9
5.	Топлотне појаве	ФИ.1.4.1 ФИ.2.5.4 ФИ.3.5.2 ФИ.1.4.2 ФИ.2.6.3 ФИ.3.7.1 ФИ.1.4.3	9	3	6

Школски програм

		ФИ.2.4.3 ФИ.3.7.2 ФИ.1.4.6 ФИ.2.5.5 ФИ.1.5.1 ФИ.2.6.1 ФИ.1.7.2 ФИ.2.6.2 ФИ.1.7.1 ФИ.2.7.1 ФИ.1.5.2 ФИ.2.7.2 ФИ.2.7.3			
		укупно:	72	27	45

БИОЛОГИЈА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- науче основне податке о развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас
- стекну знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организам као целину
- упознају основну грађу и улогу коже
- упознају облик и грађу костију и мишића
- упознају грађу и функцију нервног система и чула
- упознају грађу и функцију жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом
- упознају грађу и функцију система органа за варење
- упознају грађу и функцију система органа за дисање
- упознају грађу и функцију система органа за циркулацију
- упознају грађу и функцију система органа за излучивање и њихов значај за промет материја
- упознају грађу и функцију система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол
- упознају најчешћа обољења и повреде органских система човека
- науче основна правила пружања прве помоћи
- развијају неопходне хигијенске навике
- схвате значај здравствене културе и репродуктивног здравља
- схвате значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања.

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Порекло и развој људске врсте	БИ.1.3.8 БИ.2.3.5 БИ.3.3.6	4	3	1
1.	Грађа човечијег тела	БИ.1.2.2 БИ.1.2.6 БИ.1.3.4 БИ.1.3.7 БИ.2.2.8 БИ.3.2.7 БИ.3.3.1 БИ.3.3.3	59	34	25
2.	Репродуктивно здравље	БИ.1.5.10 БИ.1.5.11 БИ.1.5.12 БИ.1.5.13 БИ.2.5.5 БИ.3.5.7 БИ.3.5.8	9	5	4
укупно:			72	42	30

ХЕМИЈА

Оперативни задаци

I Хемија и њен значај: ученик треба да:

- разуме шта је предмет изучавања хемије и како се у хемији долази до сазнања (научни метод);
- схвати да је хемија једна од природних наука која објашњава промене у природи;
- оспособи се за коришћење уџбеника и радне свеске;
- овлада основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи како би самостално изводио једноставне експерименте;
- организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад.

II Основни хемијски појмови: ученик треба да:

- разуме разлику између суптанце и физичког тела, супстанце и физичког поља (разликује примере од непримера);
- разуме разлику између физичких и хемијских својстава супстанце;
- разуме разлику између физичке и хемијске промене супстанце;
- препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу
- зна шта су чисте супстанце;
- разуме разлику између елемената и једињења;

Школски програм

- препознаје примере елемената и једињења у свакодневном окружењу;
- разуме разлику између чистих супстанци и смеша;
- препознаје примере смеша у свакодневном окружењу;
- уме да изабере и примени поступак за раздвајање састојака смеше на основу физичких својстава супстанци у смеши.

III Структура супстанце

Атом и структура атома-ученик треба да:

- зна да је атом најмања честица хемијског елемента;
- разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола;
- зна структуру атома, да нуклеони (протони и неутрони) чине језгро, а електрони образују електронски омотач;
- зна односе маса протона, неутрона и електрона;
- зна релативна наелектрисања протона, неутрона и електрона;
- зна да се електрони у атому разликују по енергији (енергетски нивои);
- разуме како су својства елемента и његов положај у периодном систему условљени атомским бројем (број протона), односно бројем и распоредом електрона у омотачу;
- разуме да је маса атома мала и да се из практичних разлога уместо стварне масе атома користи релативна атомска маса;
- зна шта је атомска јединица масе и да је повеже са појмом релативна атомска маса;
- уме да користи податке дате у табlici периода система елемената.

Атоми, молекули, јони-ученик треба да:

- разуме да су основне честице које изграђују супстанце атоми, молекули и јони;
- зна шта је јонска и ковалентна веза;
- разуме како од атома настају јони, како од атома настају молекули, односно разуме разлику између атома, јона и молекула;
- разуме сличности и разлике између атома и јона у броју и врсти субатомских честица;
- разуме значај валентних електрона и промене на последњем енергетском нивоу при стварању хемијске везе;
- зна шта је валенца елемента и уме да на основу формуле одреди валенцу елемената и обрнуто;
- разуме да је стварна маса молекула мала и уме да на основу хемијске формуле израчуна релативну молекулску масу;
- разуме да хемијска формула једињења са јонском везом представља најмањи бројчани однос јона у јонској кристалној решетци;
- зна да се у хемији користе електронске, структурне и молекулске формуле и разуме њихово значење;
- разуме да својства хемијских једињења зависе од типа хемијске везе;
- разуме разлику између атомске, јонске и молекулске кристалне решетке.

IV Хомогене смеше – раствори: ученик треба да:

- разуме појам раствора и растворљивости;
- разуме начин изражавања квантитативног састава раствора као незасићен, засићен и презасићен раствор;
- разуме изражавање квантитативног састава раствора преко процентне концентрације;
- уме да израчуна процентну концентрацију раствора;
- уме да направи раствор одређене процентне концентрације;

Школски програм

- разликује воду као једињење (чиста супстанца) од примера вода у природи које су смеше (изворска, морска, речна, језерска, подземна, минерална вода, атмосферска и отпадна вода);
- разуме да је вода растварач за супстанце са јонском и поларном ковалентном везом и зна значај воде за живот;
- зна да је вода за пиће драгоцене и да је чува од загађења.

V Хемијске реакције и израчунавања: ученик треба да:

- зна да се хемијским симболима и формулама представљају супстанце, а једначинама хемијске промене (реакције);
- разуме квалитативно и квантитативно значење симбола, формула и једначина хемијских реакција;
- примењује знање о Закону одржања масе при писању једначина хемијских реакција;
- разуме Закон сталних масених односа;
- разликује два најопштија типа хемијских промена: реакције анализе и синтезе;
- разликује појам масе од појма количине супстанце као и њихове основне јединице;
- разуме однос масе и количине супстанце;
- зна на основу формуле да израчуна моларну масу супстанце;
- зна да хемијским једначинама прикаже једноставне хемијске реакције;
- зна да на основу хемијске једначине објасни Закон о одржању масе;
- изводи једноставна израчунавања на основу једначине хемијске реакције-стехиометријска израчунавања која не обухватају број честица;
- зна да су све промене супстанци праћене променом енергије.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Хемија и њен значај	ХЕ.1.1.8 ХЕ.1.1.9 ХЕ.1.1.10 ХЕ.1.5.1 ХЕ.2.6.1 ХЕ.2.6.2 ХЕ.2.6.3	3	1	2
2.	Основни хемијски појмови	ХЕ.1.1.1 ХЕ.1.1.3 ХЕ.1.1.9 ХЕ.1.1.10 ХЕ.1.1.11 ХЕ.1.1.12 ХЕ.1.5.1 ХЕ.2.1.2 ХЕ.3.1.7 ХЕ.3.1.8	14	6	8
3.	Структура супстанце	ХЕ.1.1.6 ХЕ.1.5.1 ХЕ.2.1.8 ХЕ.3.1.1	29	14	15

Школски програм

		XE.3.1.2 XE.3.1.3 XE.3.1.4 XE.3.1.5 XE.3.2.1			
4.	Хомогене смеше раствори	XE.1.5.1 XE.2.1.7 XE.2.1.10 XE.3.1.5 XE.3.1.8 XE.3.1.9	9	4	5
5.	Хемијске реакције израчунавања	XE.1.1.6 XE.1.5.1 XE.2.2.2 XE.3.1.5 XE.3.1.8 XE.3.1.9 XE.3.1.3	17	7	10
укупно:			72	32	40

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- комуницирају на језику технике (користе стручну терминологију и израђују технички цртеж-основним прибором и рачунаром)
- користе рачунар у прикупљању информација као и у њиховој обради и презентацији
- служе мерним инструментима за мерење дужине, углава, масе, силе;
- на основу физичких, хемијских и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал (метал, легуру, неметал и погонски материјал) за модел или употребно средство
- препознају елементе (компоненте) из области машинства и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе или употребне предмете)
- примењују одговарајуће поступке обраде материјала кроз алгоритам
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија
- правилно употребљавају стандардни прибор, алат и машине при обликовању елемената за моделе и употребна средства
- одређују адекватне везе између елемената (завртањ, закивак, ...)
- препознају природне ресурсе, њихову ограниченост у коришћењу
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском претварачу
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе)
- одаберу једноставнији програм за управљање рачунаром
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду
- знају мере заштите и потребе за обнову и унапређивање животног окружења

Школски програм

- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања и знања, правилно одаберу своју будућу професију.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод у машинску технику		2	2	0
2.	Техничко цртање у машинству		8	2	6
3.	Информатичке технологије		14	5	9
4.	Материјали		2	2	0
5.	Мерење и контрола		2	2	0
6.	Технологија обраде материјала		4	3	1
7.	Машине и механизми		16	12	4
8.	Роботика		2	1	1
9.	Енергетика		6	6	0
10.	Конструкторско моделовање - модули		16	0	16
укупно:			72	35	37

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Атлетика	3.1.3. 3.1.5.	22	5	17
2.	Спортска гимнастика	3.1.6. 3.1.14.	22	7	15
3.	Спортске игре - одбојка	3.1.1. 3.1.2.	22	8	14
4.	Ритмичка гимнастика	3.1.1. 3.1.2.	3	2	1
5.	Плес	3.1.17.	3	2	1
укупно:			72	24	48

**ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ
ПРЕДМЕТИ
VII РАЗРЕД**

Школски програм

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- разумевање значења кључних појмова који се односе на грађанина, државу и власт;
- схватање историјског развоја грађанских права и слобода;
- упознавање са карактеристикама одговорног и активног грађанина;
- разумевање места и улоге детета као грађанина у друштву;
- разумевање односа између грађанских права, појединаца и општег добра;
- упознавање са начином развијања грађанске одговорности;
- разумевање волонтерског покрета и значаја волонтерских акција;
- подстицање ученика да се ангажују у различитим иницијативама и акцијама;
- разумевање значаја иницијативе за постизање промена у друштвеној заједници;
- разумевање неопходности постојања власти;
- упознавање са концептом ограничене власти;
- упознавање са институцијом Бачког парламента.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		2	1	1
2.	Бачки парламент и иницијатива		5	5	0
3.	Грађанин		19	19	0
4.	Држава и власт		7	7	0
5.	Завршни део		3	0	3
укупно:			36	32	4

ВЕРСКА НАСТАВА

Православни катихизис-веронаука

Циљ наставе Православног катихизиса (вероунауке) у седмом разреду је да се код ученика изгради свест о томе да је носилац постојања природе личност; да је личност израз заједнице слободe с другом личношћу и да је Црква у својој литургијској пројави икона начина постојања Св.Тројице, односно постојања човека као личности- као иконе Божије. Треба указати ученицима на то да се Св.Тројица пројављује преко људи и њихових служби које они пројављују у односу један према другом. Овим се показује да је човек икона Божија и да се Бог не среће другачије осим преко човека у литургијском догађају.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

Школски програм

- запазе да природа не постоји без личности;
- науче да личност у Богу претходи природи у онтолошком смислу;
- уоче да у стварном свету људска природа претходи човеку као личности у онтолошком смислу;
- запазе да се код створених бића, тј. код људи слобода може изразити и као негација, што није случај у Богу;
- запазе да је слобода Божија онтолошка, тј. да се изражава само као љубав према другој личности;
- запазе разлику између иконографског приказивања Св. Тројице у православној и римокатоличкој традицији.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	0	1
2.	Света Тројица- Тријадологија		7	5	2
3.	Љубав		9	5	4
4.	Антропологија		8	3	5
5.	Практично исповедање вере		11	5	6
укупно:			36	18	18

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН)

Циљ наставе исламски вјеронаук у седмом разреду јесте да ученике упозна са основним постулатима (темељним дужностима) вјере ислама, те да ученике упозна са важношћу и садржајем намаза (молитве) и његовом улогом у животу сваког појединца и заједнице у цјелини.

То значи да дјеца на начин примјерен њиховом узрасту упознају властиту вјеру у њеној духовној, моралној, социјалној, мисионарској и другим димензијама.

Излагање вјерског виђења и постојања света обавља се у отвореном и толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама.

Начин приступа је исламско виђење које обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и вјерско образовање.

Задаци наставе исламске вјеронауке (илмудин)

- познавање основних принципа вјере ислама;
- познавање вриједности молитве;
- познавање саставних дијелова молитве;
- упознавање међусобних права и дужности појединца и заједнице;
- развијање свијести о Богу као Створитељу и однос према људима као најсавршенијим божјим створењима;

Школски програм

- развијање способности (на начин примјерен узрасту ученика) за постављање питања о цјелини и најдубљем смислу постојања човјека и свијета, о људској слободи, животу у заједници, смрти, односу с природом која нас окружује, као и за размишљање о тим питањима у свијетлу вјере ислама;
- развијање способности за одговорно обликовање заједничког живота са другима, за налажење равнотеже између властите личности и заједнице, за остваривање сусрета са свијетом (са људима различитих култура, религија, погледа на свијет, с друштвом, природом) и с Богом, у изграђивање увјерења да је човеков живот на овом свијету само припрема за вјечност, да су сви створени да буду судионици вјечног живота, да се из те перспективе, код ученика развија способност разумијевања, преиспитивања и вриједновања Завод за унапређивање образовања и васпитања властитог односа према другом човјеку као божјем створењу и изгради спремност за покајање.

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

Циљ и задаци

Циљ наставе вјеронаука је упознавање властите Цркве кроз привлачне ликове повијести. И ова доб је вријеме идеала, али и критичности. Стога је врховни идеал: слобода. Но слобода није напросто избор између добра и зла, него ослобођење и способност чинити добро. За нас кршћане су свети ти ликови који су били заправо слободни до те мјере да су оставили тако дубок траг те се у остварење слободе можемо на њиховим примјерима потакнути на изградњу. Седми разред, ради својег критичког менталитета, је прикладан да се о повијести, па и о негативностима слободно разговара. Јединице су тако изабране да слиједи ритам и теолошке мисли и одгојног циља - слободе.

Дакле, *мисао водиља* наставе вјеронаука седмог разреда основне школе је љубав према Цркви остварена преко конкретних повијесних особа на чијим се примјерима може градити и властити пут и полако одабирати звање у којем се очекује да ће човјек моћи остварити највише.

Задаци наставе вјеронаука у седмом разреду основне школе је тражење идеала у Библији и привикавање на живот с другима и другачијима, али у свијести да и њега - ученика Бог радо има као јединственога и с њиме план јер сада почиње фаза не само одгоја, него и самоодгоја, па мора на план Божји одговорити.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА Пут у слободу Велики ликови цркве (Ход кроз повијест цркве)

УВОД

Упознавање ученика са садржајима програма католичког вјеронаука за седми разред.

АПОСТОЛСКО ВРИЈЕМЕ

Ступови Цркве, апостоли Петар и Павао (Чврсто ћу настојати око своје вјере)

Апостолски оци: Поликарп, Игнације (Бит ћу вјеран предаји апостола)

Свједочанство у животу и смрти (Ловро и Цецилија) - (Поносан сам на ученике)

Црквени оци (Атанасије и Иренеј) - (Проучават ћу вјеру)

Свједоци еванђеоских савјета (Антун и Бенедикт) - (Настојат ћу да ни у раду не заборавим на молитву)

Црквени научитељи (Амброзије, Аугустин, Гргур Велики) - (Слиједим упутства Цркве)

Понављање

ЕВАНГЕЛИЗАЦИЈА НАРОДА

Нове младице на стаблу Цркве (Радостан сам што смо постали Божји народ)

Кршћанска Европа (Карло Велики) - (И у друштвеном животу сам Божји слуга)

Источна Црква (Патријарх Игнације) - (Поштујем и чланове друге Цркве)

Ширитељи западне културе (Клуни, Гргур VII, Иноћент III) - (Култура и вјера иду заједно)

Борбе за Крстову домовину (Буилон, Готфрид) - (Поштујем кршћанске вредноте)

Школски програм

Насљедници Исусова сиромаштва (Желим бити једноставан)

Свјетлост у тами (Катарина Сијенска, Бригита, Иван Капистран) - (Вјерујем да ми је животни пут у Божјим рукама)

Знаност као пут к Богу (Тома, Бонавентура, Алберт Велики) - (Вјерујем да права знаност води к Богу)

Понављање

Понављање и систематизација

Закључивање оцјена

ИЗБОРНИ СТРАНИ ЈЕЗИК-РУСКИ ЈЕЗИК

Ученици треба да разумеју и користе:

- 1. Обележја сугласничког и самогласничког система руског језика:** изговор гласова који се бележе словима *ж, ш, ч, џ, л*; писање самогласничких слова после сугласника *к, г, х, ж, ш, ч, џ*; изговор и бележење парних тврдих и меких, звучних и безвучних сугласника
- 2. Слагање субјекта** (именица, заменица) и сложеног глаголског предиката: *Олег начинает рисовать. Я умею играть на гитаре.* (рецептивно и продуктивно)
- 3. Основни појмови о употреби глаголског вида:** *Мальчик всю ночь читал книгу, и наконец ее прочитал.* (рецептивно)
- 4. Употреба облика простог и сложеног будућег времена:** *Я напишу тебе. Что ты сегодня будешь делать?* (рецептивно)
- 5. Употреба садашњег и прошлог времена** глагола *петь, пить, мыть*, у функцији предиката: *Аня прекрасно поет. Миша пил сок. Ты моешь руки перед едой?* (рецептивно и продуктивно)
- 6. Слагање броја и именице:** *один дом, два (три, четыре) дома, пять домов; одна партa, две (три, четыре) парты, пять парт; один год, два (три, четыре) года, пять лет* (рецептивно).
- 7. Исказивање посесивности:** *мой (твой, наш, ваш) дом, моя (твоя, наша, ваша) мама* (рецептивно и продуктивно); *тетрадь Ани, мамина блузка* (рецептивно); *его (ее, их) дом* (рецептивно).
- 8. Исказивање временских односа:** *Который час? Ровно час; пять минут второго; половина второго; без пяти два.* (рецептивно).
- 9. Исказивање допадања и недопадања:** *я люблю... я не люблю...; мне нравится... мне не нравится...* (рецептивно).
- 10. Исказивање просторних односа:** *на столе, над столом, под столом, за столом.* (рецептивно).
- 11. Конструкције са основним глаголима кретања:** *Я иду домой. Вова каждый день ходит в школу. Мы едем на машине за город. Мы часто ездим на море.* (рецептивно)

ИЗБОРНИ СТРАНИ ЈЕЗИК-ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Ученици треба да разумеју и користе:

5 Напомена: Дате категорије, углавном преузете из семантичких граматика конципираних за ученике француског као страног језика, намењене су ауторима уџбеника и наставницима и није потребно да их ученици знају; саветује се, стога, што мања употреба лингвистичких термина у наставним материјалима и у процесу наставе. Објашњења треба давати у што једноставнијој, по могућности схематизованој форми.

1. Презентативе и њихове допуне: *c'est/ce sont/ce n'est pas/ce ne sont pas; voici/voilà; il y a/il n'y a pas (de/d')*

C'est mon professeur. Ce sont nos amis. C'est la ferme de mes grands-parents. Ce sont leurs poules. Ce ne sont pas leurs vaches. Voici Paul, notre cousin de Paris. Voilà nos animaux de compagnie. Il y a cinq chats, mais il n'y a pas de souris!

2. Средства за наглашавање реченичних делова *c'est ... qui* и *c'est... que*: *C'est Pierre qui va le faire; c'est toi que j'aime.*

3. Средства која указују на лице:

а) наглашене личне заменице после предлога: *On peut aller chez moi; Je peux m'asseoir à côté de vous? Je n'ai jamais été chez eux;*

б) наглашене личне заменице после позитивног императива: *Regarde-moi! Ouvre-lui! Téléphonez-leur!*

4. Актуализаторе именице:

а) вредности одређеног члан - генерализација: *Les enfants aiment les jeux de société;* спецификација: *Le frère de Mia aime jouer au Scrabble;*

б) изостављање члана: натписи (*Pâtisserie*), врсте производа (*Chocolat, Savon de Marseille*), спискови (*lait, beurre, baguette, jambon, fromage blanc*); испред именици у позицији атрибута: *Elle est médecin; Il est boulanger;*

в) демонстративе (заменице): *celui-ci/là; celle-ci/là* (као одговор на питање *Lequel? / Laquelle?*); *Cette moto? C'est celle de mon grand frère;*

г) посесиве (заменице): *le mien/la mienne; le tien/la tienne; le sien/la sienne;*

д) квантификаторе *un peu de / beaucoup de; pas assez de / assez de / trop de.*

5. Модалитете реченице:

а) негацију (инфинитива): *Ne pas ouvrir les fenêtres; Ne pas se pencher;*

б) интерогацију : упитну морфему *n'est-ce pas?* инверзију (рецептивно): *Avez-vous compris? Voulez-vous essayer?*

6. Парцијално директно и индиректно питање: *Quand est-ce qu'on part? Il demande quand on part; Où sont mes affaires? Elle demande où sont ses affaires.* (Симултаност радњи).

7. Средства за исказивање просторних односа:

а) прилошки и други изрази: *par terre, au milieu, au centre, dehors, dedans;*

б) прилошке заменице *en* и *y*: *Tu vas à Nice? Non, j'en viens. Tu vas souvent à la campagne? J'y vais chaque été.*

8. Квалификацију:

а) место придева *petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais;*

б) промена значења неких придева у зависности од места: *Un grand homme / un homme grand; un brave homme / un homme brave.*

9. Средства за исказивање временских односа:*arrivés ilya trois jours*

Школски програм

) исказивање симултаности и будућности у прошлости: *Ce jour-là il est venu me dire qu'il partait; il m'a dit qu'il allait déménager; il a promis qu'il nous écrirait.*

10. индикатив (утврђивање гадива из шестог разреда): презент, сложени перфект, имперфект, футур први индикатива, као и перифрастичне конструкције: блиски футур, прогресивни презент, блиска прошлост;

- *il faut que, je veux que, j'aimerais que* праћени презентом субјунктива глагола прве групе (*Il faut que tu racontes ça à ton frère*), као и рецептивно: *Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/ que tu écrives;*

- презент кондиционала : *Si mes parents me laissaient partir, je viendrais avec toi!*

- императив (рецептивно): *aie un peu de patience, n'ayez pas peur;*

- рецептивно (ради разумевања прича и бајки): облици простог перфекта (треће лице једине и треће лице множине).

11. Средства за исказивање погодбе: *Si tu as le temps, viens à la maison; On ira voir le match si tu finis tes devoirs*

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ-ИЗАБРАНИ СПОРТ

Садржај програма-одбојка

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Савладавање елемената технике		8	2	6
2.	Основна правила игре		2	1	1
3.	Колективна игра		10	2	8
4.	Игра са применом правила		10	2	8
5.	Такмичења		6	1	5
укупно:			36	8	28

Садржај програма-кошарка

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Савладавање елемената технике		8	2	6
2.	Основна правила игре		2	1	1
3.	Колективна игра		10	2	8

Школски програм

4.	Игра са применом правила		10	2	8
5.	Такмичења		6	1	5
укупно:			36	8	28

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
VII РАЗРЕД

Школски програм

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Оперативни задаци

Ученици треба да се:

- оспособе за примену рачунара у области информација и комуникација;
- упознају са опасностима на Интернету и начинима заштите од њих;
- упознају са основама програма за снимање и обраду звука;
- упознају са основама програма за снимање и обраду видео записа;
- оспособе за израду мултимедијалних презентација;
- оспособе за писање једноставних програма;
- упознају са основама програма за цртање и графички дизајн;
- упознају са образовним софтвером.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Интернет		6	5	1
2.	Обрада звука		4	2	2
3.	Обрада видео записа		6	4	2
4.	Цртање и графички дизајн		10	5	5
5.	Израда презентација		10	4	6
укупно:			36	20	16

ХОР И ОРКЕСТАР

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају по слуху и из нотног текста песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске);
- упознају основне појмове из музичке писмености;
- упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору;
- развијају стваралачке способности.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Певање		12	6	6

Школски програм

2.	Свирање		20	10	10
3.	Музичко стваралаштво		4	2	2
укупно:			36	18	18

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука, фотографију и перформанс
- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора
- се оспособе да повезују ликовни рад с литерарним сценским изразом, звуком и покретом
- упознају вредности споменика културе и своју културну баштину.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Цртање		12	6	6
2.	Сликање		12	6	6
3.	Вајање		12	6	6
укупно:			36	18	18

ДОМАЋИНСТВО

Циљ и задаци

Циљ наставе изборног предмета домаћинство јесте да ученици стекну нова знања о улози породице у формирању културе понашања, становања, исхране, одевања и рада, као и да интегришу и унапреде претходно стечена знања и вештине, усвоје вредности и формирају навике у вези с важним активностима у свакодневном животу.

Задаци наставе домаћинства јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе домаћинства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе домаћинства буду у пуној мери реализовани
- развијање свести о томе да култура становања, одевања, исхране и понашања која се стиче у породици доживотно утиче на културне потребе, навике и понашања ученика

развијање вештина, ставова и навика одржавања одевних предмета и обуће, домаћинства и околине
- развијање способности правилног и безбедног коришћења различитих средстава, оруђа и материјала у домаћинству

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- зна шта се подразумева под појмом домаћинство
- зна значење појма породица;
- зна значење појма култура
- разуме улогу породице у формирању културних потреба као и формирању навика и интересовања које имају суштинску улогу у развоју културних потреба, креативног понашања и самоактуализације
- разуме односе породице и друштва кроз односе "ми" и "други"
- разуме фазе породичног живота, односе у породици и потребе савремене породице.

Садржаји:

Појам домаћинства. Појмови: култура (понашања, становања, исхране, одевања итд), културне потребе, навике и интересовања (1. језичко изражавање и комуникација; 2. сазнавање и ширење видокруга; 3. естетске потребе у свакодневном животу; 4. естетске уметничке потребе за доживљајем и за стваралачким изражавањем), уметност (ликовне, примењене, музичке, драмске) и други сродни појмови.

Савремено домаћинство и његова правилна организација.

Савремена породица, односи у породици и њихово усклађивање.

Услови за формирање здраве породице и фазе развоја.

КУЛТУРА СТАНОВАЊА

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- развије способност разумевања односа између културних потреба, навика и интересовања и културе становања којом се поред функционалних испољавају и естетске потребе у свакодневном животу (кроз архитектуру објеката за становање, дизајн намештаја и покућства, уметничке предмете у домаћинству: слике, фотографије, занатске предмете итд.)

Садржаји:

Појмови везани за културу становања: архитектура, пејзажна архитектура, грађевинарство, дизајн (ентеријера, намештаја, индустријски дизајн), индустрија (намештаја, покућства: беле технике, тепиха, расвете итд), занати (столарски, браварски, кујунцијски, ћилимарски, корпарски итд), примењене уметности (примењено сликарство и вајарство, конзервација и рестаурација итд)

КУЛТУРА ОДЕВАЊА

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- развије способност разумевања односа између културних потреба, навика и интересовања и културе одевања којом се поред функционалних испољавају и естетске потребе у свакодневном животу (кроз дизајн одевних предмета, модну индустрију итд)
- разуме функционалну и естетску улогу одеће и обуће
- разуме сличности и разлике између традиционалног (ношња) и савременог одевања
- зна разлике у својствима између природних и вештачких материјала

Школски програм

- оспособи се да према својствима материјала бира одговарајући материјал у складу са наменом одеће и обуће

- оспособи се за одговарајући избор средстава за одржавање одеће и обуће и њихово правилно коришћење.

Садржаји:

Појмови везани за културу одевања: индустрија и занатство одевних предмета, примењена уметност (сценски костим, савремено одевање, дизајн текстила, дизајн накита, јувелирски занат, народна радиност

МАТЕРЊИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

РУСИНСКИ ЈЕЗИК

Циљ настави руског језика з елементима националне културе то здобување основне писмености и комуникације на руском језику (бешеда и писмо). Тиж так, циљ и же би школяр здобул основни спознаня о народне и уметничке књижевности написане на руском језику и дајних обичајох зоз руске традиције.

Задатки настави руског језика з елементима националне културе то:

- розвиване комуникативних способности школяра прејг бешеди, слуханя, приповеданя, описованя;
- обачоване и хасноване розликох у писаню међи руским језиком и језиком окружења;
- здобување основне представи о Руснацох, њх историје, обичајох и сучасним културним живоче прејг литературе и фолклора.

ЗМИСТИ ПРОГРАМА

КУЛТУРА УСНОГО И ПИСАНОГО ВИСЛОВЇОВАЊА

РОБОТА НА КЊИЖОВНИМ ТЕКСТУ

ЕЛЕМЕНТИ НАЦИОНАЛНЕЈ КУЛТУРИ

ЛЕКТИРА

ГРАМАТИКА И ПРАВОПИС

МАТЕРЊИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

СЛОВАЧКИ ЈЕЗИК

Циљом vyučovania slovenského jazyka s prvkami národnej kultúry je uschnpniť ťiakov pre konverzáciu v slovenskej reči, vypestovať v maximálne možnej miere kultúru ústneho vyjadrovania, vyvinúť schopnosti a spôsobilosti ťitania a písania v slovenskej reči. Dávať dôraz na komunikačnú funkciu jazyka. Sprostredkovať deťom základné pravidlá slovenského jazyka, ktoré im umoťnia ťo efektívnejšiu slovnú a písomnú komunikáciu v slovenčine. Pestovať ťitateteľské návyky, predovšetkým smerom k slovenskému tlačenému slovu vo Vojvodine

Úlohy vyučovania slovenského jazyka s prvkami národnej kultúry sú:

- naučiť ťiakov správne vyslovovať hlásky, slabiky a vety,
- nacvičovať u ťiakov techniku hlasného a tichého ťitania s porozumením,
- obohacovať aktívnu slovnú zásobu ťiakov,
- rozvíjať u ťiakov jazykový cit a učiť ich ústne a písomne sa vyjadrovat

ЈАЗЫК (граматика а правопис) Писане *i/y, í/ý* во внúтри слова а в концоцкách. Zvykat ťiakov správne pouťivat pády podstatných mien а инých оhybných slov s osobitným dôrazom на pravopis.

**ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
VIII РАЗРЕД**

Школски програм

НАСТАВНИ ПЛАН ЗА VIII РАЗРЕД

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	седми РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик _____језик ¹	4	136
2.	Српски језик ²	3	68
3.	Страни језик	2	68
4.	Ликовна култура	1	34
5.	Музичка култура	1	34
6.	Историја	2	68
7.	Географија	2	68
8.	Физика	2	68
9.	Математика	4	136
10.	Биологија	2	68
11.	Хемија	-	-
12.	Техничко и информатичко образовање	2	8
13.	Физичко васпитање	2	68
УКУПНО: А		26-28*	884-952*

Ред. број	Б. ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Верска Настава/Грађанско васпитање ³	1	34
2.	Страни језик ⁴	2	68
3.	Физичко васпитање – изборни спорт	1	34
УКУПНО: Б		4	144
УКУПНО: А + Б		30-32*	972-1080*
Ред. број	Ц: ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ		
1.	Чувари природе	1	34
2.	Свакодневни живот у прошлости	1	34
3.	Цртање, сликање и вајање	1	34
4.	Хор и оркестар	1	34
5.	Информатика и рачунарство	1	34
6.	Матерњи језик са елементима националне културе	2	68
7.	Шах	1	34
8.	Домаћинство	1	34

Остали облици образовно васпитног рада у VIII разреду		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	34
2.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1 - 2 дана	
3.	Екскурзија	1 - 3 дана	

Школски програм

СРПСКИ ЈЕЗИК

Оперативни задаци

- Даље овладавање знањима из граматике, стилистике, лексикологије, историје књижевног језика, дијалектологије;
- развијање позитивног односа према дијалектима (свом и другима), као и потребе да се усваја, негује и развија књижевни језик;
- даље усвајање ортоепске, ортографске, граматичке, лексичке и стилске норме српског језика;
- развијање критичког односа према језику и садржини текстова из свакодневног живота; развијање осетљивости на манипулацију језиком (нарочито у виду бирократског језика и језика реклама);
- формирање критеријума за самосталан избор, анализу и процену уметничких дела приступачних овом узрасту;
- систематизација знања о књижевнотеоријским појмовима;
- овладавање расправом као обликом усменог и писаног изражавања;
- обнављање и систематизовање знања из свих подручја.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Књижевност - епика	CJ.3.4.1 CJ.3.4.2 CJ.3.4.3 CJ.3.4.4 CJ.3.4.6 CJ.3.4.7	26	15	11
2.	Књижевност - лирика	CJ.3.4.1 CJ.3.4.2 CJ.3.4.3 CJ.3.4.4 CJ.3.4.5 CJ.3.4.6 CJ.3.4.7	17	10	7
3.	Књижевност - драма	CJ.3.4.1 CJ.3.4.2 CJ.3.4.3 CJ.3.4.6 CJ.3.4.7	6	5	1
4.	Књижевност - научнопопуларни и информативни текстови; избор	CJ.3.4.1 CJ.3.4.2 CJ.3.4.3 CJ.3.4.6	4	4	0

Школски програм

		CJ.3.4.7			
5.	Језик - граматика	CJ.3.3.1 CJ.3.3.2 CJ.3.3.4 CJ.3.3.5 CJ.3.3.6	34	16	18
6.	Језик - правопис	CJ.3.2.5	6	2	4
7.	Језик - ортоепија	CJ.3.3.5	4	1	3
8.	Језичка култура – писмено изражавање	CJ.3.1.1 CJ.3.1.2 CJ.3.1.3 CJ.3.2.1 CJ.3.2.2 CJ.3.2.3 CJ.3.2.4 CJ.3.1.4	23	3	20
9.	Језичка култура – усмено изражавање		12	0	12
10.	Историја језика	CJ.1.3.19 CJ.1.3.20 CJ.1.3.21	4	3	1
укупно:			136	64	72

СТРАНИ ЈЕЗИК-ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Оперативни задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора-на крају осмог разреда, ученик треба да:

- препознаје интонације које исказују различита емотивна стања и имплицитне намере саговорника;
- разуме, поред оних израза које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад, и једноставна објашњења непознатих речи помоћу познатог и већ активно усвојеног вокабулара;
- разуме дијалоге и монолошка излагања до једног минута, исказане природним темпом од стране наставника, других ученика и преко звучног материјала, а који углавном садрже претходно обрађену језичку грађу;
- разуме саговорника у телефонском разговору, у оквиру раније обрађених говорних чинова;
- разуме песме везане за обрађену тематику и рефрене актуелних песама примерених учениковом узрасту и укусу.

Усмено изражавање и интеракција-ученик треба да:

- савлада изговор гласова;
- правилно репродукује основне интонацијске схеме;
- спонтано користи устаљене изразе учтивости и оне који се тичу најчешћих ситуација на часу;
- спонтано ступа у разговор у оквиру обрађене тематике и говорних чинова;

Школски програм

- поставља питања предвиђена Програмом, а која се односе на садржај обрађеног дијалога или наративног текста, на свакодневне ситуације, на догађаје у прошлости, на намере саговорника или на предмет његовог интересовања;
- ступи у једноставан разговор телефоном;
- монолошки, без претходне припреме, у неколико реченица, исказа мишљење о низу питања;
- у неколико реченица исприча лични доживљај у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
- у неколико реченица исприча садржај дијалога или наративног текста;
- даје императивне исказе у комуникацији;
- интерпретира тематски прилагођене песме, рецитације и скичеве.

Разумевање писаног текста-ученик треба да:

- савлада технике читања;
- савлада правила читања, као и најзначајније неправилности;
- разуме обавештења и упозорења на јавним местима;
- разуме елементе нечије биографије, односно curriculum vitae;
- разуме, глобално и селективно, разноврсне садржаје неформалног писма;
- разуме, глобално и селективно, садржај непознатог текста који се састоји од углавном познате језичке грађе;
- разуме логичке односе између реченица и дужих целина;
- разуме глобално садржај непознатог текста који садржи и изванредан број непознатих речи.

Писмено изражавање-ученик треба да:

- савлада основна правила ортографије и карактеристичне изузетке;
- пише свој curriculum vitae (формуларског типа);
- пише кратке саставе, посебно оне у којима се приповедају догађаји у прошлости, уз давање појединости о ситуацији, месту и главним актерима;
- пише краће целине на основу датих елемената, визуелног или звучног подстицаја и исказа своје мишљење о теми;
- пише електронске поруке и краћа неформална писма разноврсног садржаја;
- преприча и преформулише садржај обрађеног дијалога или текста уз издвајање битних елемената и поштовање логичких односа између делова текста.

Садржај програма

Теме и ситуације

- Живот младих у школи и ван ње: осамостаљивање младих; опасности и искушења са којима се сусрећу млади; омиљена састајалишта младих; афинитети и припрема за даље школовање, избор занимања; рекреативне и спортске активности; припремање прославе или забаве.
- Породица и свакодневно окружење: породичне успомене; односи међу половима; телефонски разговор, дописивање путем интернета; оријентација простору (план града, географска карта итд.).
- Медији и култура: научно популарне емисије и часописи по избору ученика и у складу са њиховим интересовањима.
- Остало: одабрани одломци из омладинске литературе (примерене нивоу знања); приче из живота познатих људи (из земаља чији се језици изучавају).

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова

Школски програм

1.	Комуникативне функције		28	14	14
2.	Граматички садржаји		28	14	14
3.	Писмено изражавање		6	0	6
4.	Систематизација		6	0	6
укупно:			68	25	43

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљеви и задаци

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе ликовне културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе предмета ликовна култура буду у пуној мери реализовани
- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање смисла за естетске ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања стварање и неговање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја визуелних уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да се:

- оспособе да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контраста, јединства и доминанте у простору, фантастике;
- формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена;
- ликовно-визуелно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад односно за различита занимања.

Школски програм

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Визуелна метафорика и споразумевање	Л.К.3.2.2 Л.К.3.2.4 Л.К.3.3.2 Л.К.3.3.4	7	3	4
2.	Контраст, јединство и доминанта у простору	Л.К.3.2.1 Л.К.3.2.2 Л.К.3.3.1 Л.К.3.3.3	12	7	5
3.	Слободно компоновање и фантастика	Л.К.3.1.2 Л.К.3.2.2	7	3	4
4.	Слободно компоновање	Л.К.3.2.2 Л.К.3.2.3 Л.К.3.2.4	8	4	4
укупно:			34	17	17

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- препознају теме из познатих композиција домаћих и страних композитора;
- упознају музику различитих жанрова;
- стечена стваралачка искуства и искуства у слушању музике користе за процену својих и других музичких дела;
- се ангажују у свим музичким активностима и да сами стварају музику;
- се активно баве припремањем програма за такмичења и јавне наступе.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Музичко стилска раздобља и нова музичка дела	МК.1.1.2 МК.2.1.2 МК.3.1.3	10	7	3
2.	Извођење музике певањем и свирањем са елементима музичке писмености	МК.2.1.1 МК.1.3.2 МК.3.3.1	14	8	6
3.	Музичко сценски жанрови и нова музичка дела	МК.1.1.2 МК.2.1.2 МК.3.1.3	10	6	4
укупно:			34	21	13

Школски програм

ИСТОРИЈА

Оперативни задаци

- Стицање знања о најважнијим одликама периода од краја 19. века до краја 20. века
- Стицање знања о најважнијим одликама периода од краја 19. века до краја 20. века на српском и југословенском простору
- Разумевање најзначајнијих политичких идеја периода од краја 19. до краја 20. века
- Стицање знања о знаменитим личностима у општој и националној историји
- Упознавање са културним и научнотехничким достигнућима
- Разумевање да национална историја представља саставни део опште историје
- Развијање истраживачког духа и критичког односа према прошлости и оспособљавање да се препознају различита тумачења истих историјских догађаја
- Разумвање узрока и последица најважнијих историјских појава у периоду од краја 19. до краја 20. века
- Овладавање вештине коришћења историјских карата
- Повезивање различитих садржаја са одговарајућим временским одредницама и историјским периодом
- Поседовање свести о повезаности појава из прошлости са појавама из садашњости

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Свет у другој половини 19. и почетком 20. века	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7	6	3	3
2.	Србија, Црна Гора и Срби у Хабсбуршком и Османском Царству од Берлинског конгреса до Првог светског рата	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7	13	8	5
3.	Први светски рат и револуције у Русији и Европи	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1	8	5	3

Школски програм

		ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7			
4.	Србија и Црна Гора у првом светском рату	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7	8	5	3
5.	Свет између Првог и Другог светског рата	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7	6	3	3
6.	Југословенска краљевина	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7	7	4	3
7.	Други светски рат – тотални рат	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7	5	3	2
8.	Југославија у Другом светском рату	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7	6	4	2
9.	Свет после Другог светског рата	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4	3	2	1

Школски програм

		ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7			
10.	Југославија после Другог светског рата	ИС.3.1.1 ИС.3.1.2 ИС.3.1.4 ИС.3.1.5 ИС.3.1.6 ИС.3.2.1 ИС.3.2.4 ИС.3.2.5 ИС.3.2.7	6	3	3
укупно:			68	40	28

ГЕОГРАФИЈА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балкану, у Европи и у свету;
- стекну основна знања о природно-географским и друштвено-економским одликама Србије, њеним природним лепотама и културном наслеђу;
- примењују стечена знања у свакодневном животу, како би са разумевањем могли да прате друштвено-географске појаве, процесе и односе на простору наше земље, на Балкану, у Европи и у свету;
- познају својства географских објеката, појава и процеса у крају у коме живе и повезују појаве и процесе на регионалном и националном нивоу;
- развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета;
- схватају потребу личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању квалитета животне средине и значај очувања природе и природних ресурса;
- поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета;
- развијају међусобно уважавање, као и сарадњу и солидарност између припадника различитих социјалних, етничких и културних група и доприносе друштвеној кохезији;
- подржавају процесе међународне интеграције наше земље;
- користе различите изворе информација и уочавају њихову важност у географским сазнањима;
- буду оспособљени да на терену осматрају, мере, анализирају, интервјуишу, скицирају и прикупљају податке и развијају способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички и схематски;
- овладају техникама тимског/групног рада и групног одлучивања;

Школски програм

- буду оспособљени за континуирано образовање и самообразовање.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	0	1
2.	Географски положај, границе и величина Србије	ГЕ.1.4.1 ГЕ.2.4.1 ГЕ.2.1.4 ГЕ.3.4.1	2	1	1
3.	Природно-географске одлике Србије	ГЕ.1.4.1 ГЕ.2.1.4 ГЕ.2.4.2 ГЕ.3.4.2	28	17	11
4.	Становништво и насеља Србије	ГЕ.1.3.1 ГЕ.1.4.1 ГЕ.2.1.4 ГЕ.2.4.1 ГЕ.3.3.2	8	5	3
5.	Срби ван граница Србије	ГЕ.1.3.1 ГЕ.1.4.1 ГЕ.2.1.4 ГЕ.2.4.1 ГЕ.3.3.2	3	2	1
6.	Привреда Републике Србије	ГЕ.1.3.2 ГЕ.1.4.1 ГЕ.2.4.2 ГЕ.3.3.1 ГЕ.3.4.1	18	12	6
7.	Србија и савремени интеграциони процеси	ГЕ.1.3.1 ГЕ.2.3.2 ГЕ.3.3.1	3	2	1
8.	Географија локалне средине	ГЕ.1.1.3 ГЕ.2.1.4 ГЕ.2.4.1 ГЕ.3.1.1 ГЕ.3.3.2	4	3	1
9.	Годишња систематизација градива	ГЕ.1.1.2 ГЕ.2.1.4 ГЕ.3.1.1 ГЕ.3.4.3	1	0	1
укупно:			68	42	26

Школски програм

МАТЕМАТИКА

Оперативни задаци

Ученике треба оспособити да:

- схвате основна својства једнакости и неједнакости;
- умеју да решавају линеарне једначине (неједначине) и системе линеарних једначина с једном и две непознате на основу еквивалентних трансформација, као и да решења тумаче графички;
- могу да изразе математичким језиком и реше одговарајуће текстуалне задатке (нарочито помоћу једначина);
- могу да уоче функционалне зависности у разним областима и да их приказују на различите начине, а нарочито – да потпуније схвате појам функције и њеног графика;
- прошире и продубе знање о функцијама упознавањем линеарне функције и њених својстава, тако да могу поуздано да цртају и читају разне графике у вези с том функцијом;
- умеју да састављају разне таблице и цртају одговарајуће графиконе-дијаграме разних стања, појава и процеса;
- схвате међусобне односе тачака, правих и равни у простору;
- упознају најбитније чињенице о пројекцијама на раван;
- упознају геометријска тела (призму, пирамиду, ваљак, купу и лопту), њихове елементе и својства; умеју да цртају мреже и да израчунавају површину и запремину тела;
- примењују знања о геометријским телима у пракси, повезујући садржаје математике и других области, па тако стичу одређену политехничку културу;
- примењују елементе дедуктивног закључивања.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Сличност	МА.3.3.6	10	2	8
2.	Тачка, права и раван	МА.1.3.1 МА.1.3.2	12	5	7
3.	Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом	МА.3.2.1 МА.3.2.3 МА.3.2.5	18	6	12
4.	Призма	МА.1.2.4 МА.1.5.3 МА.3.5.1	14	5	9
5.	Линеарна функција	МА.1.3.2 МА.3.3.4	12	5	7
6.	Графичко представљање статистичких података	МА.3.5.2 МА.3.5.3	7	3	4
7.	Пирамида	МА.1.3.6 МА.2.3.2 МА.3.3.4	14	5	9
8.	Систем линеарних једначина с две непознате	МА.3.2.1 МА.3.2.3 МА.3.2.5	13	6	7

Школски програм

9.	Ваљак	МА.1.3.3 МА.3.3.5	8	3	5
10.	Купа	МА.1.3.3 МА.3.3.5	11	3	8
11.	Лопта	МА.1.3.3 МА.3.3.5	6	3	3
12.	Писмени задаци и тест		11	0	11
укупно:			136	46	90

ФИЗИКА

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- разликује физичке величине које су одређене само бројном вредношћу (време, маса, температура, рад, енергија, количина наелектрисања, електрични напон и струја) од оних које су дефинисане интензитетом, правцем и смером (брзина, убрзање, сила, јачина електричног и магнетног поља ...),
- уме да слаже и разлаже силу, јачину електричног поља...
- разликује различите врсте кретања (транслаторно, осцилаторно, таласно) и да зна њихове карактеристике,
- зна основне карактеристике звука и светлости,
- зна да је брзина светлости у вакууму највећа постојећа брзина у природи,
- разуме да је рад силе једнак промени енергије и на нивоу примене користи трансформацију енергије у рад и обрнуто,
- примењује законе одржања (масае, енергије, количине наелектрисања),
- зна услове за настанак струје и Омов закон,
- прави разлику између температуре и топлоте,
- уме да рукује мерним инструментима,
- користи јединице Међународног система (SI) за одговарајуће физичке величине.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Осцилаторно и таласно кретање	ФИ.1.2.1 ФИ.2.2.3 ФИ.3.2.2 ФИ.1.7.1 ФИ.3.2.3 ФИ.1.7.2 ФИ.3.2.4 ФИ.3.2.5 ФИ.3.7.1 ФИ.3.7.2	8	4	4

Школски програм

2.	Светлосне појаве	ФИ.1.7.1 ФИ.2.7.1 ФИ.3.2.5 ФИ.1.7.2 ФИ.2.7.2 ФИ.3.2.6 ФИ.2.7.3 ФИ.3.7.1 ФИ.3.7.2	15	7	8
3.	Електрично поље	ФИ.1.1.2 ФИ.2.6.1 ФИ.3.4.1 ФИ.1.7.1 ФИ.2.6.2 ФИ.1.7.2	10	5	5
4.	Електрична струја	ФИ.1.3.1 ФИ.2.3.1 ФИ.3.3.1 ФИ.1.4.1 ФИ.2.3.2 ФИ.3.4.2 ФИ.1.4.2 ФИ.2.3.3 ФИ.3.4.3 ФИ.2.3.4 ФИ.3.7.1 ФИ.1.7.1 ФИ.2.3.5 ФИ.3.7.2 ФИ.1.7.2 ФИ.2.3.6 ФИ.2.4.1 ФИ.2.4.3 ФИ.2.4.6 ФИ.2.5.2 ФИ.2.6.1 ФИ.2.6.3 ФИ.2.7.1 ФИ.2.7.2 ФИ.2.7.3	19	8	11
5.	Магнетно поље	ФИ.1.1.2 ФИ.3.7.2 ФИ.1.3.2 ФИ.2.6.1 ФИ.1.7.1 ФИ.1.7.2	6	4	2
6.	Елементи атомске и нуклеарне физике		8	5	3

Школски програм

7.	Физика и савремени свет		2	2	-
укупно:			68	355	33

БИОЛОГИЈА

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- Упознају појам биолошке разноврсности и њен значај за опстанак и еволуцију живота на Земљи
- Науче и схвате нивое организације живог света у природи
- Упознају предметистраживања екологије и њен значај
- Упознају компоненте животне средине
- Упознају еколошке фактореи њихов значај за живи свет
- Схвате основне односе исхране и повезаност живих бића у ланцима исхране
- Схвате узајамне односе живих бића и животне средине и динамикуодноса материје и енергије
- Схвате значај еколошке равнотеже за одржање екосистема,
- Упознају основне типове екосистема и животне услове у њима
- Стекну знања у вези са изворима и последицама загађивања животне средине
- Упознају глобалне последице загађивања животне средине
- Упознају појам и концепцију одрживог развоја
- Разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине
- Упознају природне ресурсе, њихову ограниченост и значај рационалног коришћења
- Изграде ставове, развију знања и умења неопходна за заштиту животне средине и допринос одрживом развоју
- Развију еколошку, здравствену и културу живљења

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
2.	Увод	БИ.1.3.9 БИ.3.3.6	6	5	1
3.	Екологија и животна средина	БИ.1.4.7 БИ.3.6.4	13	8	5
4.	Угроженост и заштита животне средине	БИ.2.4.1	23	17	6
5.	Глобалне последице загађивања животне средине	БИ.3.4.6 БИ.3.4.8	10	5	5

Школски програм

6.	Животна средина и одрживи развој	БИ.3.4.7	8	5	3
7.	Животна средина и култура живљења	БИ.3.4.7	8	5	3
укупно:			68	45	23

ХЕМИЈА

Оперативни задаци

I Неметали и њихова једињења: ученик треба да:

- зна о заступљености неметала у природи у елементарном виду и у једињењима;
- зна основна физичка и хемијска својства важнијих представника неметала (водоник, кисеоник, хлор, сумпор, азот, фосфор, угљеник);
- повезује својства неметала са њиховим положајем у ПСЕ;
- зна која својства неметала одређују њихову практичну примену;
- зна да неметали реагују са кисеоником и граде оксиде;
- зна да оксиди неметала, који реагују са водом, са њом граде киселине;
- зна да се киселине могу доказати помоћу индикатора;
- зна да директном синтезом неких неметала и водоника настају гасовити производи чијим растварањем у води настају одговарајуће киселине.

II Метали и њихова једињења: ученик треба да:

- зна о заступљености метала у природи у елементарном виду и у једињењима;
- зна основна физичка и хемијска својства метала;
- повезује својства метала са њиховим положајем у ПСЕ;
- разликује својства хемијски изразитих метала од технички важних метала;
- зна која својства метала одређују њихову практичну примену;
- зна да метали реагују са кисеоником и граде оксиде;
- зна да оксиди метала, који реагују са водом, са њом граде хидроксида (базе);
- зна да се хидроксида могу доказати помоћу индикатора;
- зна да у реакцији неких метала са киселинама настаје водоник.

III Класе неорганских једињења: ученик треба да:

- разликује својства оксида неметала и метала и повезује киселине и хидроксида са одговарајућим анхидридима;
- разуме како под утицајем поларних молекула воде дисосују киселине и неки хидроксида и да се доказивање кисело-базних својстава помоћу индикатора заснива на постојању одређених јона у раствору (H^+ или OH^-);
- зна шта су соли;
- зна да се соли могу добити неутрализацијом, изменом, директном синтезом из елемената, у реакцији између киселина оксида и хидроксида и базних оксида и киселина;
- уочава везу између оксида, киселина, хидроксида и соли;
- на основу формуле соли одређује киселину и хидроксид од којих је настала та со;
- разуме како под утицајем поларних молекула воде дисосују соли растворне у води;
- зна практичну примену основних класа неорганских једињења.

IV Увод у органску хемију: ученик треба да:

- зна да су органска једињења – једињења угљеника изузев оксида, угљене киселине и њених соли (карбоната и хидрогенкарбоната);

Школски програм

- зна да су угљеникови атоми четворовалентни у органским једињењима;
- разуме да се угљеникови атоми у органским једињењима могу повезивати у отворене и затворене низове (прстенове) и да веза између њих може бити једнострука, двострука и трострука;
- разуме да се угљеникови атоми у органским једињењима могу повезивати са другим атомима и, у зависности од њихове валенце, та веза може бити једнострука, двострука или трострука.

V Угљоводоници: ученик треба да:

- зна да су земни гас, деривати нафте, пластични материјали, парафин за свеће и многе друге супстанце у свакодневној употреби смеше угљоводоника или једињења која су хемијским променама добијена из њих;
- разуме разлику између засићених, незасићених и ароматичних угљоводоника;
- разликује алкане, алкене и алкине на основу молекулске и/или структурне формуле и на основу назива;
- зна основна физичка и хемијска својства алкана, алкена и алкина и ароматичних угљоводоника;
- разуме да су реакције супституције и адиције реакције којима се од угљоводоника могу добити једињења која садрже и атоме других неметала;
- разуме структурну изомерију;
- зна да су главни природни извори угљеникових једињења нафта, земни гас и разне врсте угљева;
- зна важније деривате нафте (бензин, петролеум, дизел уље, уље за подмазивање и асфалт) и да они представљају смеше једињења сличних физичких и хемијских својстава.

VI Органска једињења са кисеоником: ученик треба да:

- зна функционалну групу алкохола и како се алкохоли именују;
- разуме како хидроксилна група одређује физичка и хемијска својства алкохола;
- зна о добијању етанола (алкохолно врење);
- зна основна физичка и хемијска својства етанола и глицерола;
- зна о практичној примени алкохола;
- зна функционалну групу карбонилних једињења и како се карбонилна једињења именују;
- зна да карбонилна једињења могу настати оксидацијом алкохола и да се алдехиди могу оксидовати до карбоксилних киселина са истим бројем угљеникових атома;
- зна о практичној примени карбонилних једињења;
- зна функционалну групу карбоксилних киселина и како се карбоксилне киселине именују;
- разуме како карбоксилна група одређује физичка и хемијска својства карбоксилних киселина;
- зна о практичној примени карбоксилних киселина;
- зна генетску везу између алкохола и органских киселина (на пример, оксидација етанола до етанске киселине);
- зна које се карбоксилне киселине називају масне киселине;
- зна да у реакцији алкохола и карбоксилних киселина настају естри, њихова физичка својства и како се настали естри именују.

VII Биолошки важна органска једињења: ученик треба да:

- зна шта су масти и уља и њихова физичка својства;
- препозна формуле триацилглицерола као главних састојака масти и уља;
- разуме основна хемијска својства масти и уља (реакције хидрогенизације и сапонификације);
- зна да се детерџенти по хемијском саставу и својствима разликују од сапуна, али да је принцип уклањања прљавштине исти;

Школски програм

- зна о улози масти и уља у живим системима;
- зна шта су угљени хидрати и њихова физичка својства;
- разликује моносахариде (глукоза и фруктоза), дисахариде (сахароза и лактоза) и полисахариде (скроб и целулоза);
- зна разлику у структури глукозе и фруктозе;
- на разлику између сахарозе и инвертног шећера;
- зна сличности и разлике у структури скроба и целулозе;
- зна о практичној примени угљених хидрата (на пример, да се хартија прави од целулозе и неких додатака);
- зна да је памук целулоза;
- зна улогу угљених хидрата у живим бићима;
- зна да су аминокиселине карбоксилне киселине које поред карбоксилне групе садрже и аминок групу;
- зна да су протеини макромолекули изграђени од остатака молекула аминокиселина;
- зна улогу протеина у живим бићима;
- зна да наведе животне намирнице богате мастима и уљима, угљеним хидратима, аминокиселинама и протеинима;
- зна да на Интернету пронађе информације о важности витамина и минерала, о намирницама у којима се налазе витамини и минерали и уме да постави критеријум претраживања.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Неметали, оксиди неметала и киселине	ХЕ.1.1.8 ХЕ.1.1.9 ХЕ.1.1.12 ХЕ.1.2.4 ХЕ.1.2.5 ХЕ.1.2.6 ХЕ.1.2.7 ХЕ.1.2.8 ХЕ.1.2.9 ХЕ.1.2.10 ХЕ.1.5.1 ХЕ.2.1.1 ХЕ.2.1.4 ХЕ.2.2.1 ХЕ.2.2.2 ХЕ.2.6.1 ХЕ.2.6.2 ХЕ.2.6.3 ХЕ.3.1.2 ХЕ.3.1.3 ХЕ.3.1.5	13	6	7
2.	Метали, оксиди метала и хидроксида (базе)	ХЕ.1.2.5 ХЕ.1.2.6 ХЕ.1.2.7 ХЕ.1.2.8 ХЕ.1.2.10 ХЕ.1.1.8 ХЕ.1.1.9	8	4	4

Школски програм

		XE.1.1.10 XE.1.1.11 XE.1.1.12 XE.1.5.1 XE.2.1.1 XE.2.1.4 XE.2.2.3 XE.3.1.2 XE.3.1.3 XE.3.1.5 XE.3.2.1 XE.3.2.2 XE.3.2.4			
3.	Соли	XE.1.1.8 XE.1.1.9 XE.1.1.12 XE.1.2.4 XE.1.2.9 XE.1.2.10 XE.1.6.1 XE.1.6.2 XE.1.5.1 XE.2.1.1 XE.2.1.2 XE.2.1.4 XE.2.2.1 XE.2.6.1 XE.2.6.2 XE.2.6.3 XE.3.1.2 XE.3.1.3 XE.3.1.5 XE.3.2.5 XE.3.2.6	5	3	2
4.	Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида и соли	XE.2.2.1 XE.2.1.1 XE.2.1.2 XE.2.1.4 XE.2.6.1 XE.2.6.2 XE.2.6.3 XE.3.2.5 XE.3.2.6	3	2	1
5.	Увод у органску хемију	XE.1.1.12 XE.1.6.1 XE.1.6.2 XE.1.1.9 XE.2.1.1 XE.2.1.4 XE.2.6.1 XE.2.6.2 XE.2.6.3 XE.3.3.1 XE.3.3.2 XE.3.1.2 XE.3.1.3 XE.3.1.5	2	1	1

Школски програм

6.	Угљоводоници	XE.1.3.1 XE.1.3.2 XE.1.3.3 XE.1.1.9 XE.1.1.12 XE.2.1.4 XE.2.6.1 XE.2.6.2 XE.2.6.3 XE.3.1.1 XE.3.1.2 XE.3.1.3	12	7	5
7.	Органска једињења са кисеоником	XE.1.1.9 XE.1.1.12 XE.2.1.1 XE.2.1.4 XE.2.6.1 XE.2.6.2 XE.2.6.3 XE.3.3.1 XE.3.3.2 XE.3.3.3 XE.3.1.2 XE.3.1.3 XE.3.1.5 XE.3.1.6	9	5	4
8.	Биолошки важна органска једињења	XE.1.1.9 XE.1.1.12 XE.2.4.1 XE.2.1.1 XE.2.1.4 XE.2.6.1 XE.2.6.2 XE.2.6.3 XE.3.4.1 XE.3.4.2 XE.3.1.2 XE.3.1.3 XE.3.1.5 XE.3.1.6	12	7	5
9.	Хемија животне средине	XE.1.5.1	4	2	2
укупно:			68	37	31

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Оперативни задаци

- прошире знања о основним командама оперативног система,
- прошире знања о коришћењу интернета и електронске поште,
- прошире знања о коришћењу основних програма за обраду текста, табела и слике,
- обуче се за припрему презентација,
- упознају подсистеме електроенергетског система,
- стекну појам о дистрибуцији електричне енергије,
- упознају електроинсталациони материјал и елементе према стандардима наведених електроматеријала,
- упознају основне електротехничке симболе,
- науче да читају електротехничке шеме, а једноставније да користе у практичном раду,
- стекну основна практична знања и умења у састављању електричних струјних кола,
- упознају основне делове електротермичких и електродинамичких апарата и уређаја у домаћинству,
- науче да правилно користе електричне уређаје и апарате,
- упознају основне електронске елементе,
- науче симболе и шеме у електроници,
- схвате принципе рада телекомуникационих и аудиовизуелних уређаја у домаћинству,
- развијају конструкторске способности израдом и склапањем модела електротехничких и електронских уређаја и апарата према одговарајућим шемама.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Информатичке технологије		16	6	10
2.	Електротехнички материјали и инсталације		10	10	0
3.	Електричне машине и уређаји		14	14	0
4.	Дигитална електроника		12	12	0
5.	Од идеје до реализације - Модули		16	0	16
укупно:			68	42	26

Школски програм

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Атлетика	3.1.3. 3.1.5.	20	2	18
2.	Спортска гимнастика	3.1.6. 3.1.14.	20	4	16
3.	Спортске игре - одбојка	3.1.1. 3.1.2.	22	2	20
4.	Ритмичка гимнастика	3.1.1. 3.1.2.	3	1	2
5.	Плес	3.1.17.	3	1	2
укупно:			68	10	58

**ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ
ПРЕДМЕТИ
VIII РАЗРЕД**

Школски програм

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Оперативни задаци

- Разумевање концепта универзалности права детета;
- стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету;
- подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета;
- упознавање са неопходним условима за остваривање најбољег интереса детета;
- познавање са местом, улогом и значајем међународних организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце;
- упознавање са местом, улогом и значајем институција и организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце у Републици Србији;
- упознавање са националним законодавним оквиром чији је циљ заштита интереса деце;
- разумевање места, улоге и одговорности државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву;
- идентификовање особина, знања и вештина код деце које су значајне за њихову активну улогу у унапређивању положаја деце у друштву;
- разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву;
- напређивање вештина критичког разматрања информација добијених преко различитих медија;
- упознавање са улогом медија у креирању слике детета у друштву.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		2	1	1
2.	Деца у савременом свету		18	18	0
3.	Медији у савременом друштву		11	11	0
4.	Завршни део		3	0	3
укупно:			34	30	4

ВЕРСКА НАСТАВА

Православни катихизис-веронаука

Циљ наставе Православног катихизиса (веронауке) у осмом разреду јесте рекапитулација целокупног градива из претходних разреда с посебним истицањем следећих елемената: да је метафизичко начело постојања Бог, односно да истинско биће треба тражити у Богу који је Св. Тројица; да је онтолошко начело на основу православног учења о Богу као Св. Тројици личност, а не природа; да је личност заједница слободе са другом личношћу; да је човек створен као личност и да је позван да постоји на

Школски програм

начин на који постоји Св.Тројица ако жели да превазиђе ограничења своје природе, што се остварује у Христу, односно у Литургији.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- стекну свест о томе да је личност заједница слободе с другом личношћу;
- буду свесни разлике између природе и личности;
- запазе да је личност носилац постојања природе;
- уоче да у хришћанској онтологији нема сукоба и искључивости између једног и многих.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Увод		1	0	1
2.	Учење о личности на основу православне тријадологије		5	3	2
3.	Разлика између природе и личности у Богу		2	1	1
4.	Човек као личност		3	2	1
5.	Сједињење тварне и нетварне природе у једној личности Христовој		5	2	3
6.	Обожење створене природе у Христовој личности		5	3	2
7.	Црква као Тело Христово		7	3	4
8.	Будуће Царство као узрок Цркве		6	4	2
укупно:			34	18	16

ИСЛАМСКА ВЈЕРОНАУКА (ИЛМУДИН)

Циљ наставе исламска вјеронаука (илмудин) у основном образовању и васпитању је да пружи ученику основни вјернички поглед на свет, са посебним нагласком на вјернички практични део, а такође и будући вјечни живот.

Циљ наставе исламски вјеронаук у осмом разреду јесте да ученике упозна са основним постулатима (темељним дужностима) вјере ислама, те да ученике упозна са важношћу и садржајем намаза (молитве) и његовом улогом у животу сваког појединца и заједнице у цјелини.

То значи да дјеца на начин примјерен њиховом узрасту упознају властиту вјеру у њеној духовној, моралној, социјалној, мисионарској и другим димензијама.

Израгање вјерског виђења и постојања света обавља се у отвореном и толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама

Задаци наставе исламске вјеронауке (илмудин)

- познавање основних принципа вјере ислама;
- познавање вриједности молитве;
- познавање саставних дијелова молитве;
- упознавање међусобних права и дужности појединца и заједнице;
- развијање свијести о Богу као Створитељу и однос према људима као најсавршенијим божјим створењима;
- развијање способности (на начин примјерен узрасту ученика) за постављање питања о цјелини и најдубљем смислу постојања човјека и свијета, о људској слободи, животу у заједници, смрти, односу с природом која нас окружује, као и за размишљање о тим питањима у свијетлу вјере ислама;
- развијање способности за одговорно обликовање заједничког живота са другима, за налажење равнотеже између властите личности и заједнице, за остваривање сусрета са свијетом (са људима различитих култура, религија, погледа на свијет, с друштвом, природом) и с Богом, у изграђивање увјерења да је човеков живот на овом свијету само припрема за вјечност, да су сви створени да буду судионици вјечног живота, да се из те перспективе, код ученика развија способност разумијевања, преиспитивања и вриједновања властитог односа према другом човјеку као божјем створењу и изгради спремност за покајање.

КАТОЛИЧКИ ВЈЕРОНАУК

Циљ наставе вјеронаука је темељито обрадити апостолско вјеровање као утврђивање цјелокупног осмогодишњег вјеронаука. Наставне јединице слиједе вјерске истине унутарњом динамиком али потпуно другачијом методом која одговара овом критичком узрасту и динамичком животу младих. Макар се чини да је садржајно понављање, ипак је потпуна новост у томе што се пред сваком новом вјерском истином се настоји постићи заузимање става према ономе што се вјером исповиједа. Желимо бити у складу и са жупском катехезом која овом годином припрема ученике за сакрамент пунољетности.

Дакле, мисао водиља наставе вјеронаука осмог разреда основне школе је утврдити вјеру над Апостолским вјеровањем и упутити сада већ младога човјека на пут вјере који сада прелази у средњу школу и већ се сам опредјељује. Жеља је да понесе у живот заокружену информацију о својој вјери али и темељна животна и морална начела која су итекако потребна младом човјеку.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Снагом духа

Човјек вјере

(Апостолско вјеровање)

1. Увод

Упознавање ученика са садржајима програма католичког вјеронаука за осми разред.

2. Човјек који тражи истину

Човјек који пита (Како је диван овај свијет)

Човјек истраживач (Како је диван човјек)

Одговор религија (Знам да сваки човјек тражи Бога)

Одговор вјере (Радостан сам што вјера даје одговор на најважнија питања)

У свјетлу Објаве (Вјерујем да се Бог очитује у Светом Писму)

Јудаизам и Ислам у Објави светих Књига

Понављање

3. Исус Крист који објављује Бога и смисао човјека

Утјеловљени Бог (Вјерујем у Исуса Христа)

Божји и људски живот (Вјерујем у Бога-човјека)

Исус који моли (Клањам се Богу)

Исус који извршује вољу свога Оца (Слиједим Исуса)

Исус оснива заједницу (Како је добро бити заједно с браћом)

За истим столом с Исусом (Вјерујем у Исусову присутност у Еухаристији)

„Послушан до смрти” (Захвалност за откупљење)

Прослављени Исус (Вјерујем у ускрснуће и живот вјечни)

Дух препородитељ (Вјерујем у Духа Светога)

ИЗБОРНИ СТРАНИ ЈЕЗИК.РУСКИ ЈЕЗИК

Руски језик

1) **Изговор група ши, жи, ци.** Функција меког знака. Систематизација знања о руском гласовном систему, правилима читања и писања.

2) **Типови предиката безличних реченица:** *Мне хочется спать. Ей нужно хорошо отдохнуть.* (рецептивно)

3) **Исказивање узрока:** *Ученик ответил хорошо, потому что подготовился к уроку.* (рецептивно)

4) **Исказивање намере:** *Я приехала сюда для того, чтобы отдохнуть.* (рецептивно)

5) **Основни појмови о значењу и употреби глаголског вида и система времена** глагола *брать-взять, говорить-сказать, класть-положить.*

6) **Исказивање неодређености:** *Кто-то пришел. Саша что-то сказал. Позовите кого-нибудь! Расскажи нам что-нибудь!* (рецептивно и продуктивно)

7) **Исказивање особине:** *Сестра красивее брата. Сестра более красива, чем брат. Брат старше сестры. Брат рисует лучше сестры. Аня самая красивая девушка в классе.* (рецептивно и продуктивно)

8) **Исказивање временских односа:** *Я родилась десятого августа девяносто шестого года...* (рецептивно и продуктивно)

9) **Конструкције са глаголима кретања нести-носить, везти-возить:** *Вон идет бабушка и несет нам подарки. К нам едет бабушка и везет нам подарки...*

ИЗБОРНИ СТРАНИ ЈЕЗИК-ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

Ученици треба да разумеју и користе:

5 Напомена: Дате категорије, углавном преузете из семантичких граматика конципираних за ученике француског као страног језика, намењене су ауторима уџбеника и наставницима и није потребно да их ученици знају; саветује се, стога, што мања употреба лингвистичких термина у наставним материјалима и у процесу наставе. Објашњења треба давати у што једноставнијој, по могућности схематизованој форми.

1. Средства за наглашавање реченичних делова - позиционо наглашавање: *Alors, cette chanson, elle vous plaît? Elles, on ne veut plus les voir!*

2. Средства која указују на лице - личне заменице уз негативни императив: *Ne me regarde pas! Ne lui ouvre pas! Ne te fâche pas!*

3. Актуализаторе именице:

а) Облици *mon, ton, son* испред именица женског рода које почињу самогласником или немим *h*: *Mon école, ton amie, son héroïne;*

б) облик *cet* испред именица мушког рода које почињу самогласником или немим *h*: *cet ami, cet homme;*

в) бројеве преко 1000.

4. Средства за исказивање временских и просторних односа:

- *pendant, de ... à, depuis, il y a.. ;*

- *près de ..., loin de..., au milieu de... au sommet de..., au bord de... .*

5. Глаголске облике, начине и времена:

- герундив: *Je lis mon journal en mangeant; il a réussi en travaillant jour et nuit ;*

- футур други индикатива: *Tu sortiras quand tu auras fini tes devoirs;*

- рецептивно: облике трећег лица једнине и множине простог перфекта индикатива;

- слагање времена у индикатива, укључујући и облике кондиционала.

6. Средства за исказивање аргумената и логичких односа:

- *comme: Comme j'étais en retard, j'ai pris un taxi ;*

- *parce que* и *puisque: Je voulais venir avec toi parce que tu me semblais triste; mais puisque tu ne veux pas, je n'insiste pas ;*

- *c'est pourquoi : Sa mère est tombée malade, c'est pourquoi elle n'a pas pu venir ;*

- *pourtant : Ils étaient très fatigués : ils sont pourtant venus et ils ont dansé toute la nuit !*

- *à cause de / grâce à : Il s'est trompé à cause de moi, je suis désolé ; Elle a réussi grâce à ses amis ;*

- *pour : Je vous appelle pour réserver*

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ-ИЗАБРАНИ СПОРТ

Садржај програма-одбојка

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Савладавање елемената технике		8	1	7

Школски програм

2.	Основна правила игре		2	1	1
3.	Колективна игра		10	1	9
4.	Игра са применом правила		8	1	7
5.	Такмичења		6	1	5
укупно:			34	5	29

Садржај програма-кошарка

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Савладавање елемената технике		8	1	7
2.	Основна правила игре		2	1	1
3.	Колективна игра		10	1	9
4.	Игра са применом правила		8	1	7
5.	Такмичења		6	1	5
укупно:			34	5	29

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ
VIII РАЗРЕД

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Оперативни задаци

- Упознавање ученика са применом рачунара у области табеларних прорачуна и израда графикана
- Упознавање ученика са фазама израде проблемских задатака на рачунару
- Упознавање ученика са основама језика за израду једноставнијих презентација на мрежи
- Упознавање ученика са могућностима специјализованих програма за израду презентације на мрежи
- Оспособљавање за самосталну израду пројекта применом рачунарских технологија

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Презентације на мрежи		10	6	4
2.	Израда самосталног пројекта		14	2	12
3.	Табеларни прорачуни		10	5	5
укупно:			34	13	21

ХОР И ОРКЕСТАР

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- певају/свирају песме наших и других народа (народне, уметничке, дечје, староградске);
- упознају музичке дела уз основне информације о делу и композитору;
- развијају стваралачке способности и импровизују их на доступним инструментима.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Извођење музике певањем исвирањем, забавна, поп музика и цез		17	10	7
2.	Дечје стваралаштво, компоновање музике на задати текст		17	9	8
укупно:			34	19	15

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

Оперативни задаци

Ученици треба да се:

- оспособе да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контрасте, јединства и доминанте у простору, фантастике;
- формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена;
- ликовно-визуелно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад, односно за различита занимања.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обrade	осталих типова
1.	Слободно компоновање		8	6	2
2.	Визуелна метафорика		6	4	2
3.	Контраст, јединство и доминанта у простору		16	10	6
4.	Слободно компоновање и фантастика		4	3	1
укупно:			34	23	11

МАТЕРЊИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

РУСИНСКИ ЈЕЗИК

РУСКИ ЈАЗИК

Оперативни задатки то:

- оперативне, активне бешедне хасноване модела комуникацији за упознавање, представљање, знаходжене у простору у непознатим стредку, гледане и давање информацији,
- коректне вигваряне гласох руского јазика и наглашки,
- граматично коректне хасноване часових одношеньох (прешлосц, терашньосц, будучносц),
- самостойне складане опитного и розповедного виреченя, виражоване становискох и емоцијох,
- читане и писане на руским јазуку,
- здобување основних знаньох о историји и традицији Руснацох.

ЗМИСТИ ПРОГРАМА

КУЛТУРА УСНОГО И ПИСАНОГО ВИСЛОВЇЮВАНЯ

Систематизоване усного и писаного висловйюваня. Овладовање з елементами приповеданя, преприповедованя, описованя и другима. Богацене активного словника, розумене цо векшого обсягу значеня словох, виразох, тематични групи словох, контекст, комуникация з другима, локална бешеда.

Виражоване согласносци и несогласносци, можливосци, одреканя, негацији, упознавање, привитоване, витане, молба, информација; розумене основного и пренешеного значеня словох и виразох; розумене и хасноване опитней, розповедней и викричней варианти висловйюваня зоз словами и интонацију; синоними, антоними, гомоними, деминутиви, аугументативи; форми висловйюваня: вистка, репортажа, информација, писмо, интервју, здогадник, состав; познавање

словника рижних професијоа и подручоа работи; изражовање ставовиска, чуства. Лексични и семантични вежби.

Два писмени задатки рочно

МАТЕРЊИ ЈЕЗИК СА ЕЛЕМЕНТИМА НАЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ

СЛОВАЧКИ ЈЕЗИК

SLEVENSKÝ JAZYK

Čiastkové úlohy:

Úlohou vyučovania slovenčiny v 8. ročníku je prehlbovanie a rozširovanie rečových zručností získaných v predchádzajúcich ročníkoch. Ľiaci majú získať väčšiu pohotovosť, samostatnosť a istotu v tematických a obsahovo ohraničených prejavoch.

Prostredníctvom jazyka viesť ťiakov k spoznávaniu histórie vlastného národa a váťiť si ťudí, ktorí sa zaslúťili o rozvoj a poznanie slovenského jazyka.

Prehlbovať estetické cítenie ťiakov a tak im umožniť vnímať a precítiť krásu umeleckého slova či diela.

Z rečových zručností vo vyučovaní prevaťuje ústny prejav, ktorý je stimulovaný počúvaním a čítaním.

Písomný prejav je tieť zastúpený. Systematicky sa upevňujú návyky správnej výslovnosti. Dôleťité je uschopňovať ťiakov, aby vedeli:

- vhodne, výstiťne a správne sa vyjadrovať v konkrétnych spoločenských komunikačných situáciách, a to ústne aj písomne
- aktívne a správne vyuťiť svoju slovnú zásobu a obohacovať ju – pouťívať výkladový a synonymický slovník, jazykové príručky, encyklopédie...
- samostatne a výstiťne rozprávať a opisovať – pouťívať pri tom rôzne formy

JAZYK (gramatika a pravopis)

Písanie **i/y, í/ý** vo vnútri slova a v koncovkách.

Zvykať ťiakov správne pouťívať pády podstatných mien a iných ohybných slov s osobitným dôrazom na pravopis.

Podstatné mená a slovesá vo vete – ich funkcia. Písanie vlastných podstatných mien

ДОМАЊИНСТВО

Циљ наставе изборног предмета домањинство јесте да ученици стекну нова знања о улози породице у формирању културе понашања, становања, исхране, одевања и рада, као и да интегришу и унапреде претходно стечена знања и вештине, усвоје вредности и формирају навике у вези с важним активностима у свакодневном животу.

Задаци наставе домањинства јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе домањинства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе домањинства буду у пуној мери реализовани
- развијање свести о томе да култура становања, одевања, исхране и понашања која се стиче у породици доживотно утиче на културне потребе, навике и понашања ученика Завод за унапређивање образовања и васпитања

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

САВРЕМЕНО ДОМАЊИНСТВО И ПОРОДИЦА

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- зна шта се подразумева под појмом домаћинство
- зна значење појма породица;
- зна значење појма култура

КУЛТУРА СТАНОВАЊА

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- развије способност разумевања односа између културних потреба, навика и интересовања и културе становања којом се поред функционалних испољавају и естетске потребе у свакодневном животу (кроз архитектуру објеката за становање, дизајн намештаја и покућства, уметничке предмете у домаћинству: слике, фотографије, занатске предмете итд.)

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- развије способност разумевања односа између културних потреба, навика и интересовања и културе одевања којом се поред функционалних испољавају и естетске потребе у свакодневном животу (кроз дизајн одевних предмета, модну индустрију итд)
- разуме функционалну и естетску улогу одеће и обуће

КУЛТУРА ПОНАШАЊА (КУПОВИНА, ПУТОВАЊЕ, КОМУНИКАЦИЈА)

Оперативни задаци

Ученик треба да:

- развије способност разумевања односа између културних потреба, навика и интересовања и културе понашања

ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ

1. ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ КОЈИ СЕ РЕАЛИЗУЈУ КРОЗ НАСТАВУ

**ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ И УНАПРЕЂИВАЊА ЗДРАВЉА И ЖИВОТНЕ
СРЕДИНЕ**

Циљеви:

- Развијати код ученика навике одржавања личне хигијене.
- Упознати ученике са начином спречавања и сузбијања инфекција и болести зависности.
- Развијати хумане односе међу половима.
- Развијати навике правилног коришћења слободног времена, бављење спортом, боравак у природи.
- Развијање правилне навике у исхрани

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА који ће се реализовати у одељенским заједницама кроз садржај рада разредног старешине, родитеља лекара, стоматолога, педагога и психолога

Садржај	Разред	Носиоци посла
---------	--------	---------------

Школски програм

<p>Формирање личних хигијенских навика Одржавање школског прибора, радног места, правилно седење Употреба санитарних уређаја Понашање кад се кашље кија и сл.</p>	I	Учитељи
<p>Даљи развој хигијенских навика Усвајање основних разлика код полова и поштовање тих разлика</p>	II	Учитељи
<p>Усвајање хигијенских навика код болести Усвајање понашања при узимању хране</p>	III	Учитељи Учитељи
<p>Израдња односа поштовања и уважавања међу половима Одржавање стечених хигијенских навика Припрема деце за психофизичке промене код дечака и девојчица</p>	IV	Психолог Дечији лекар
<p>Штетност употребе дувана, алкохола и наркотика Одржавање стечених хигијенских навика Интимна хигијена Пубертет</p>	V	Раз.старешина Психолог Раз.старешина

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА

<p>Развојне промене код дечака и девојчица Облици поремећеног социјалног понашања Прва љубав Значај љубави потреба за међусобним упознавањем и уважавањем Интимна хигијена и заштита од болести</p>	VI	Педагог Раз.старешине психолог Дечији лекар
<p>Значај правилне исхране Спорт у животу младих Болести зависности СИДА Делинквентно понашање Брак и други облици заједница</p>	VII VIII	Спортски радник Наст. Биологије Сарадници из области Медицине рада, МУП-а Психолог

ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНОГ ВАСПИТАЊА УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Циљеви програма:

- Стицање знања, формирање с тавова и понашања ученика у вези са здрављем и здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу људима
- Унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље.
- О стваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређењу здравља ученика

Област	Садржај рада	
	<i>I – IV разреда</i>	<i>V – VIII разреда</i>
Изграђивање самопоштовања	<ul style="list-style-type: none"> - Сазнавање о себи - Изграђивање селф-концепта - Правилно вредновање понашања - Препознавање осећања 	<ul style="list-style-type: none"> - Свест о сличностима и разликама наш их акција, осећања, изгледа - Евидентирање промена у развоју, формирање културног идентитета - Проналажење начина за превазилажење психолошких проблема

Област	Садржај рада	
	<i>I – IV разреда</i>	<i>V – VIII разреда</i>
Здрава храна	<ul style="list-style-type: none"> - Утврђивање сопствених потреба за храном и њихов однос са растом и развојем - Разноврсна исхрана - Препознавање различитих физичких способности и фаза у развоју организма - Време за јело, оброци - Формирање навика у вези са правилном исхраном 	<ul style="list-style-type: none"> - Испитивање фактора који утичу на навике о правилној исхрани - Формирање основних ставова у погледу исхране - Баланс ирање хране са енергетским потенцијалом
Брига о телу	<ul style="list-style-type: none"> - Стицање основних хигијенских навика: прање руку, купање, хигијена уста и зуба, хигијена одевања и хигијена становања 	<ul style="list-style-type: none"> - Развијање личне одговорности за бригу о телу: кос и, ус тима, носу; чистоћа тела, брига о одећи, здраве навике, непушење
Физичка активност и здравље	<ul style="list-style-type: none"> - Налажење задовољства у физичким активностима - Стицање базичних способности покретљивости - Игра - Значај одмарања 	<ul style="list-style-type: none"> Примењивање физичких способности у дневним активностима: - Развијање позитивних ставова за прикладност - Коришћење времена и рекреације - Избор активности, спортова и клубова за вежбу
Бити здрав	<ul style="list-style-type: none"> - Утврђивање здравог понашања - Потреба за одмором - Спавање и релаксација - Начини са савладавања лаких 	<ul style="list-style-type: none"> - Научити како да се с пречи болест: - Природне одбране организма - Спречавање инфекција

Школски програм

	здравствених проблема	- Суочавање са развојним страховима и анксиозношћу
Безбедно понашање	- Научити основна правила о безбедности у кући, школи и заједници - Спречавање акцидената - Безбедно кретање у саобраћају	- Стицање поуздања у опсегу активности: безбедност у саобраћају, хитне интервенције, безбедно понашање
Односи са другима	- Упознати се с а однос има у породици и пријатељима: - Склапати пријатељства са другом децом - Сарађивати у породици и школи - Савладавати конфликтна и туђа нерасположења - Савладати широк дијапазон интеракција са људима различитих узраста, културе и традиције	- О способити ученике да разумеју потребе и осећања других водећи рачуна о њима, прихватајући и поштујући различите традиције - Адаптирати се на промене у социјалним односима
Хумани односи међу половима	- Перципирају индивидуалне разлике међу половима - Сарађују са супротним полом - Науче да помажу другима када је то потребно	- О способити ученике да: - Правилно препознају своја осећања - Спознају физичке разлике међу половима - Стекну позитивне ставове и позитивно вреднују супротан пол
Правилно коришћење здравствених служби	- Упознавање и први контакти са лекаром, стоматологом, медицинском сестром, здравственим установама, болницама, домовима здравља	- Откривање да одговарајуће службе пружају здравствену помоћ појединцу, организацији, различити, социјалним групама, заједници у целини
Улога за здравље заједнице	- Знати сачувати здраву околину	Допринети здрављу околине - Чувати животну средину - Открити начине социјалне интеракције са људима из заједнице

2. ПРОГРАМ ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ / УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Овај програм урађен уз коришћење најновијих научних сазнања и искуства из ове области, пре свега из УНИЦЕФ-овог пројекта „Школа без насиља“, у који је школа укључена према Школском развојном плану. Програм се реализује у сарадњи са одељенским старешинама и свим запосленима у школи.

Важно је напоменути да школа има школског полицајца за рад у нашој школи, тако да већ седам година он значајно доприноси превенцији малолетничке деликвенције. Школа ће и ове школске године имати школског полицајца који ће водити рачуна о безбедности деце и решавати евентуалне проблеме из делокруга послова које обавља.

На основу Посебног протокола и законских регулатива (члан 81), у складу са специфичностима рада школа је дефинисала Програм заштите ученика од насиља и формирала тим за заштиту ученика од насиља.

Тим за безбедност:

Славољупка Михајловић, вд директор школе
Гордана Зељковић, помоћник директора
Оливера Вајда, помоћник директора
Халина Граховски Вучићевић, помоћник директора
Јелена Црномарковић, педагог школе
Лидија Риц Рихтер, психолог школе
Миодраг Протић, секретар школе
Председник Школског одбора
Председник Савета родитеља

Тим за заштитну мрежу (интерна мрежа):

Оливера Вајда, помоћник директора
Халина помоћник директора
Лидија Риц Рихтер, психолог школе
Миодраг Протић, секретар школе
Гордана Гутаи, професор разредне наставе
Оливера Марић, професор разредне наставе
Јулијана Вуксан, професор разредне наставе
Љубица Матијевић, професор разредне наставе
Биљана Вуковић, професор разредне наставе
Дејан Радека, професор историје
Косановић Златица, професор биологије
Татјана Тодорчевић, професор физичког васпитања
Радмила Мркшић, професор математике
Оливера Рацић, професор разредне наставе

Школски програм

<i>Ко чини мрежу?</i>	<i>Механизми управљања (механизми обезбеђивања функционисања мреже)</i>	Интерна мрежа-одговорности	
ученици наставници ненаставно особље ВТ ШТ родитељи	Нормативна акта: - Постојећа(статут школе, - Правилник о безбедности, - Правилник о васпитно-дисциплинским мерама; - Одељењска правила, - Школска правила, - Активности у школским програмима, - Школски развојни план	Вертикална	Хоризонтална
		директор управа разредни старешина наставник техничко особље	ШТ ВТ Дежурни наставник Дежурни ученик Педагог Дечји парламент Ученици Родитељи

<i>Место</i>	<i>Време</i>	<i>Ко уочава /пријављује</i>	<i>Откривање/ како сазнаје</i>	<i>Процена ризика</i>
1.Унутрашњи простор школе 2.Школско довориште 3.До школе и од школе	1.Пре почетка наставе 2.У току наставе (у учионици и ван учионице) 3.Одмор 4.После наставе	1.Деца/ученици 2.Наставник 3.Техничко особље 4.Педагог 5.Директор	1.уочавањем знакова у понашању или физичких 2.Личним присуствовањем 3.Поверавањем (лично и посредно-сандуче)	Нивои: 1.низак- ДН,РС, ученици, ВТ 2.умерени-РС, родитељ,СС,ВТ,ШТ,СВТ 3.висок- екстерна

ОДГОВОРНОСТ

- за континуирану подршку, охрабрење и сигурност
- за покретање процеса заштите детета
- за пријављивање случаја
- за повезивање са другима који треба да обезбеде заштиту

Годишњи план рада стручног тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривање ученика - 2014/2015.

<i>Време</i>	<i>Садржај, активности</i>	<i>Носиоци и сарадници</i>	<i>Начин и исходи</i>
--------------	----------------------------	----------------------------	-----------------------

Школски програм

X	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; ▪ Пружање потребне помоћи наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; ▪ Сарадња са ученичким парламентом; ▪ Посредовање и помоћ у решавању случајева насиља другог и трећег типа/нивоа и у изузетним случајевима првог типа; ▪ Планирање и реализација предвиђених активности; ▪ Сарадња са стручним тимовима школе и пружање подршке у раду Струном тиму за инклузивно образовање; ▪ Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	координатор и чланови Тима за заштиту ученика	направљена анализа стања у школи, упутство за наставнике о текућим активностима, евиденција појединачних случајева насиља, записници са одржаних састанака
XI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; ▪ Пружање потребне помоћи наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; ▪ Праћење реализованих активности одељенских заједница; ▪ Реаговање у случајевима насиља, сарадња са ученицима и родитељима; ▪ Анализа рада Тима и договор о активностима за наредни месец; ▪ Ажурирање сајта школе информацијама о активностима Тима; 	координатор и чланови Тима за заштиту ученика	направљена анализа стања у школи, упутство за наставнике о текућим активностима, евиденција појединачних случајева насиља, записници са одржаних састанака
XII	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; ▪ Припрема ивештаја о раду Тима на крају првог полугодишта; ▪ Праћење реализације активности у складу са програмом превенције и интервенције; ▪ Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	координатор и чланови Тима за заштиту ученика	направљена анализа стања у школи, упутство за наставнике о текућим активностима, евиденција појединачних случајева насиља, записници са одржаних састанака

<i>Време</i>	<i>Садржај, активности</i>	<i>Носиоци и сарадници</i>	<i>Начин и исходи</i>
--------------	----------------------------	----------------------------	-----------------------

Школски програм

I II	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Анализа и усвајање извештаја о раду Тима на крају првог полугодишта текуће школске године; ▪ Припрема презентација за наставнике, родитеље и ученике у циљу едукације и повећања компетенција за реаговање у случајевима насиља и примени протокола и правилника у одговору на насиље, злостављање и занемаривање у школи; ▪ Сарадња са стручним тимовима школе и пружање подршке у раду Стручном тиму за инклузивно образовање; ▪ Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	координатор и чланови Тима за заштиту ученика	направљена анализа стања у школи, упутство за наставнике о текућим активностима, евиденција појединачних случајева насиља, записници са одржаних састанака, извештај о раду Тима за заштиту ученика
III IV	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; ▪ Пружање потребне помоћи наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; ▪ Праћење реализованих активности одељенских заједница; ▪ Реаговање у случајевима насиља, сарадња са ученицима и родитељима; ▪ Анализа рада Тима и договор о активностима за наредни месец; ▪ Праћење активности ученичког парламента и степена укључивања ученика у процес превенције насиља вршњачким посредовањем; ▪ Ажурирање сајта школе информацијама о активностима Тима; 	координатор и чланови Тима за заштиту ученика	направљена анализа стања у школи, упутство за наставнике о текућим активностима, евиденција појединачних случајева насиља, записници са одржаних састанака, присуство седници ученичког парламента
V VI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Анализа стања у школи и увид у присутност насиља у школи и сагледавање облика насиља; ▪ Пружање потребне помоћи наставницима, одељенским старешинама у примени програма превентивних и интервентних активности; ▪ Праћење реализованих активности одељенских заједница; ▪ Анализа извештаја одељенских старешина о активностима одељенских заједница; ▪ Сарадња са стручним тимовима школе и пружање подршке у раду Струном тиму за инклузивно образовање; ▪ Анализа извештаја стручних вођа о реализованим екскурзијским путовањима 	координатор и чланови Тима за заштиту ученика	направљена анализа стања у школи, упутство за наставнике о текућим активностима, евиденција појединачних случајева насиља, записници са одржаних састанака

Школски програм

	<p>са акцентом на понашање ученика и сагледавање односа међу ученицима, степен сарадње, уважавања и толеранције;</p> <ul style="list-style-type: none"> Анализа рада Тима за заштиту ученика на крају другог полугодишта; 		
VIII	<ul style="list-style-type: none"> Конституисање Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања; Израда годишњег програма рада Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања; Анализа и усвајање извештаја о раду Тима за завршену школску годину; Анализа рада Тима, и договор о активностима за наредни месец; 	директор педагог координатор и чланови Тима за заштиту ученика	решење члановима Тима, записници са одржаних састанака, извештај о раду Тима, усвојен програм рада Тима

Акциони план превентивних активности - 2014/2015.

<i>Време</i>	<i>Садржај, активности</i>	<i>Носиоци и сарадници</i>	<i>Начин и исходи</i>
X I IV	<ul style="list-style-type: none"> Анализа стања и увид у присутност насиља у установи. 	<p>Утврђивање учесталости инцидентних ситуација и броја пријава насиља, заступљености различитих врста насиља, број повреда, сигурности објекта.</p> <p>Стиче се увид у то колико и каквих активности треба да буде у школи у циљу превенције насиља.</p>	<p>Тим за заштиту деце/ученика од насиља</p> <p>Одељенске старешине</p> <p>Стручна служба школе</p>
IX	<ul style="list-style-type: none"> Дефинисање правила понашања за ученике; Израда правилника о понашању у школи, одељењу 	<p>Ученицима треба указати на правила понашања која морају да поштују у школи и одељењу од стране одељенског старешине и од стране предметних наставника који треба јасно да дефинишу правила понашања за време својих часова и да о томе обавесте ученике на почетку школске године. Ученици ће бити свесни правила и обавеза везаних за понашање у школи и упознаће се са последицама евентуалног непоштовања истих.</p>	<p>Одељенске старешине</p> <p>Предметни наставници</p> <p>Одељенска заједница (од припремног до осмог разреда)</p>
XI	<ul style="list-style-type: none"> Предавање на тему: „Насиље, злостављање и занемаривање – дефинисање и препознавање“ 	<p>Дефинисање насиља, злостављања и занемаривања у свим формама и облицима.</p> <p>Запослени у школи, ученици и родитељи ће бити оспособљени да препознају насиље</p>	<p>Педагог</p> <p>Психолог-стручни предавач</p> <p>Тим за заштиту деце/ученика од насиља</p> <p>Одељенске старешине</p>
<i>Време</i>	<i>Садржај,</i>	<i>Носиоци и сарадници</i>	<i>Начин и исходи</i>

Школски програм

	<i>активности</i>		
XII	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Израда паноа, натписа, плаката, зидних новина, одељенског листа на тему: ▪ Дете и његова права ▪ Да ли знаш која су твоја права? ▪ Твоја права и обавезе 	<p>Упознавање ученика, родитеља и наставника са одредбама Конвенције УН о правима детета.</p> <p>Сви укључени у спровођење Протокола биће упознати са правима која су гарантована деци у циљу адекватног реаговања у случају нарушавања истих.</p>	<p>Одељенске старешине Наставници грађанског васпитања Одељенска заједница Редакција школског листа</p>
XII	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Израда паноа/плаката ▪ Сви треба да знају шта другарство значи 	<p>Подизање нивоа свести ученика о значају стварања и неговања климе прихватања и толеранције.</p> <p>Ученици ће схватити значај и неопходност међусобног уважавања и поштовања.</p>	<p>Одељенске старешине Ученици од припремног до осмог разреда</p>
XII IV	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Интерна, анонимно анкетирање ученика, истраживање са централним питањем: ▪ Да ли се у школи осећам безбедно-сигурно? 	<p>Упознавање са осећањима ученика и њиховим ставом о томе да ли се у школи осећају безбедно.</p> <p>Ученици ће бити у могућности да укажу на евентуално/потенцијално вршење насиља у школи, а да не брину о последицама јавног иступања.</p> <p>Омогућено је стицање увида у могуће проблеме у школи и обезбеђене информације за планирање даљих активности</p>	<p>Педагог Тим за заштиту деце/ученика од насиља</p>
II	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ликовна радионица ▪ Деца су украс света 	<p>Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања.</p> <p>Ученици ће схватити значај међусобног уважавања и превазилажења различитости.</p>	<p>Тим за заштиту деце/ученика од насиља Ликовна секција Одељенске старешине Родитељи</p>
III	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Предавање за наставнике и запослене у школи на тему: ▪ Ефикасно реаговање у ситуацијама насиља 	<p>Развијање вештина и способности наставног и ваннаставног особља да реагују у случају препознавања насиља, сазнања о вршењу насиља или присуствовања вршењу насиља.</p> <p>Наставно и ваннаставно особље ће бити оспособљено да адекватно и благовремено реагује.</p>	<p>Педагог Психолог (гостујући стручни предавач) Тим за заштиту деце/ученика од насиља</p>

Школски програм

<i>Време</i>	<i>Садржај, активности</i>	<i>Носиоци и сарадници</i>	<i>Начин и исходи</i>
III	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ликовна радионица ▪ Сви различити, а сви једнаки 	Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања. Ученици ће схватити значај међусобног уважавања и превазилажења различитости	Тим за заштиту деце/ученика од насиља Ликовна секција Одељенске старешине Родитељи
IV	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Међуодељенско такмичење ▪ Квиз о познавању права детета и правила понашања у школи ▪ Дебата на тему Школа моја друга кућа 	Ученици ће моћи да се такмиче и кроз фер надметање покажу стечена знања о својим правима и обавезама. Кроз формирање два тима, афирмативног и негативног, ученици ће показати своја осећања и ставове о школи, о атмосфери, условима за рад, настави, дружењу, својој безбедности.	Тим за заштиту деце/ученика од насиља Ученици Родитељи
VI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Анализа примене Програма превентивних активности 	Утврђивање броја и ефеката реализованих активности које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ. Процена реализованих обука за запослене и потреба даљег усавршавања. Укључени у процес примене Протокола ће имати увид у оставреност предвиђених циљева и искористити те податке за наредни циклус превентивних активности.	Директор Педагог Тим за заштиту деце/ученика од насиља

Акциони план интервентних активности - 2014/2015

<i>Време</i>	<i>Садржај, активности</i>	<i>Носиоци и сарадници</i>	<i>Начин и исходи</i>
Активности у случају насиља од стране запослених у установи			
током године	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сазнање о насиљу опажањем (препознавањем спољашњих знакова) или добијањем информација (поверавањем од стране жртве насиља или треће особе вршњак, родитељ, старатељ, наставник); 	Надлежни у школи ће бити упознати са дешавањем насиља у школи	Сви запослени у школи Директор
током	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Прекидање, заустављање 	Зауставити насиље благовремено и	Директор

Школски програм

године	насиља или обавештавање одговорне особе;	у складу са овлашћењима. Обезбедити сигурност за жртву насиља и све актере.	
Време	Садржај, активности	Носиоци и сарадници	Начин и исходи
током године	▪ Пријава директору	Директор школе ће бити информисан о томе да се насиље десило и о околностима самог догађаја или упознат са сумњама о томе да се насиље дешава.	Директор Одељенске старешине Тим за заштиту деце/ученика од насиља
током године	▪ Консултације у установи	Биће обезбеђена, извршена процена нивоа ризика и одређена одговорност унутар установе за инцидент и утврђено да ли постоји неопходност консултација ван школе	Сви запослени у школи
током године	▪ Предузимање мера према запосленом	У случају потврде сумњи да је насиље извршено биће предузете мере према запосленом у складу са законом.	Директор
током године	▪ Информисање родитеља	Родитељи свих актера насиља биће обавештени о дешавањима уз избегавање давања процена и тумачења и уз вођење рачуна о приватности ученика, жртве насиља и вршиоца насиља.	Одељенске старешине Педагог Директор Тим за заштиту деце/ученика од насиља
током године	▪ Заштитне мере према детету/ученику	Дете/ученик ће бити заштићено од даљег насиља, биће заштићена његова приватност и омогућена реинтеграција у заједницу.	Сви запослени у школи Тим за заштиту деце/ученика од насиља
током године	▪ Информисање надлежних служби	Спроводи се по потреби, у случају неопходности хитне акције или деловања које није у складу са овлашћењима које има школа и њени запослени	Директор
током године	▪ Праћење ефеката предузетих мера	Доношење одлуке о начину реаговања и праћења. Стицање искустава и знања у циљу ефикаснијег и адекватнијег реаговања у будућем деловању.	Сви запослени у школи Директор

Школски програм

		Надлежни у школи ће бити упознати са дешавањем насиља у школи.	
--	--	--	--

Активности у случају насиља од стране одрасле особе која није запослена у установи			
Време	Садржај, активности	Носиоци и сарадници	Начин и исходи
током године	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сазнање о насиљу опажањем (препознавањем спољашњих знакова) или добијањем информација (поверавањем од стране жртве насиља или треће особе вршњак, родитељ, старатељ, наставник); 	Надлежни у школи ће бити упознати са дешавањем насиља у школи.	Директор Одељенске старешине Тим за заштиту деце/ученика од насиља
током године	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Прекидање, заустављање насиља или обавештавање одговорне особе; 	Зауставити насиље благовремено и у складу са овлашћењима. Обезбедити сигурност за жртву насиља и све актере.	Сви запослени у школи
током године	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Смањивање напетости 	Треба предузетим мерама обезбедити избегавање конфузије и спречити некоординисане акције	
током године	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Консултације у установи 	Биће обезбеђена, извршена процена нивоа ризика и одређена одговорност унутар установе за инцидент и утврђено да ли постоји неопходност консултација ван школе.	
током године	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Информисање родитеља 	Родитељи свих актера насиља биће обавештени о дешавањима уз избегавање давања процена и тумачења и уз вођење рачуна о приватности ученика, жртве насиља и вршиоца насиља.	Директор
током године	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Договор о заштитним мерама 	Израда плана спровођења заштитних мера. Биће пружена подршка ученицима који су жртве насиља и омогућена њихова што безболнија	Одељенске старешине Педагог Директор Тим за заштиту

Школски програм

		реинтеграција у заједницу.	деце/ученика од насиља
--	--	----------------------------	------------------------

<i>Време</i>	<i>Садржај, активности</i>	<i>Носиоци и сарадници</i>	<i>Начин и исходи</i>
током године	<ul style="list-style-type: none"> Информисање надлежних служби 	Спроводи се по потреби, у случају неопходности хитне акције или деловања које није у складу са овлашћењима које има школа и њени запослени. Биће контактирани :МУП у случају неопходности заштите за дете или постојања сумње да је извршено кривично дело или прекршај, Специјализована служба локалне здравствене установе, служба Центра за социјални рад	Директор
током године	<ul style="list-style-type: none"> Праћење ефеката предузетих мера 	Доношење одлуке о начину реаговања и праћења. Стицање искустава и знања у циљу ефикаснијег и адекватнијег реаговања у будућем деловању.	Одељенске старешине Тим за заштиту деце/ученика од насиља Директор
током године	<ul style="list-style-type: none"> Евидентирање случајева насиља 	Постојаће презизан увид у обим и степен постојања насиља у школи и у учесталост облика и форми у којима се насиље јавља.	Одељенске старешине Тим за заштиту деце/ученика од насиља Стручна служба Директор
током године	<ul style="list-style-type: none"> Праћење ефеката спровођења интервентних активности 	Вредновањем предузетих активности биће остварени услови за адекватније и ефикасније планирање новог циклуса интервентних активности у склопу Програма заштите деце/ученика од насиља.	Одељенске старешине Тим за заштиту деце/ученика од насиља Стручна служба Директор

<i>Време реализације</i>	<i>Активности тима за 2014-2015.г.</i>	<i>Носиоци реализације</i>
IX	Дефинисање улога и задужења за чланове ТИМ-а	ППС тим
XI, XII	Усклађивање постојећих подзаконских аката и дефинисање дежурства наставника, особља и ученика	директор секретар ППС тим

Школски програм

II, III	<p>Конструисање инсреумената који имају циљ да олакшају интервентне активности и праћење ситуације у школи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пријавне листе - записници и формулари о раду са ученицима, родитељима и наставницима - табеле за интерно праћење насиља у школи 	ППС тим
----------------	--	---------

<i>Време реализације</i>	<i>Активности</i>	<i>Носиоци реализације</i>
IV, V	<p>Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинисање задатака и одговорности руководства школе, - дефинисање задатака и одговорности дежурних наставника, - дефинисање задатака и одговорности наставника, - дефинисање задатака и одговорности одељенских старешина, - дефинисање задатака и одговорности запослених у школи. <p>Упознавање Наставничког већа са очекивањима и резултатима рада ТИМ-а.</p>	ППС тим
ТОКОМ ГОДИНЕ	Сарадња са другим институцијама и школама.	ППС тим

ПРОГРАМ РАДА НА СУЗБИЈАЊУ МАЛОЛЕТНИЧКЕ ДЕЛИКВЕНЦИЈЕ И УПОТРЕБА ДРОГА

САДРЖАЈ	Носилац рада	Сарадња	Време
<p>1. Успостављање контаката и сарадње са установама које се баве овим проблемима (-Сарадња са одељењем МУП-а за сузбијање малолетничке делинквенције)</p> <p>-Завод за болести зависности</p> <p>-Центром за Социјални рад</p> <p>-Школа је ушла у пројекат „Школски полицајац“ те ће задужено лице МУП-а активније учествовати у овом</p>	<p>Психолог</p> <p>Педагог</p> <p>Школски полицајац</p>	<p>Директор</p>	<p>Током године</p>

Школски програм

програму рада			
2. Евиденција деце са поремећеним Понашањем и променама које указују на узимање дроге.	Психолог	Педагог, Раз.стар.	Х
3. Индивидуални саветодавни рад са овом децом.	Психолог Педагог	Педагог	Током године

3. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Задаци школе у остваривању културних и друштвених активности су да:

- успостави и организује сарадњу са породицом и свим чиниоцима друштвене средине ради јединственог деловања на васпитање и развој деце и омладине,
- предлаже и унапређује програме културних и друштвених активности и методе повезивања школе и друштвене средине,
- активно учествује у јединственом деловању на младе у својој средини од предшколског васпитања до средњег образовања,
- омогући утицај друштвене средине (учешће културних и других институција на остваривању програма образовно-васпитног рада),
- стално доприноси подизању и развијању културе рада и живљења у друштвеној средини,
- обезбеди учешће ученика, наставника и школе као целине у културном и друштвеном животу средине.

План и програм културне јавне делатности

<i>Месец</i>	<i>Активност</i>	<i>Реализатори</i>
Август	Свечани пријем првака (29.8.)	Ученици првог разреда, секције на разредној настави
Септембар	Светски дан језика (26.09.)	Секције страних језика
Октобар	Дечја недеља Дан старих особа (1.10.)	Секције на нивоу школе
Новембар	Дечја недеља Дан школе	Секције на нивоу школе
Децембар	Међународни дан деце са хендикепом (3.12.) Дан људских права (10.12.)	Наставници грађанског васпитања

<i>Месец</i>	<i>Активност</i>	<i>Реализатори</i>
Јануар	Прослава дана Светог Саве (свечана академија), изложба ликовних радова	Вероучитељи, секције друштвено-језичке, ликовне и музичке
Фебруар	Сајам образовања "Путоказ" Дан заљубљених (тајни пријатељ) (14.2.) Дан државности Србије (15.2.)	Одељењске старешине Дечији савез Историјска секција
Март	Обележавање Дана жена (8.3.) Први дан пролећа (21.3.) Обележавање Светског дана вода (22.3.)	Све секције Друштвено-користан рад ученика
Април	Међународни дан шале (1.4.) Светски дан здравља (7.4.) Дан Рома (8.4.)	Ученички парламент, Дечији савез Подмладак Црвеног крста Ђачки парламент
Мај	Светски дан Црвеног крста (8.5.)	Подмладак Црвеног крста

Школски програм

Јун	Свечаност поводом завршетка наставне године	Секције на нивоу школе
-----	---	------------------------

4. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Школа своје образовно-васпитне задатке остварује уз неопходну сарадњу са родитељима ученика. Велики значај у формирању личности детета имају: школа, вршњаци и породица.

Колики ће бити утицај сваког од тих фактора зависи између осталог од њиховог интензитета, екстремности и усклађености деловања. Вршњаци су чинилац који се најтеже контролише, уколико је улога школе већа, јер она као образовно-васпитна институција посебно контролише наведене утицаје у жељеном правцу.

У овој школској години сарадња породице и школе реализоваће се кроз следеће видове:

1. Општи родитељски састанци
2. Одељенски родитељски састанци (на родитељским састанцима током школске године предвиђене су 4 теме везане за „Школу без насиља“ тј. безбедност и заштиту ученика од злостављања и занемаривања)
3. Групни рад са родитељима
4. Индивидуални контакт одељенских старешина и наставника са родитељима појединих ученика у одређено време недељно - као и индивидуални рад стручних сарадника са родитељима одређених ученика по потреби.

Општи родитељски састанци

<i>Састана к</i>	<i>Садржај рада</i>	<i>Реализација</i>	<i>Време</i>
1.	Упознавање са ОВ задацима школе и календаром школе.		X
2.	План уређења школске средине (школе, простора и дворишта).		III
3.	“Фактори избора занимања”Здравље као фактор избора занимања”, ”Улога родитеља у избору занимања” -информисање родитеља о полагању завршног испита за ученике VIII разреда, упису у средње школе, суфицитарним и дефицитарним занимањима	Директор ПП служба Директор	

Одељењски родитељски састанци

У оквиру редовних одељенских састанака којих се планира пет до шест током школске године, поред сарадње на текућој проблематици школа ће предузети одређене мере на плану педагошко-психолошког образовања родитеља, а у циљу усклађивања захтева школе и породице према ученику.

У свим одељењима од I-VIII разреда одржаће се предавање за родитеље са следећим темама:

<i>Разред</i>	<i>Предавање</i>	<i>Реализација</i>	<i>Време</i>
---------------	------------------	--------------------	--------------

Школски програм

I	Моје дете постаје ђак	учитељ	IX
III	Како деци поставити границе	ППП служба	X
IV	Почетак пубертета	ППП служба	XII
V	Адаптација у петом разреду Учење и слободне активности	ППП служба	XII
VI	Вршњаци, дружење Организација времена	ППП служба	II
VII	Пубертет и његове манифестације Тешкоће деце у адаптацији	ППП служба	III
VIII	Фактори избора занимања	ППП служба	IV и V

Групни рад са родитељима чија деца имају сличне сметње

Повремено ће се према потреби одржати групни рад са родитељима чија деца имају сличне специфичне сметње у развоју и родитељима заинтересованим за одређену ужу тематику. За ову врсту рада школа ће користити помоћ родитеља, лекара школског лекара, и стручног тима из демонстрационог центра и развојног саветовалишта.

<i>Редни број</i>	<i>Садржај рада групе</i>	<i>Реализација</i>	<i>Време</i>
1.	Муцање код деце- сметње говора	ППП служба, невладине организације, лекари и психолога из саветовалишта	ТОКОМ ГОД
2.	Успорен и дисхармоничан развој		ТОКОМ ГОД
3.	Неуспешно дете		ТОКОМ ГОД
4.	Лажи код деце		ТОКОМ ГОД
5.	Инклузија деце са сметњама у развоју		ТОКОМ ГОД
6.	Деца са АДХД-синдромом		ТОКОМ ГОД.

Индивидуални рад са родитељима

Стручна служба школе учествоваће активно и систематски у индивидуалном раду са родитељима према потреби, а нарочито у разрешавању развојних тешкоћа код појединих ученика. Обавезан и важан део васпитног деловања школе је и индивидуални контакт одељењских старешина са родитељима на "Дан отворених врата"- у време које сваки старешина недељно одреди за пријем родитеља.

5. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

Школа остварује редовну сарадњу са све три месне заједнице у оквиру којих се налазе школске зграде. Посебно учешће наши ученици узимају у програмима “ Сунчана јесен живота “, свечаностима поводом Спасовдана, Видовдана, Петровдана и Илиндана. На територији месне заједнице сарадња се остварује са предшколском установом у оквиру културних и јавних делатности.

Културне институције на нивоу града са којима школа комуницира су:

- Културно просветна заједница,
- Змајеве дечије игре,
- Позориште младих,
- Српско народно позориште,
- Раднички универзитет,
- Радио и телевизија,
- Издавачко предузеће Матице српске,
- Издавачке куће “Знање”, “Клет”...
- Друге основне и средње школе у граду,
- Плесни клуб
- Народна библиотека града.
- СКУД Жељезничар –ансамбл Вила

Институције од друштвеног значаја са којима школа остварује сарадњу су и Црвени крст, Покрет горана и еколога и Градско зеленило.

ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ САРАДЊЕ

Поменуте институције сарадњу са школом остварују у оквиру својих годишњих планираних активности и у складу са календаром свечаности школе.

Активности се деле на:

- традиционалне, везане за одређен термин, повод или акцију,
- континуиране, тј. активности које захтевају повремену или сталну комуникацију током године.

РЕАЛИЗАТОРИ САРАДЊЕ

За остваривање сарадње са друштвеном средином континуирано су задужени чланови управе школе као и наставници који по потреби и у складу са поводом сарадње буду задужени од стране директора.

6. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ МАРКЕТИНГА

Школа је комплексна организација у којој се свакодневно одвијају различите активности. Један од основних захтева и потреба савремене школе је активност школе везана за школски маркетинг. Да би се обезбедило масовно учешће ученика, потребно их је пре свега, на време обавестити о свим планираним акцијама. На основу тога родитељима и јавности ће бити презентоване све активности које се реализују у школи.

С друге стране, за учешће и постизање успеха, треба и подстицај, а он се обезбеђује и објављивањем резултата, награда и похвала.

ИНТЕРНИ МАРКЕТИНГ

Интерни маркетинг

Колектив као што је ОШ "Душан Радовић" која има око 1900 ученика и ради тренутно у три смене и три школска објекта, треба да разради интерно информисање и промоцију постигнутих резултата по објектима и у складу са новим условима након пуштања у рад новог школског објекта.

Објављивање ће се одвијати на неколико места:

Зборница

Сваког месеца сачињава се и објављује уочљив план активности за наредни месец.
Реализатори: директор, стручни сарадници

Једном месечно истиче се преглед извршених обавеза и постигнути резултати.
Реализатори: руководиоци актива, одељењских већа и организација

Хол

Сваког месеца постављају се паное са обавештењем за ученике о планираним активностима.

Свака манифестација се прати и истичу се учесници, ученици и наставници и постигнути резултати.

Ликовна, литерарна, еколошка као и друге секција уређују периодично тематске паное. Реализатори: руководиоци секција, стручни сарадници.

Учионице и кабинети

Паное у учионичком простору користити за мотивисање ђака за што масовније укључивање у такмичења, смотре, истраживачке пројекте. Приказати поједначне и екипне успехе, награде и похвале за показани успех и труд. Информисати их о садржају рада, практичним упутствима за пријављивање, објаснити шта је циљ акције и који је метод рада.
Реализатори: предметни наставници и учитељи.

Школски лист "Крила"

Сајт школе

<i>Активност</i>	<i>Време</i>	<i>Реализатори</i>
------------------	--------------	--------------------

Школски програм

Прослава Дана просветних радника школе	8. новембар 2014.	Сви наставници
Прослава Дана школе	29. новембар 2014.	Сви запослени
Прослава дана Светог Саве	27. јануар 2015.	Наставници српског језика, верске наставе, учитељи
Изложба ликовних ђачких радова	Током године	Наставници ликовне културе
Школски лист "Крила"	Новембар – мај	Редакција школског часописа
Ажурирање сајта школе	Током године	Марко Јукић
Пријем ђака првака	31. август 2015.	Учитељи

ЕКСТЕРНИ МАРКЕТИНГ

<i>Активност</i>	<i>Време</i>	<i>Реализатори</i>
Извештавање Министарства просвете о резултатима рада школе	Током године	Директор
Учешће на такмичењима из свих наставних области	Током године	Предметни наставници, учитељи
Учешће у културним манифестацијама у насељу	Током године	Наставници
Комуницирање са јавношћу -извештавање и тематско учешће у радио и телевизијским емисијама, -дневној штампи -преко школског листа - сајта школе	Током године Током године	Директор ,пепси служба,предметни наставници, учитељи Редакција школског часописа и сајта школе
Комуницирање са јавношћу (РТВ)	Током године	Директор
Објављивање дечјих радова у дневним листовима	Током године	Учитељи
Сарадња са родитељима	Током године	Директор, одељењске старешине, педагог и психолог
Сарадња са школом из Македоније и Русије- развијање интеркултуралности, унапређење односа, подизање квалитета рада у школи, остваривање нових контаката.	Новембар и април	Директор

7. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ

Тим за професионалну оријентацију:

Лидија Риц-Рихтер, психолог школе
 Снежана Савић, професор математике
 Михалјовић Биљана, професор енглеског језика
 Сандра Антић, професор географије
 Буразин Марина, професор руског језика
 Карапанџин Данијела, професор географије,
 Гашић Татјана, професор енглеског језика

Zadaci	Aktivnosti	Nosioci aktivnosti
Formирање школског тима за РО	Verifikација за РО на наставничком већу	Nastavничко веће
Оснаживање капацитета школе за РО	Prisustvo базичној обуци за РО	школски тим за РО
Informисање и промоција пројекта РО и добијање сагласности органа школе	Informисање о пројекту: - Nastavничког већа - Saveta родитеља - школског одбора - Oдељењских заједница 7. и 8. razreda - Ученичког парламента	ТИМ за РО, педагошки асистент, директор, школски органи
	Odluka и сагласност органа школе за учешће у пројекту	ТИМ за РО Direktor, школски органи, OS 7. и 8.razreda
	Anketирање ученика 7. и 8.razreda и obrada rezultata ankete	ТИМ за РО OS 7. и 8.razreda
Planирање рада и имплементације програма РО	школски РО тим бира модел имплементације и креира акциони план имплементације РО у сарадњи са разредним већем 7.и 8. razreda	школски тим за РО
Informисање и усвајање модела имплементације РО	Тим за РО информисање наставничко веће о обуци за РО и договореном плану имплементације	школски тим за РО Nastavничко веће
Izмене и допуне школских докумената	Допуна Godишњег плана рада школе акционим планом имплементације програма РО	школски тим за РО Direktor Pсихолог
Obezбеђивање услова за реализацију radionica са ученицима/сама	Kреирање распореда реализација radionica са ученицима/сама Nаучивање portfolia Informисање OZ 7.и 8. razreda Informисање OS 7.и 8. razreda Informисање родитеља	школски тим за РО OS 7. и 8. razreda
	Realizација radionica са ученицима/сама 7. и 8. razreda	школски тим за РО, Predmetni nastavnici
	Realizација radionica са родитељима ученика/са 7. и 8. razreda	школски тим за РО OS 7. и 8. razreda

Школски програм

Implementacija programa PO	Organizovanje akcija iz oblasti PO: izlaganje promo-materijala sa sajma obrazovanja u PO kutku, eksperti u školi, PO na sajtu škole, posete srednjim školama, poseta NSZ, individualni razgovori sa PP službom za učenike kojima treba dodatna pomoć oko izbora zanimanja	školski tim za PO OS 7. i 8. razreda Pedagog/Psiholog
	Realizacija realnih susreta kroz raspitivanje u preduzeću/školi i isprobavanje prakse	školski tim za PO OS 7. i 8. razreda Direktor
Uspostavljanje mreže škola PO	Saradnja sa drugim OPI u realizaciji aktivnosti iz projekta i mentorskim školama	Školski tim za PO
	Saradnja sa Regionalnim centrom za stručno usavršavanje zaposlenih u obrazovanju i Školskom upravom u realizaciji aktivnosti iz projekta	Školski tim za PO
Podrška u implementaciji projekta	Saradnja sa voditeljem/mentorom	Školski tim za PO
	realni susreti	PO timovi i lokalni preduzetnici
Saradnja sa stručnim organima škole	Podrška programu na sednicama stručnih organa: nastavničko, razredna veća 7. i 8. razreda, stručna veća	Školski tim za PO i predsednici stručnih i razrednih veća, direktor
Evidencija	-kreiranje modela za evidenciju -formiranje foldera evidencije o realizaciji projekta -poručavanje foldera različitim evidencionim materijalima	TIM za PO
Izveštavanje	Kreiranje i dostavljanje izveštaja: stručnim i upravnim organima škole, mentorkama, Školskoj upravi, GIZ BOSS	TIM za PO
Evaluacija programa PO	U poređivanje rezultata početnog i završnog upitnika	TIM za PO

8. ПРОГРАМ РАДА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ

Продужени боравак је посебно организована служба у наменским просторијама школе са стручном бригом о деци пре и после редовних часова наставе, а подразумева редовну исхрану и безбедан и осмишљен боравак ученика првог и другог разреда у школи, када су родитељи на свом послу. Групе у боравку су хомогене и подељене су по сменама.

У продуженом боравку о деци брину наставници разредне наставе који деци пружају помоћ и у изради домаћих задатака. У поједине активности укључиваће се и стручни сарадници- педагог и психолог, као и педагошки асистент.

Општи принципи

- Учитељи првог и другог разреда или наставници енглеског језика у складу са распоредом часова, одводе децу лично у боравак по завршетку преподневне смене и долазе по њих, пре почетка друге смене
- Наставник задужен за рад у боравку свакодневно комуницира са одељењским старешином, тј. учитељем ученика своје групе у вези са израдом домаћих задатака
- Одељењски старешина обавештава и позива учитеља из боравка задуженог за ученике из одељења на родитељски састанак и о томе оди евиденцију
- О активностима ученика у продуженом боравку редовно информисати родитеље у личном контакту са родитељем или преко огласне табле
- Стално праћење рада у продуженом боравку од стране стручне саардника, помоћника и директора школе и прилагођавање активности потребама ученика

Распоред дневних активности у продуженом боравку

Пре подне		После подне	
6:30-7:00	Пријем ученика	11:00	Преузимање ученика са наставе
7:00-7:30	Доручак	11:30-12:00	Ручак
7:30-9:00	Израда домаћих задатака	12:00-13:30	Израда домаћих задатака
9:30-10:30	Активности	13.30-14:30	Активности
10:30-11:00	Ручак	14:30-16:00	Долазак родитеља по децу
11:00	Одлазак на редовну наставу	15:30-16:00	Сређивање просторија боравка

Рад са ученицима одвијаће се кроз садржаје:

- образовно васпитни рад у васпитној групи
- образовно васпитне активности
- активности у слободном времену
- контрола и помоћ код израде домаћих задатака
- индивидуални рад са ученицима који спорије напредују
- развијање хигијенских и културних навика
- развијање другарства и правилног односа између полова

Садржај	Време реализације	Реализатории
---------	-------------------	--------------

Школски програм

<ul style="list-style-type: none"> -Упознавање са планом рада актива, допуне истог и усвајање усмерених активности - Упознавање са планом рада секција и др. (радионице) - Сређивање простора продуженог боравка, набавка дидактичких играчака - Испитивање потребе да поједини ученици остану до 17 часова 	VIII	Чланови већа
<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање са ученицима - Формирање група - Рад са ученицима на изради домаћих задатака - Прилагођени наставни садржаји - Израда домаћих задатака - Забавно – рекреативне игре - Едукација: у еколошким, музичким, ликовним и драмским радионицама - Израда тематских паноа - Саобраћајна азбука - Радионице на тему "Школа без насиља" - Прослава Дана школе - Прослава школске славе Свети Сава - Здравствено-васпитне радионице - Релаксационе радионице - Дидактичке игре (игре гласовима, слоговима, речима, логичке игре, моторичке игре) - Литерарно-језичке и математичке радионице - Учионица добре воље - Квизови знања - Читање дечије штампе - Еколошке радионице - Естетско оплемењивање учионица - Игре без граница: школско двориште - Организовање слободног времена - Вођење евиденције и педагошке документације - Сарадња са родитељима: родитељски састанци, индивидуални разговори 	IX X XI XII I II III IV V	Чланови већа
<ul style="list-style-type: none"> - Анализа рада и слободних активности у продуженом боравку - Организовање приредбе за прваке - Доношење предлога плана већа за следећу годину - Израда извештаја о раду већа у току школске године 	VI	Чланови већа Руководилац већа

9. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

УЧЕНИЧКИ ПАРЛАМЕНТ

Ученички парламент школе расправља о свим питањима живота и рада школе и обавља нарочито ове послове:

- доноси правила заједнице ученика школе по претходно прибављеном мишљењу Наставничког већа,
- доноси оријентациони годишњи програм свога рада у складу са програмом Дечјег савеза на нивоу града,
- бира представника ученика у Наставничко веће из редова ученика VII и VIII разреда,
- упознаје се са Годишњим планом рада школе (у глобалу),
- покреће и прихвата одређене акције и манифестације на нивоу школе (трибина, акције солидарности, прославе, такмичења, смотре, конкурси, посете и сл. и у складу са годишњим програмом рада Дечјег савеза на нивоу града и сопственим планом),
- разматра рад ученичких организација, секција и других облика слободних активности,
- разматра приговоре на оцене који су упућени стручним органима школе,
- претходно разматра предлог васпитно-дисциплинских мера за ученике,
- одлучује о средствима која ученици остварују чланарином у Дечји савез и радом креативне радионице,
- сарађује са другим школама, месном заједницом и другим институцијама и организацијама,
- усклађује заједничке интересе ученика школе,
- даје мишљење органима школе када они то траже или је тако предвиђено прописом или општим актом,
- бира председника парламента и његове заменике,
- врши друге послове у складу са овим правилима.
- председник Ученичког парламента школе сазива седнице.
- седнице парламента се одржавају једном месечно или по потреби а најмање четири пута годишње.

Ученички парламент је састављен од ученика седмих и осмих разреда, по два представника.

Програм рада ученичког парламента

<i>Активности</i>	<i>Време реализације</i>
1. Формирање ученичког парламента 2. Избор председника за УП 3. Избор члана из реда ученика у тим за: - заштиту ученика од насиља, - Стручног актива ШРП - Школски одбор (два члана) 4. Доношење и усвајање плана рада ученичког парламента	IX

Школски програм

<p>1. Давање мишљења о:</p> <ul style="list-style-type: none"> · правилима понашања у школи · годишњем плану рада · Школском програму · ШРП · Правилнику о безбедности ученика – укључивање ученика у анализу примене правилника о безбедности од стране ученика, наставника и др. запослених у школи 	<p>IX Током године</p>
--	--

<i>Активности</i>	<i>Време реализације</i>
<p>1. Промоција ученичког парламента и његовог рада у оквиру Дечје недеље</p> <p>2. Хуманитарна акција у овиру Дечје недеље</p>	<p>X</p>
<p>1. Давање мишљења о:</p> <ul style="list-style-type: none"> · слободним и ваннаставним активностима, · учешћу на спортским и др. такмичењима · организацији свих манихестација ученика у школи и ван ње и др. питањима од значаја за образовање ученика • о удбеницима за наредну школску годину 	<p>IX II</p>
<p>1. Давање мишљења о односу и сарадњи ученика и наставника, стручног сарадника и др. запослених и осмишљавање начина за постављање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> · Питања за директора · Питања за наставнике , стручне сараднике 	<p>XI, III</p>
<p>1. Давање мишљења о начину уређивања и очувања школског простора</p>	<p>Током године III, IV</p>
<p>1. Израда извештаја о активностима</p> <p>2. Питања за директора, питања за наставнике, стручне сараднике и</p> <p>3. Анализа примене правилника</p>	<p>VI</p>

ДЕЧИЈИ САВЕЗ

Дечји савез у оквиру ОШ “Душан Радовић” је веома активна ученичка организација која дуги низ година функционише захваљујући ентузијазму, сарадњи и активности ученика и наставника. Док је дуги низ година читава организација била под руководством наставника, последњих година ученичка организација се осамосталила, има руководство из својих редова које функционише у оквиру школе, као тело које координира радом који је везан за сва питања од важности за живот и рад школе, а посебно са становишта ученичких потреба и координира рад ученика по годишњем програму рада Дечјег савеза школе.

Организацију Дечјег савеза школе чине сви ученици школе. Изабрани представници одељењских заједница почетком школске године, па до краја септембра, конституишу парламент школе као координациони орган који бира своје представништво као руководећи орган. Представништво чине: председник (најчешће из VII разреда, и због величине школе и због смештаја по разним зградама), два заменика и координатори (који се именују и функционишу по сменама када се одвијају неке веће акције на нивоу читаве школе. Састанцима ђачког парламента присуствују и чланови савета Дечјег савеза кога чине одрасли

Школски програм

– наставници који су задужени за рад у организацији Дечјег савеза (учитељи, наставници ликовног, музичког, српског језика, физичког...)

Савет Дечјег савеза бира своје представништво које чине: председник (председник Дечјег савеза школе) и два заменика (да би омогућили што бољу координацију по школским зградама).

ПРОГРАМ РАДА ДЕЧЈЕГ САВЕЗА ШКОЛЕ

Задужена наставница за рад Дечијег савеза: *Бранка Шеперац*

СЕПТЕМБАР

- ❖ Семинар са упутствима за рад школских организација ДС
- ❖ Формирање одбора (учитељи, наставници ликовне и музичке културе, српског језика, физичког васпитања и биологије) и Савета Дечјег савеза школе (председника и подпредседника)
- ❖ Формирање Ћачке скупштине Дечјег савеза (по 2 представника свих одељенских заједница), избор њеног председника, подпредседника и усвајање годишњег програма рада.
- ❖ **Градска хуманитарна акција "Прикупљање половних уџбеника, школског прибора и прибора за личну хигијену"**
- ❖ Припрема програма за пријем ђака у Дечји савез
- ❖ Међународни дан писмености (08. септембар)
- ❖ Међународни дан очувања озонског омотача (16. септембар) (панои, изложба, ЧОС)
- ❖ Међународни дан геолога (18. септембар)
- ❖ Уређење учионица и школског дворишта (годишња задужења)
- ❖ Међународни дан мира (21. септембар)
- ❖ Европски ДАН БЕЗ АУТОМОБИЛА (22. септембар) – школска ролеријада и бициклијада
- ❖ Дан чистих планина и Дан Европских језика (26. септембар) – излет на Фрушку гору
- ❖ Оснивање и праћење даљег рада Еколошких секција млађих разреда
- ❖ Уређење школског простора, "Ми имамо птицу" (изложба и постављање кућица за птице), формирање еко-патрола (уочено пријављују Ћачкој скупштини која осмишљава и спроводи даљу акцију)
- ❖ Дан туризма (27. септембар)
- ❖ Дан срца (28. септембар)
- ❖ Ролеријада
- ❖ Бодовање уређења учионица и кабинета
- ❖ Састанак Дечјег савеза

ОКТОБАР

- ❖ Међународни дан старих особа и Светски дан музике (1. октобар)
 - ❖ Светски дан заштите животиња (4. октобар) –изложба кућних животиња, ликовних и литерарних радова
- ❖ Светски дан учитеља (5. октобар)
- ❖ Светски дан становања (градови без сиромашних четврти, 6. октобар тј. први понедељак у октобру)
- ❖ Дан заштите станишта "Свако има своју кућу" (6. октобар)
- ❖ **Дечја недеља 2014. (прва недеља октобра)**

Школски програм

- ✓ Слатка недеља (за сваког ученика по бомбона)
- ✓ Дете има права (упознавање са Конвенцијом УН о дечјим правима на часовима ЧОС-а)
- ✓ 07. октобар – Дан детета (пријем првака у Дечији савез, дрво генерације, трка мама ђака првака, турнир у малом фудбалу за тате и сл.)
- ✓ Буквар дечјих права (трибина за децу и одрасле "Ја мислим да имам право...")
- ✓ Изложба ликовних и литерарних радова (плакати на тему "Свој деци света")
- ✓ Спортски сусрети (II – VII разреда)
- ✓ Осликавање школског дворишта
- ✓ Упознавање свог града (историја, знамените личности, здања и догађаји, оријентација)
- ✓ Биоскопска или позоришна представа
- ✓ Желео бих да питам учитеља, наставника, директора (кутије за питања, одговори – огласна табла или разглас)
- ❖ Светски дан поште (9. октобар)
- ❖ Светски дан менталног здравља (10. октобар)
- ❖ Спортски сан (школски крос)
- ❖ Месец књиге (15. октобар – 15. новембар):
- ❖ Уређење тематских паноа,
- ❖ Изложба ликовних и литерарних радова на тему "Књига је најбољи друг"
- ❖ Радионица "Моја омиљена књига", Препоручио бих другу да прочита
- ❖ Сакупљање књига у оквиру акције Дечјег савеза Новог Сада
- ❖ "Трка за срећније детињство" (организатор – Црвени крст, у Лиманском парку)
- ❖ Светски дан здраве хране (16. октобар) – тематски панои, часови ЧОС-а и ОЗ-а
- ❖ Међународни дан искорењивања сиромаштва (17. октобар)
- ❖ Дан УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА (24. октобар), "Живот деце света"-изложбе, ЧОС
- ❖ Дан пензионера Новог Сада (26. октобар) – приредба "Сунчана јесен живота"
- ❖ Дан штедње и Међународни дан Црног мора (31. октобар)

НОВЕМБАР

- ❖ Светски дан људи (3. новембар)
- ❖ Дан урбаних регија (6. новембар) – "Волим – не волим у граду",
- ❖ **Градски квиз знања**
- ❖ Дан просветних радника (8. новембар)
- ❖ Међународни дан науке и мира (11. новембар)
- ❖ Међународни дан борбе против дијабетеса (14. новембар)
- ❖ Међународни дан толеранције (16. новембар)
- ❖ **Хуманитарна акција "Прикупљање половне обуће и одеће"**
- ❖ Дан деце (20. новембар)
- ❖ Светски дан телевизије (21. новембар)
- ❖ Дан чика Јове Змаја (24. новембар)
- ❖ Школско такмичење "Змајев квиз"
- ❖ Сакупљање секундарних сировина
- ❖ Јесењи школски турнир у шаху
- ❖ Међународни дан уздржавања од куповине (27. новембар)

ДЕЦЕМБАР

- ❖ Светски дан борбе против СИДЕ (1. децембар)
- ❖ Међународни дан забране ропства (2. децембар)
- ❖ Међународни дан особа са хендикепом (3. децембар)
- ❖ Размена зимске спортске опреме
- ❖ Међународни дан волонтера (5. децембар)

Школски програм

- ❖ Дан људских права (10. децембар)
- ❖ Изложба ликовних и литерарних радова на зимске теме
- ❖ **Шаховски турнир**
- ❖ **Полигодишњи састанак Дечјег савеза**
- ❖ Међународни дан емиграната (18. децембар)
- ❖ Народни обичаји – 19. децембар (Детињци), 26. децембар (Материце), 2. јануар (Оци)
- ❖ Ближе се Божић и Нова година (изложба новогодишњих украса – ученички радови), продаја новогодишњих честитки које су израдили ученици, новогодишњи вапашар
- ❖ Новогодишња позоришна представа
- ❖ Игранка, посела, журке и маскенбал, Новогодишњи концерт поводом завршетка првог полугодишта
- ❖ Постављање кутије за новогодишње честитке (ученицима, наставницима, директору)
- ❖ Међународни дан биолошке различитости – биодиверзитета (29. децембар)

ЈАНУАР/ФЕБРУАР

- ❖ **Ликовно-литерарна радионица о Светом Сави**
 - ✓ **У школи:**
 - ✓ 27. јануар – Прослава школске славе (Свети Сава)
 - ✓ Школско такмичење "Светосавски квиз"
- ❖ Дан мочварних подручја (2. фебруар) – ритови Дунава, Лимани Новог Сада
- ❖ Дан Града Новог Сада „Нови Сад – мој град“
- ❖ Месец љубави
 - * Обући се у црвено
 - * Постављање кутије за “Љубавну пошту”
 - * Игра “Тајни пријатељ”
 - * Дечја љубавна поезија (часови српској језика)
 - * Игранка за ученике и родитеље
 - * Изложба ликовних и литерарних радова на тему љубави
- ❖ Припрема програма за Дан жена (у оквиру одељења)
- ❖ Дан ненасилног отпора (20. фебруар)
- ❖ Међународни дан матерњих језика (21. фебруар)
- ❖ **Међушколско такмичење "Звезде школске позорнице – ПЕВАЧИ"**

МАРТ

- ❖ Светски дан енергије (5. март)
- ❖ **"Звезде школске позорнице – ПЛЕСАЧИ"**
- ❖ Изложбе и приредбе поводом Дана жена (честитке, приредбе, концерт...)
- ❖ Учесће у програму “Новосадско пролеће” (организатор Покрет Горана Новог Сада)
 - ✓ Дан пролећа, Светски дан поезије и Међународни дан борбе против расне дискриминације (21.март) – "Обући се у зелено"
 - ✓ Пролећно уређење школе и околине
 - ✓ Избор најзеленије и најуређеније учионице
- ❖ Светски дан заштите воде (22.март “вода за живот”)
- ❖ **„Звезде школске позорнице – ГЛУМЦИ“**
- ❖ Светски дан метеорологије (23. март) “Волим кад је време...”
- ❖ Светски дан борбе против туберкулозе и Међународни дан цвећа (24.март):
 - ✓ Изложба ликовних и литерарних радова
 - ✓ Формирање одељенске биобаште
 - ✓ Посета стакленицима “градског зеленила”
- ❖ Дан позоришта (27. март) позоришна радионичка представа
- ❖ Дан борбе против пушења (31. март)

Школски програм

АПРИЛ

- ❖ Дан шале – 1. Април (одељенски шаљиви програми)
- ❖ **Ускршња ликовно – литерарна радионица**
- ❖ Дан здравља – 7. април -школска предавања за ученике и родитеље, ЧОС, гост родитељ лекар, медицинска сестра, лаборант...
- ❖ Светски дан Рома (8. април)
- ❖ Дан Мирослава Антића (14. април)
- ❖ Дан планете Земље (22. април) – дечје еколошке поруке
- ❖ Светски дан књиге (23. април)
- ❖ Светски дан заштите лабораторијских животиња (24. април)
- ❖ **Смотра рецитатора**
- ❖ Дан сећања на холокауст, Дан завода за заштиту природе Србије (30. април)

МАЈ

- ❖ Међународни Празник рада (1.мај)
- ❖ Светски дан слободе штампе (3.мај)
- ❖ Светски дан Црвеног крста и Црвеног полумесеца (8. мај)
- ❖ **"Пролећни хуманитарни концерт"**
- ❖ Дан изазова - 9. мај (сви се данас баве спортом – пролећни школски турнир)
- ❖ Међународни дан породица и Међународни дан акција за заштиту климе (15. мај)
- ❖ Светски дан телекомуникација (17. мај)
- ❖ Осмаци поводом завршетка основног школовања (поруке, жеље)
- ❖ **Годишњи састанак Дечјег савеза**
- ❖ Светски дан борбе против пушења (31. мај) – на ЧОС- у, дечје поруке пушачима
- ❖ Изложба ликовних радова

ЈУН

- ❖ Међународни дан невине деце – жртава агресије (4. јун)
- ❖ Светски дан заштите животне средине (5. Јун), ЕКО дан школе – пригодан програм, уређење школе и околине
- ❖ **Завршна приредба Дечјег савеза**
- ❖ Светски дан океана (8. јун) – "Обуцимо се у плаво", панои на тему "Океан је живот"
- ❖ Светски дан хране (15. јун)
- ❖ Учешће на Змајевим дечјим играма
- ❖ Вашар спретних руку (изложба и продаја радова, размена школских уџбеника)
- ❖ Учешће на Дечјим играма без граница – за IV разреде
- ❖ Светски дан борбе против ширења пустање, суше и поплава (17. јун)
 - ✓ Светски дан избеглица (20. јун)
 - ✓ Светски дан мира и молитве (21. јун)
 - ✓ Међународни дан борбе против злоупотребе дрога (26. јун)

ЈУЛ

1. Летовање са друговима из Дечјег савеза Новог Сада
2. Светски дан популације (11. јул)

АВГУСТ

- ❖ Достављање Извештаја рада Дечјег савеза школе за школску 2010/2011. годину Дечјем савезу Новог Сада (бодовање активности Дечјих савеза школа спроводи се током целе школске године и обухвата: доласке ученика на састанке, доласке учитеља на састанке, учешћа у градским састанцима Дечјег савеза Новог Сада и ваннаставне активности у школи и током школске године)
- ❖ Свечани пријем ђака првака

10. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ (ДРУШТВЕНИХ, ТЕХНИЧКИХ, СПОРТСКИХ И КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ)

Основни циљ слободних активности је интевизирање образовно- васпитног рада са ученицима, успостављање сарадничких односа ученик наставник, откривање и одабирање обдарених, њихово професионално информисање и оспособљавање за друштвени живот.

Радам у оквиру слободних активности задовољавају се интереси, развијају индивидуалне склоности и способности ученика. Организовано се испуњава део њиховог слободног времена стваралаштвом забавом и игром.

Слободним активностима су обухваћени ученици од I-VIII разреда с тим што се стални облици активности организују за ученике од IV-VIII разреда. За ученике I, II и III разреда слободне активности се организују као повремене активности у оквиру одељенске заједнице или часа старешине.

Слободан избор и добровољност приступања ученика у поједине секције су основни принципи у организацији и раду секција.

Ученици могу бити ангажовани у највише две слободне активности.

Број ученика у једној групи зависи од природе активности. Ако број ученика у једној групи прелази 20 група се дели на две.

Слободне активности обухватају 4 области:

1. Област предметне научно - истраживачке активности
2. Област културно- уметничке активност
3. Област радно -производне и техничке активности
4. Област спортске и рекреативне активности

Предметне научно - истраживачке активности

<i>Назив секције</i>	<i>Број група</i>	<i>Руководилац</i>	<i>Сати</i>
Кружок руског језика	1	Буразин Марина	36
Кружок француског језика	1	Ердељан Станић Олга	36
Математичка секција IV разреда	1	Биљана Јововић	36
Математичка секција виших разреда	1	Мркшић Радмила	36
Биолошка секција	1	Косановић Златица	36
Цвећарска	1	Првуловић Нада	36
Млади историчари	1	О. Ковачевић / Д. Радека	36

Културно - уметничке активности

<i>Назив секције</i>	<i>Број група</i>	<i>Руководилац</i>	<i>Сати</i>
Рецитаторска секција	1 II-IV	Савановић Ружица	36
	1 V-VIII	Батоћанин Гордана	
Литерарна секција	1 I-IV	Медић Весна	36
	1 V-VIII	Банић Душка	
		Мунћан Светлана	
Ликовна секција	1 V-VIII	Лукић Бранислава Павловић - Перковић	36
Хор	1	Протић Снежана	36
Фолклор	1	Радак Јелица	36
Ритмичка гимнастика	-	Балог Светлана	36
Драмска секција	1	Мајсторовић Живанка	36
Филолошка секција	V-VIII	Убипарип Биљана	36

Школски програм

Радно - производне активности

<i>Назив секције</i>	<i>Број група</i>	<i>Руководилац</i>	<i>Сати</i>
Саобраћајна секција	1	Келелмен Алфред	36
Архитектура и грађевина	1	Терзић Сандра	36
Информатика - компјутери	1	Мишков Константин	36
Млади физичари	1	Граховац- Бојић	36
Млади хемичари	1	Топалски - Лончар	

У оквиру саобраћајне секције пројекат под називом "Бициклизација" је урадио наставник техничког и информатичког образовања Келемен Алфред који овим пројектом планира да уведе децу у безбедан саобраћај користећи бицикл као превозно средство.

Спортско - рекреативне активности

<i>Назив секције</i>	<i>Број група</i>	<i>Руководилац</i>	<i>Сати</i>
Кошарка -Атлетика	1	Биочанин Драгослав	36
Вежбе на справама	1	Кисачанин Милан	36
Фудбал	1	Милошевић Свет.	36
Мали фудбал	1	Јукић Марко	36
Између четири ватре	-	Вуковић Биљана	36
Дечији полигон	1	Вучковић Данка	36
Мешовите слободне активности	1	учитељи I-III разреда	36
Планинарење	1	Банић Душка	36

Ове школске године, у оквиру спортско - рекреативних активности, реализоваће се сарадња са рукометним клубом Војводина и са пливачким клубом Војводина.

Учитељица Душка Банић ће водити нову рекреативну секцију – планинарење које ће се одржавати у ненаставним данима.

Хор, оркестар и спортских активности

Хор- за ниже разреде 108 часова, за више 144 часова годишње.

Оркестар - уколико има услова за рад, 108 часова годишње.

Спортске активности се остварују један час седмично, односно у разредима од IV до VII 36 часова, а у 8. разреду 34 часова. Од V и VIII разреда спорт је обавезни изборни наставни предмет.

Ове школске године наставља се сарадња нашег хора са инклузивним хором Исон која је започета на крају прошле школске године учешћем на међународној манифестацији инклузивне хорске радионице "Hearts in Harmony" – "Срца у хармонији" у и сарадњи са Европском хорском асоцијацијом „Europa Cantat“.

Друштвено користан рад

Задаци друштвено корисног рада су:

- да у складу са узрастима и могућностима ученици непосредно доживе и схвате значај рада за људску заједницу и појединце,

Школски програм

- да прикупљањем секундарних сировина осете непосредну корист за себе и свој колектив,
- да се навикавају и изграђују међусобне односе у раду и да својим радом допринесе стварању бољих услова рада и живота у ужој средини и школи у целини.

За реализацију годишњег плана друштвено корисног рада бринуће се Наставничко веће, одељенске старешине и ученичке организације (Дечји савез и Покрет горана).

ПРОГРАМ ДРУШТВЕНО КОРИСНОГ РАДА УЧЕНИКА

<i>Програм садржаја I-IV разреда</i>	<i>Реализатор</i>
<p>а) Свакодневно друштвено корисне активности</p> <p>1. Одржавање ученичког и школског простора и зеленила: Бирамо нај уређенију учионицу</p> <p>- уређење учионица: слике, цвеће, афоризми, службе и сл.</p> <p>- одржавање школског дворишта (према плану)</p> <p>б) Повремено друштвено-корисне активности ученика</p> <p>2. Организовање скупљачких акција (стари папир, флаше метални отпаци)</p> <p>3. Израда употребних вредности: честитке за 8. март Нову годину, украсних предмета за пригодне празнике.</p> <p>4. Акције озелењавања школе (сађење цвећа, украшавање саксија, израда постоља и сл.</p>	<p>Наставници разредне наставе и одељенске заједнице Наставници разредне наставе и разредне заједнице Продајне изложбе</p>

<i>Програм ДКР ученика V-VIII</i>	<i>Реализатор</i>
<p>а) Свакодневне друштвено корисне активности</p> <p>1. Одржавање ученичког и одељ. простора и зеленила</p> <p>- поправка мањих оштећења на опреми и зидовима</p> <p>- естетско уређење учионица (цвеће, панои, одељенске изложбе истицање афоризама, исечака из живота познатих стваралаца итд).</p> <p>- одржавање зеленила у учионицама, ходницима и школском дворишту</p> <p>- одржавање и чишћење школског дворишта, спортских терена и других површина</p> <p>б) Повремене друштвено корисне активности ученика</p> <p>1. Организовање сакупљачких акција (стари папир, флаше, метални отпаци...)</p> <p>- акције на озелењавању школског дворишта и зелених површина у месној заједници-хуманитарних акција (прикупљање материјалних средстава за болесне, изнемогле, пострадале, помоћ дистрофичарима дан туберкулозе и сл.).</p> <p>2. одржавање и поправка школских учила у школској радионици.</p> <p>3. организовање дежурства у школској кухињи и трпезарији.</p> <p>4. Рад ученика у школској библиотеци</p> <p>5. Помоћ наставницима у употреби техничких средстава</p> <p>6. Помоћ у организацији живота и рада у школи</p>	<p>ОЗ ученика и комисије за уређење школе</p> <p>средине, Секција младих биолога, цвећарска секција, ликовна, литерарна секција</p> <p>ОЗ ученика, одељенске старешине</p> <p>секција младих биолога, Одбор подмлатка Црвеног крста</p> <p>Стручни актив и школски мајстор</p> <p>Одбор школске кухи.</p> <p>Библиотекари</p> <p>Стручни актив, предметни наставници, руководиоци секција</p> <p>ОС стручни сарадници, скупштина заједнице ученика школе - одељенске заједнице ученика, секретар школе</p>

Извршиоци програма друштвено корисног рада сачиниће оперативне планове за реализацију наведених садржаја.

Школски програм

Избор и планирање вршити са ученицима. При планирању треба водити рачуна о правилном временском распореду, тако да се у плану дају радови који ће се одвијати у пролећном, летњем и јесењем периоду.

За реализацију програма друштвено корисног рада планирати:
-за свако одељење од I-IV разреда 10 часова а од V-VIII разреда 15 часова.

У једном радном дану ученици од I-IV разреда не треба да буду ангажовани више од 4 сата. Ученицима млађег узраста треба давати паузу после сваких 40 минута рада, а старијима после 45 минута рада. Пауза служи за одмор и рекреацију и за млађи узраст траје 20, а за старији 15 минута

11. ПРОГРАМ СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Ради развоја и практиковања здравог начина живота развоја свести о важности сопственог здравља и безбедности о потреби неговања и развоја физичке способности као и превенције насиља наркоманије малолетничке деликвенције.

У оквиру школског програма реализује и програм школског спорта којим су обухваћени сви ученици.

Прва недеља школског спорта планира се у току обележавања Дечије недеље. Организоваће се спортске активности за све ученике школе, у складу са њиховим узрастом и могићностима.

У оквиру активности планираних за обележавање Дана школе, планира се друга недеља за спортске активности у складу са њиховим узрастом и могућностима.

Прва недеља спорта планирана је у октобру са следећим распоредом:

- *Понедељак- међуразредна такмичења у одбојци за седми и осми разред
- *Уторак- такмичење у малом фудбалу пети и шести разред
- *Среда- такмичење у тројкама седми и осми разред
- *Четвртак- такмичења у слободним бацањима пети и шести разред
- *Петак- јесењи крос за све ученике школе

Друга недеља спорта је планирана за Дан школе са следећим распоредом

- *Понедељак- погађање циља са удаљености 5-7 м. рукометном лоптом
- *Уторак- такмичење у шутирању на кош са 3 различита места
- *Среда- такмичење у одбојци за седми разред
- *Четвртак- такмичење у тројкама са три различите позиције за осми разред
- *Петак-такмичење у одбојци репрезентација седмих разреда против репрезентације осмих разреда

12. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Социјална заштита ученика представља један од примарних задатака наше школе. У оквиру овог програма реализујемо активности везане за превенцију осипања ученика, подршку ученицима у виду учења српског језика за ученике којима српски није матерњи језика, подједнако укључивање у живот и рад школе свих ученика. Школа у сарадњи с надлежним установама брине о социјалној заштити ученика.

Активност		време	реализатор(и)
Материјална подршка социјално угроженим ученицима	<ul style="list-style-type: none"> • Идентификација ученика којима је помоћ потребна (на основу пријаве родитеља, запажања одељењског старешине, информација од надлежних институција) • Укључивање ученика којима је потребна помоћ у акције локалне самоуправе (набавка уџбеника и др.) • Реализација хуманитарних акција • Обезбеђивање бесплатних ужина за све узрасте и продуженог боравка за ученике првог разреда. 	током године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењске старешине - Педагошки асистент - Управа школе
Подршка породицама ученика	<ul style="list-style-type: none"> • Идентификација ученика којима је помоћ потребна (на основу пријаве родитеља, запажања и сазнања педагошког асистента, запажања одељењског старешине, информација од надлежних институција) • Размена информација и и заједничко планирање мера подршке са Центром за социјални рад • Размена информација и и заједничко планирање мера подршке породицама из осетљивих друштвених група са мобилним инклузивних тимом • Саветодави рад педагошко-психолошке службе с родитељима и ученицима код којих су уочене породичне тешкоће 	током године	<ul style="list-style-type: none"> - Одељењске старешине - Педагошко-психолошка служба - Педагошки асистент
Хуманитарни рад	<ul style="list-style-type: none"> • Реализација програма сарадње с Црвеним крстом • Реализација волонтерских акција локалне самоуправе • Организовање хуманитарних акција 		<ul style="list-style-type: none"> - Градски Црвени Крст - Покрајински Црвени Крст - Одељењска већа - Ученички парламент

13. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА

Подршка ученицима представља свакодневни, перманентни и континуирани процес свих запослених у нашој школи. У оквиру овог програма свакодневно реализујемо одређене активности, ширимо партнере за сарадњу, сарађујемо са многим владиним и невладиним организацијама.

активности	време	Реализатори
Идентификација ученика којима је потребна подршка	Током године	<ul style="list-style-type: none"> - Стручна служба школе (тестирање првака, обилажење наставе, посматрање, разговор) - Учитељи - Одељењске старешине - Педагошки асистент
Учење језика са ученицима којима српски није матерњи језик	Током године	<ul style="list-style-type: none"> - Педагошки асистент из Предшколске установе, Хајрија - Педагошки асистент школе Зорица Калањош - Учитељи - Удружење Ромских студената
Подршка родитељима и деци из социјално нестимулативне средине и повратницима из азила	Током године	<ul style="list-style-type: none"> - Стручна служба школе - Педагошки асистент Зорица Калањош - Управа школе - Мобилни тим за инклузију - Здравствени медијатори
Спречавање осипања ученика	Током године	<ul style="list-style-type: none"> - Стручна служба школе - Центар за социјални рад - Удружење Ромских студената - Педагошки асистент Зорица Калањош - Мобилни тим за инклузију - Учитељи - Наставници

За ученике који имају лакше сметње у физичком, интелектуалном и емоционално-социјалном развоју, школа ће организовати рад на принципу инклузивног рада са њима.

Критеријуми избора ових ученика су:

- поремећај у понашању ученика;
- недовољна ментална развијеност;
- емотивна нестабилност и социјална незрелост;
- блажи облици дисграфије;
- поремећај односа у породици.

Ова врста рада организује се током читаве школске године који треба да омогући напредовање ових ученика. Примењују се следећи поступци:

1. упутства разредном старешини за рад са учеником
2. индивидуализована настава (посебне методе и садржаји рада на часу)
3. смањење захтева наставних садржаја
4. одржавање допунске наставе
5. рад са психологом школе – упознавање ученика са условима успешног учења, развој самопоуздања
6. израда планова за кућни рад
7. израда педагошких профила

ПП служба и разредне старешине ће непрекидно пратити напредовање ових ученика. Као и претходних година, према потреби, педагошко – психолошка служба интезивно сарађује са развојним саветовалиштем Дома здравља, Центром за Социјални рад и ПП службом Основне школе „Милан Петровић“ -за децу са посебним потребама.

Стручни тим за инклузивно образовање

Чланови стручног тима:

Славољупка Михајловић, директор школе
Гордана Зељковић, помоћник директора
Оливера Вајда, помоћник директора
Јелена Црномарковић, педагог школе
Лидија Риц Рихтер, психолог школе
Рената Јевтић, професор разредне наставе
Душанка Јукић, професор разредне наставе
Оливера Станић, професор разредне наставе
Халина Гроховска Вучићевић, наставник разредне наставе
Олга Ердeљан Станић, професор руског језика
Вера Лопушина, професор српског језика
Наташа Јованић, професор математике

Школски програм

ПЛАН РАДА ШКОЛЕ У ОБЛАСТИ ИНКЛУЗИЈЕ

<i>Садржај</i>	<i>Реализатори</i>	<i>Време</i>
Идентификација деце са тешкоћама у развоју након тестирања за полазак у 1.разред	ПП служба, учитељи	Током године
Доношење ИОП-а и ПП за децу у 1.разред	Чланови инклузивног тима,педагошки колегијум, наставник, родитељ	Током године
Идентификација деце са тешкоћама у развоју 2.-4.разреда и од 5.-8.разреда	ПП служба, наставици	Током године
Доношење ИОП-а и ПП за децу од 2.-8. разреда	Чланови инклузивног тима,педагошки колегијум, наставник, родитељ	Током године
Сарадња са интересорном комисијом	Чланови инклузивног тима,педагошки колегијум, наставник, родитељ	Током године
Сарадња са релевантним службама	Чланови инклузивног тима,педагошки колегијум, наставник, родитељ	Током године
Едукација наставника за инклузивно образовање (1.-4. разреда)	Министарство просвете	Током године
Едукација наставника за инклузивно образовање (5.-8. разреда)	Министарство просвете	Током године
Едукација родитеља за партнерство са школом у инклузивном контексту	Министарство просвете ПП служба	Током године

14. ПРОГРАМ РАДА БИБЛИОТЕКЕ

Стручни сарадник – школски библиотекар, својим стручним ангађовањем, доприноси остваривању и унапређивању образовно - васпитног рада у основној школи, реализујући програм рада прилагођен наставним плановима и програмима. Програм рада школског библиотекара обухвата задатке и послове из области образовања и васпитања, као и библиотечко – информацијске послове из домена културних и уметничких аспеката образовања.

<i>Подручје рада</i>	<i>Садржај рада и задаци</i>	<i>Време реализације</i>
1.Планирање и програмирање образовно-васпитног рада	<ul style="list-style-type: none"> - планирање набавке литературе и периодичних публикација за уџбенике, наставнике и стручне сараднике, - израђивање годишње, месечних и оперативних планова, - планирање и програмирање рада са ученицима у школској библиотеци, - израда програма рада библиотечке секције, - планирање развоја школске библиотеке и набавка библиотечке грађе потребне за реализацију наставе и 	VIII и ТОКОМ ГОДИНЕ

Школски програм

	образовно-васпитног рада	
<u>2 Праћење и вредновање образовно-васпитног рада</u>	<ul style="list-style-type: none"> - вођење библиотечког пословања са увидом у наставне планове и програме рада школе, - одабирање и припремање литературе и друге грађе за разне образовно-васпитне активности (теоријска и практична настава, допунски и додатни рад, ваннаставне активности ученика и др.), - коришћење сазнања и достигнућа савремене науке, научно проверене методе и резултата сопственог истраживачког рада, - побољшање информационе, медијске и информатичке писмености корисника развојем критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања и осећаја за естетске вредности. 	VIII
<u>3 Рад са наставницима</u>	<ul style="list-style-type: none"> - сарадња са наставницима на промоцији читања ради задовољства кроз све облике образовно-васпитног рада, - сарадња са наставницима у припремању ученика за самостално коришћење разних извора информација, - организовање наставних часова из појединих предмета у школској библиотеци, - сарадња са наставницима око утврђивања годишњег плана обраде лектуре и коришћења наставничко-сарадничког дела школске библиотеке, - коришћење ресурса библиотеке у процесу наставе, - систематско информисање корисника школске библиотеке о новоиздатим књигама, стручним часописима и другој грађи, о тематским изложбама у вези са појединим издањима, ауторима, акцијама и јубилејима, и усмено или писмено приказивање појединих књига и часописа. 	ТОКОМ ГОДИНЕ

<i>Подручје рада</i>	<i>Садржај рада и задаци</i>	<i>Време реализације</i>
<u>4. Рад са ученицима</u>	<ul style="list-style-type: none"> - припрема (обучавање) ученика за самостално коришћење различитих извора сазнања и свих врста информација у настави и ван ње, - систематски обучава ученике за употребу информационог библиотечког апарата, у складу са њиховим способностима и интересовањима, - пружа помоћ ученицима код учења ван школе и усвајању метода самосталног рада на тексту и другим материјалима, - пружа помоћ ученицима у припреми и обради задате теме, - упознаје ученике са методама и техникама научног истраживања и библиографског цитирања, - ради на развијању позитивног односа према читању и важности разумевања текста и упућивању на истраживачке методе рада (употреба лексикона, енциклопедија, речника и др.) и омогућавају претраживања и употреби свих извора и оспособљавању за самостално коришћење, - стимулише навикавање ученика да пажљиво користе и чувају библиотечку грађу, да развијају навику долажења у школску и 	ТОКОМ ГОДИНЕ

Школски програм

	<p>јавну библиотеку и да узимају учешћа у њеним културно-просветним активностима у складу са њиховим интересовањима и потребама,</p> <ul style="list-style-type: none"> - подстиче побољшање информационе, медијске и информатичке писмености ученика, развијењем истраживачког духа и критичког односа према различитим информацијама и изворима сазнања и осећаја за естетске вредности, - ради са ученицима у читаоници, у радионицама за ученике, и на реализацији школских пројеката (Здрав живот, Екологија, Толеранција, Школа без насиља, Дечија права и др.). 	
<p><u>5. Рад са родитељима, односно старатељима</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - учешће на родитељским састанцима ради давања информација о читалачким интересовањима и потребама ученика, ради развијања читалачких и других навика ученика и формирању личних и породничних библиотека, - оставривање сарадње са родитељима у вези са развијањем читалачких навика ученика. 	<p>ТОКОМ ГОДИНЕ</p>
<p><u>6. Рад са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - сарадња са стручним већима наставника, педагогом, психологом и директором школе у вези са набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе, те целокупном организацијом рада школске библиотеке, - информисање стручних већа, стручних сарадника и директора о набавци нове стручне литературе за предмете, дидактичко-методичке и педагошке-психолошке литературе, - информисање о развоју медијске и информатичке писмености, и упућивање на критички и креативни однос ученика приликом коришћења извора, - припрема заинтересованих за реализацију мултидисциплинарних пројеката, изложби, креативних радионица, за организовање књижевних сусрета и других културних догађаја, као и еколошких пројеката и садржаја у којима се апострофира борба против свих облика зависности, - сарадња око обезбеђивања књижне и некњижне грађе за школску библиотеку коју користе ученици, наставници и стручни сарадници, - припремање и организовање културних активности школе (књижевне трибине, сусрети, разговори, акције прикупљања књига и завичајне књижне и друге грађе, изложбе, конкурси, обележавање значајних јубилеја везаних за школу и просвету: "Несец књиге", "Светски дан књиге", "Дечија недеља", "Дан писмености", "Дан матерњег језика", Јубилеј школских библиотека и школских библиотекараи др.), - Учешће у припремању прилога и изради школског гласила и интернет презентације школе. 	
<p><u>1. Рад у стручним органима и тимовима</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - рад у стручним тимовима у циљу промовисања школе и прикупљања средстава за обнову књижног фонда. 	
<p><u>2. Сарадња са надлежним установама, организацијама,</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - сарадња са другим школама, школском, народном и другим библиотекама на територијалној самоуправи, управног округа и Републике Србије по питању размене и међубиблиотечке позајмице, 	

Школски програм

<p><u>удружењима и јединицама локалне самоуправе</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - сарадња са локалном самоуправом по питању промоције рада библиотеке и школе, - сарадња са просветним, научним, културним и другим установама (новинско-издавачким предузећима, радио-телевизијским центрима, филмским и позоришним кућама, домовима културе и културно просветним заједницама и организацијама које се баве радом и слободним временом омладине и другим образовним установама), - учешће у раду Друштва школских библиотекара Србије и других стручних друштава у локалној самоуправи и Републици Србији 	
<p><u>3. Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - припремање тематских библиографија и израда анотација, пописа и скупљање података у вези са наставним предметима и стручно-методичким образовањем и усавршавањем наставника и сарадника, вођењем збирки и посебних фондова, - праћење и евиденција коришћења литературе у школској библиотеци, - вођење документације о раду школске библиотеке и школског библиотекара – анализа и вредновање рада школске библиотеке у току школске године, - стручно усавршавање – учешће на семинарима, саветовањима и другим скуповима на којима узимају учешће и школски библиотекари. 	

Библиотекачко - информациона делатност школске библиотеке

<i>Корисник</i>	<i>Циљ</i>	<i>Начин информисања</i>	<i>Извор информације</i>	<i>Време реализације</i>
Ученици и наставници	информисање о новоприспелим публикацијама и књигама	панои изложбе	списак набавке	стручна литература, енциклопедије и лексикони и библиотечки информатор документација школске библиотеке
	информисање о значајним именима и датумима у вези са књигама	панои-изложбе књижевни сусрети час у библиотеци	стручна литература, енциклопедије и лексикони и библиотечки информатор	
Матична библиотека и наставничко веће	информисање о раду библиотеке у школи	извештај о раду, план рада, дневна евиденција	документација школске библиотеке	на крају месеца и полугодишта
Ученици и наставници	попис и евиденција свих публикација у библиотеци	књига инвентара	публикације каталога	током школске године

Школски програм

Културна и јавна делатност библиотеке

<i>Корисник</i>	<i>Носилац реализације</i>	<i>У сарадњи</i>	<i>Време реализације</i>
Ученици и наставници	библиотекар и учитељи првог разреда	са рецитаторском, ликовном и др. секцијама, (хор, оркестар...) са активом српског језика	пријем првака почетком школске године
Ученици и наставници	библиотекар	са активом српског језика литерарном, рецитаторском, ликовном и другим секцијама	Х и ХI месец књижевни сусрети у току месеца књиге и поводом датума рођења Душана Радовића.
Ученици и наставници	библиотекар учитељи и наставници		Светосавска прослава 27. јан.
Ученици	библиотекар и учитељи	“Позориштем младих” , “Друштво књижевника Војводине” Културно просветном заједницом и Дечијим културним центром и другим културним инсистуцијама	Организовање позоришних представа, књижевних сусрета учешће на литерарним и рецитаторским смотрама и конкурсима у току школске године.
Ученици	библиотекар и чланови новинарске секције	са учитељима и наставницима, донаторима и издавачким инсистуцијама	израда школског листа, новембар-мај месец
Ученици	библиотекар учитељи и наставници	“Змајевим дечијим играма”	Учешће и праћење манифестације, организовање сусрета са песницима-гостима града месец мај
Ученици	библиотекар	са рецитаторском секцијом	испраћај ученика VIII разреда у јуну месецу

ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА И АНАЛИЗЕ

САДРЖАЈ	ВРЕМЕ	РЕАЛИЗАТОР
-Прегледом документације извршити увид у квалитет планирања-планови,дневници рада, слободне активности	до 20.IX	Директор Помоћник директора Педагог
-Континуирано праћење остваривања васпитних задатака у свим подручјима деловања	Током године	Директор Комисија за васпитни рад
-Мерење васпитних ефеката у школи применом истраживачких елемената (анкете,упитници ,скеле)	Током године	Психолог Директор
САДРЖАЈ	ВРЕМЕ	РЕАЛИЗАТОР
-Анализа реализације рада -приказивање резултата рада на седницама Наставничког већа	I месец VI месец	ПП служба Директор
-Израда извештаја рада школе на полугодишту и на крају године	I месец VI месец	Директор ПП служба

У вези са праћењем реализације програма као и сређивање одређене документације за ову школску годину поред наведеног учиниће се и следеће:

-Тим за израду Програма вршиће директан увид у реализацију заједно са управом школе

-Тим ће по закључцима о реализацији обавестити Наставничко веће и Школски одбор.

-Начин праћења и вредновања реализације за опсервирање, инструменти за праћење часова,анкете, анализе ,увид у документацију.

-Вредновање и оцењивање у настави вршиће се током године уз тромесечне анализе на састанцима одељенских и разредних већа.

У Новом Саду
14.09.2015.

Председник Школског Одбора
Снежана Радуловић

